Sfântul ierarh Teofan Zăvorâtul, episcop de Tambov şi Vladimir, Rusia (1815–1891)

(6 ianuarie, 10 ianuarie şi 16 iunie)

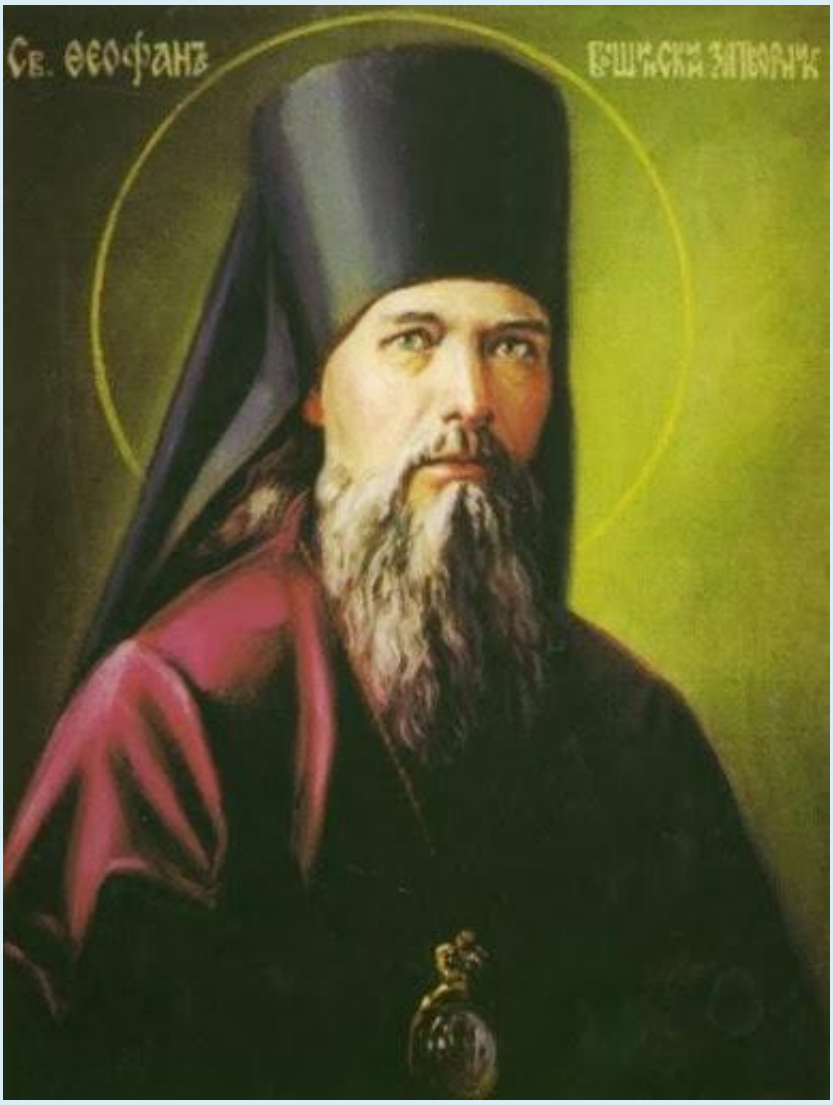

Proslăvirea sa cu sfinţii a avut loc în anul 1903, iar pomenirea sa se săvârşeşte în zilele de 6 ianuarie, ziua adormirii sale (1891) când este prăznuit Botezul Domnului, pricină pentru care se i face pomenirea şi pe 10 ianuarie, ziua naşterii sale şi 16 iunie, ziua aducerii cinstitelor sale moaşte (2002).

Index

Acatistul Sfântului Teofan Zăvorâtul, episcop de Tambov şi Vladimir.....4
Rugăciunea Sfântului Teofan Zăvorâtul către Născătoarea de Dumnezeu 14

Rugăciunea Sfântului Teofan Zăvorâtul, pentru primirea harului lui Dumnezeu 16
Rugăciune către toți Sfinții, pentru mijlocire la Judecata de Apoi 17
Imnografie 19
Viaţa celui întru Sfinţi părintelui nostru Teofan Zăvorâtul de la Vâşa 20
Sfântul ierarh Teofan Zăvorâtul, episcop de Tambov şi Vladimir, Rusia 41
Sfântul Teofan Zăvorâtul - drumul spre sfințenie 46
Viaţa Sfântului Teofan Zăvorâtul: “un Sfânt părinte al Ortodoxiei secolului al XX-lea” (10 ianuarie – 195 de ani de la naştere) 48
Sfântul Teofan Zăvorâtul - Sfinte moaşte 54
Învăţăturile duhovniceşti ale Sfântului Teofan Zăvorâtul 58
Sfântul Teofan Zăvorâtul - Cuvinte de folos duhovnicesc despre taina Sfintei Împărtăşanii 59
Sfântul Teofan Zăvorâtul - Prin ce putem păstra mila lui Dumnezeu 61
Sfântul ierarh Teofan Zăvorâtul - Către cei ce neagă libertatea morală din om 67
Sfântul Teofan Zăvorâtul - Tradiţia 70
Sfântul Teofan Zăvorâtul - Cum să îţi mântuieşti sufletul 72
Sfântul Teofan Zăvorâtul (10 ianuarie) despre Ce este Împărăţia lui Dumnezeu şi despre idolatriile şi adulterele noastre ascunse 75
Sfântul ierarh Teofan Zăvorâtul - Cercetarea de sine (epistolă către toţi creştinii ortodocşi) 80
Sfântul Teofan Zăvorâtul: Ce este dragostea adevărată şi cum se ajunge la ea? 84
Sfântul Teofan Zăvorâtul despre Îngeraşul păzitor 88
Sfântul Teofan Zăvorâtul - Mântuirea în viaţa de familie 90
Despre căsătorie şi necăsătorire 91
Fireştile neputinţe ale femeii nu spurcă înaintea lui Dumnezeu 92
Despre unirea sufletului cu trupul la prunc 93
Despre înrudirea duhovnicească 93
Sfântul Teofan Zăvorâtul - Calea spre mântuire sau Manualul desăvârşitei prefaceri duhovniceşti 95
Sfântul Teofan Zăvorâtul: Pravila de rugăciune 99
Cuvânt înainte 99
Despre rugăciunea în Biserică 102
Rugăciunea făcută cu gura 103
Rugăciunea şi lupta cu patimile 105
Lupta în rugăciune 107

Pacea lui Hristos 108
Mila lui Dumnezeu faţă de omul păcătos 108
Foloasele rugăciunii lui Iisus 110
Cum se descoperă robia lăuntrică 112
Să nu cădem în deznădejde 112
Rostul şi folosul ispitelor 113
Pocăinţa sfinţilor 115
Calea spre sfinţenie 116
Din copilăria Sfântului Teofan Zăvorâtul 117
Sfântul Teofan Zăvorâtul - Cărţi 121
Icoane 133

Acatistul Sfântului Teofan Zăvorâtul, episcop de Tambov şi Vladimir

Rugăciunile începătoare

În numele Tatălui, şi al Fiului şi al Sfântului Duh. Amin.

Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie !
Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie !
Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie !

Împărate ceresc, Mângâietorule, Duhul Adevărului, care pretutindenea eşti, şi toate le implineşti, Vistierul bunătăţilor şi Dătătorule de viaţă, vino şi te sălăşluieşte întru noi, şi ne curăţeşte pe noi de toată intinăciunea, şi mântuieşte, Bunule, sufletele noastre.

Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluieşte-ne pe noi.
Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluieşte-ne pe noi.
Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluieşte-ne pe noi.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Preasfântă Treime, miluieşte-ne pe noi;
Doamne, curăţeşte păcatele noastre;

Stăpâne, iartă fărădelegile noastre;
Sfinte, cercetează şi vindecă neputinţele noastre, pentru numele Tău.

Doamne, miluieşte !
Doamne, miluieşte !
Doamne, miluieşte !

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Tatăl nostru, care eşti în ceruri, sfinţească-se numele Tău, vie împărăţia Ta, facă-se voia Ta precum în cer aşa şi pe pământ. Pâinea noastră cea spre fiinţă dă-ne-o nouă astăzi. Şi ne iartă nouă greşalele noastre, precum şi noi iertăm greşiţilor noştri. Şi nu ne duce pe noi în ispită, ci ne izbăveşte de cel rău. Că a Ta este Împărăţia şi puterea şi slava, a Tatălui şi a Fiului şi a Sfântului Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Miluieşte-ne pe noi, Doamne, miluieşte-ne pe noi, că nepricepându-ne de nici un răspuns, această rugăciune aducem Ţie, ca unui Stăpân, noi, păcătoşii robii Tăi, miluieşte-ne pe noi.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Doamne, miluieşte-ne pe noi, că întru Tine am nădăjduit; nu Te mânia pe noi foarte, nici pomeni fărădelegile noastre, ci caută şi acum ca un Milostiv şi ne izbăveşte pe noi de vrăjmaşii noştri, că Tu eşti Dumnezeul nostru şi noi suntem poporul Tău, toţi lucrul mâinilor Tale şi numele Tău chemăm.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Uşa milostivirii deschide-o nouă,binecuvântată Născătoare de Dumnezeu, ca să nu pierim cei ce nădăjduim întru tine, ci să ne mântuim prin tine din nevoi, că tu eşti mântuirea neamului creştinesc.

Crezul
Cred Într-Unul Dumnezeu, Tatăl Atoţiitorul, Făcătorul cerului şi al pământului, al tuturor celor văzute şi nevăzute.
Şi întru Unul Domn Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Unul-Născut, care din Tatăl S-a născut, mai înainte de toţi vecii. Lumină din Lumină, Dumnezeu

adevărat din Dumnezeu adevărat, Născut, nu făcut, Cel de o fiinţă cu Tatăl, prin care toate s-au făcut.
Care pentru noi oamenii şi pentru a noastră mântuire.S-a pogorât din ceruri Şi S-a întrupat de la Duhul Sfânt şi din Maria Fecioara Şi S-a făcut om.
Şi S-a răstignit pentru noi în zilele lui Pilat din Pont, Şi a pătimit şi S-a îngropat.
Şi a înviat a treia zi după Scripturi .
Şi S-a suit la ceruri şi Şade de-a dreapta Tatălui. Şi iarăşi va să vină cu slavă, să judece viii şi morţii, A cărui Împărăţie nu va avea sfârşit.
Şi întru Duhul Sfânt, Domnul de viaţă Făcătorul, care din Tatăl purcede,
Cela ce împreună cu Tatăl şi cu Fiul este închinat şi slăvit, care a grăit prin prooroci.
Întru-una Sfântă Sobornicească şi apostolească Biserică,
Mărturisesc un botez întru iertarea păcatelor,
Aştept învierea morţilor şi viaţa veacului ce va să fie. Amin !

Condac 1

Alesule nevoitor şi slujitor adevărat al lui Hristos, pus de Dumnezeu în sfeşnicul Bisericii spre slujire arhierească, cu strălucirea credinţei pe oameni i-ai luminat, toate puterile sufletului şi virtuţile tale oamenilor le-ai dăruit, iar nevoindu-te în zăvorâre spre mântuire, inimile ucenicilor tăi prin nemărginită dragoste le-ai încălzit. Pentru aceasta şi pe noi cu făclia înţelepciunii tale ne luminează, ierarhe a lui Hristos minunate, ca să cântăm ţie aşa: ***Bucură-te, Sfinte părinte, ierarhe Teofan, cel ce te-ai zăvorât şi prin cuvinte de aur viaţa creştinilor o ai povăţuit!***

Icos 1

De blândeţe îngerească şi nemărginită dragoste pentru Dumnezeu şi pentru oameni fiind cuprins, ţi-ai luat nevoinţa smereniei monahiceşti şi a slujirii, arhiereşti, părinte al nostru minunate. Ascultător al voii dumnezeieşti, darul înţelepciunii pe care de la Dumnezeu l-ai primit, l-ai înmulţit, şi oamenilor spre mântuire, cu jertfelnicie prin acesta ai slujit. Pentru aceasta fericim nevoinţele tale cele înalte şi strigăm ţie aşa:
Bucură-te, că din pruncie inima ta Domnului o ai închinat;
Bucură-te, căci către Unul Dumnezeu toată nădejdea ţi-ai îndreptat;
Bucură-te, că pe Domnul mai mult decât orice L-ai iubit;
Bucură-te, că din copilărie mintea ta cu înţelepciunea dumnezeiască o ai hrănit;
Bucură-te, că Domnului spre slujire cu totul te-ai dăruit;
Bucură-te, Sfinte părinte, ierarhe Teofan, cel ce te-ai zăvorât şi prin cuvinte de aur viaţa creştinilor o ai povăţuit!

Condac 2

Văzând sufletul tău plin de dragoste dumnezeiască pentru Ziditorul tău şi Dumnezeu, Domnul cel de grijă purtător te-a înflăcărat cu dorirea vieţii călugăreşti, iar tu, ierarhe al Domnului, urmând acestei chemări cereşti, ai pornit încă din copilărie pe calea înaltei smerenii şi a lepădării de cele lumeşti, încrezându-te cu totul voii lui Dumnezeu şi cântându-I: ***Aliluia!***

Icos 2

Prin înţelegerea înţelepciunii celor citite fiind din belşug de Dumnezeu dăruit, ţi-ai îmbogăţit neîncetat mintea prin cercetarea scrierilor Sfinţilor părinţi şi a nevoitorilor credinţei şi bunei cuviinţe, sorbind din ele multă putere şi lumină duhovnicească. Iar noi, proslăvind înţelepciunea ta, strigăm ţie cu umilinţă aşa:
Bucură-te, că pentru Dumnezeu de dragoste ardeai;
Bucură-te, că în adâncă smerenie tinereţea ţi-o petreceai;
Bucură-te, că prin blândeţea ta tuturor ca exemplu te-ai arătat;
Bucură-te, că vieţuirii pustniceşti te-ai supus;
Bucură-te, că lui Dumnezeu cu totul pe sine-ţi te-ai adus;
Bucură-te, Sfinte părinte, ierarhe Teofan, cel ce te-ai zăvorât şi prin cuvinte de aur viaţa creştinilor o ai povăţuit!

Condac 3

Puterea lui Dumnezeu care în tine s-a sălăşluit, încă de la începuturile tale, prin flacăra harului sufletul tău l-a încălzit şi în cinul arhieresc te-a împodobit, şi oamenilor, păstorule cel bun, aşa te-a dăruit. Iar tu de mântuirea sufletelor noastre cu ardoare grijă ai purtat şi Domnului neobosit ai cântat: ***Aliluia!***

Icos 3

Având în inimă pe Unul Dumnezeu, cu multă bucurie ţi-ai închinat viaţa slujirii lucrării lui Hristos de mântuire a neamului omenesc, în care tu, plăcutule al Domnului, ai adus comoara cunoaşterii tale şi a experienţei duhovniceşti Dumnezeului tău spre ascultare, învăţând şi povăţuind pe cei ce alergau la tine cu credinţă. Astfel şi noi, fericind nevoinţele tale purtate spre mântuirea sufletelor noastre, strigăm ţie aşa:
Bucură-te, cel ce de Domnul cu înţelelepciune ai fost adăpat;
Bucură-te, că în truda nevoinţei ai fost încercat;
Bucură-te, că smerenia şi blândeţea cu tărie le-ai purtat;
Bucură-te, că în voia lui Dumnezeu cu totul te-ai lăsat;
Bucură-te, că milostivirea lui Dumnezeu prin scrierile tale ai proslăvit;
Bucură-te, Sfinte părinte, ierarhe Teofan, cel ce te-ai zăvorât şi prin cuvinte de aur viaţa creştinilor o ai povăţuit!

Condac 4

Furtuna tulburării a umplut inimile oilor turmei tale atunci când au cunoscut dorinţa ta de a-i părăsi şi nevoinţelor în zăvorâre cu totul a te dărui. Iar tu petrecând acolo în neîncetate lupte, post şi rugăciune, ai cântat nebiruit Dumnezeului Puterilor: ***Aliluia!***

Icos 4

Auzind oamenii de plecarea ta în pustia Vâşei, se tânguiau amar că au rămas orfani şi cinstindu-te ca pe un bun păstor de Dumnezeu dăruit pentru a se îngriji cu dragoste de sufletele lor, veneau la tine cu lacrimi şi îţi cereau rugăciuni spre ajutor şi învăţături de Dumnezeu înţelepţite. Pentru aceasta, primeşte şi de la noi unele laude ca acestea:

Bucură-te, că în arhierie părinte milostiv turmei tale te-ai arătat;
Bucură-te, că neîncetat de turma ta grijă ai purtat;
Bucură-te, că de aceasta cu lacrimi de umilinţă te-ai despărţit;
Bucură-te, că tăcerea şi cugetarea la Dumnezeu mai mult decât orice ai iubit;
Bucură-te, al sfântului lăcaş din Vâşa strălucit luminător;
Bucură-te, Sfinte părinte, ierarhe Teofan, cel ce te-ai zăvorât şi prin cuvinte de aur viaţa creştinilor o ai povăţuit!

Condac 5

Stea călăuzitoare către Dumnezeu în sfânta mănăstire te-ai arătat, ierarhe înţelepte, şi dorind tăcerea vieţii pustniceşti pentru mântuirea sufletului tău, te-ai nevoit întru aceasta neîncetat. Aşa, tuturor fraţilor exemplu ziditor te-ai înfăţişat şi să cânte pururi lui Dumnezeu i-ai învăţat: ***Aliluia!***

Icos 5

Aducând lui Hristos Dumnezeu inima ta, cuprinsă cu totul de dragoste pentru Dânsul, ţi-ai pregătit sufletul să fie lăcaş al Duhului Sfânt. Aşa cu multă smerenie şi blândeţe nevoindu-te, ai arătat ucenicilor iubitori de Hristos prin lucrarea ta neîncetată exemplu de vieţuire adevărată. Pentru aceasta şi noi cinstindu-te ca pe un adevărat slujitor al lui Hristos şi ca pe un ales prea iubit al Domnului, strigăm ţie aşa:

Bucură-te, izvor nesecat de dragoste pentru Dumnezeu;
Bucură-te, luminător înflăcărat ce în pustie a strălucit;
Bucură-te, cel ce inima ta ascultării o ai dăruit;
Bucură-te, al înfrânării înţelept povăţuitor;
Bucură-te, al sufletelor omeneşti de grijă purtător;
Bucură-te, Sfinte părinte, ierarhe Teofan, cel ce te-ai zăvorât şi prin cuvinte de aur viaţa creştinilor o ai povăţuit!

Condac 6

Propovăduitor neobosit, cuvântător al adevărurilor dumnezeieşti, tu slujirea arhierească o ai purtat cu adevărat, luminând şi povăţuind turma ta. Aşa, zăvorât fiind nu ai lăsat fără îndrumare duhovnicească pe cei ce alergau către lumina ta de Dumnezeu insuflată, învăţând prin cuvintele tale pe toţi a cânta lui Dumnezeu: ***Aliluia!***

Icos 6

A strălucit în pustie steaua cea mare a înţelepciunii, minunatule plăcut al lui Hristos şi ascuns fiind în zăvorâre, au început a curge râuri de cuvinte vii de pe buzele tale. Căci din îngăduinţa lui Dumnezeu izvorul cel plin de har al învăţăturilor tale s-a descoperit şi setea tuturor celor însetaţi a potolit, a celor ce alergau cu credinţă către dânsul. Pentru aceasta, ierarhe al Domnului, primeşte şi de la noi unele laude ca acestea:

Bucură-te, că prin buzele tale înţelepciunea lui Dumnezeu ai arătat;
Bucură-te, că prin această înţelepciune pe toţi i-ai adăpat;
Bucură-te, că în nevoinţele vieţii pustniceşti ai petrecut;
Bucură-te, că păcatele omeneşti cu înţelepciunea ta le-ai dezrădăcinat;
Bucură-te, că prin buna ta sporire pe toţi i-ai îndrumat;
Bucură-te, Sfinte părinte, ierarhe Teofan, cel ce te-ai zăvorât şi prin cuvinte de aur viaţa creştinilor o ai povăţuit!

Condac 7

Vrând ca toţi oamenii să se mântuiască şi în Împărăţia Cerurilor să ajungă, tu, bunule păstor, prin lepădarea ta de lume şi prin aspra zăvorâre, un puternic izvor de însufleţire ai dobândit şi imitând pe Începătorul Arhieriei, pe Hristos, oamenilor cu îndrăzneală ai slujit, cântând lui Dumnezeu: ***Aliluia!***

Icos 7

Văzând în tine un nou nevoitor şi bineplăcut al lui Hristos, ce în Împărăţia lui Dumnezeu cu inima ai ajuns, adânca smerenie şi multa blândeţe ai dobândit, iar sufletele omeneşti cele bolnave şi suferinde şi-au îndreptat cu nădejde privirile spre pustie, ce de ochii acestora te-a acoperit, căutând ajutorul şi înţelepciunea ta plină de har. Pentru acestea şi noi, însetând după aceste bunătăţi, strigăm ţie aşa:

Bucură-te, că de pe pământ curăţia îngerească ai dobândit;
Bucură-te, că prin blândeţea duhului tău pe toţi i-ai cucerit;
Bucură-te, că minţile cele întunecate le-ai luminat;
Bucură-te, al nerăutăţii învăţătorule minunat;
Bucură-te, că pe oameni la nevoinţa milosteniei i-ai chemat;
Bucură-te, Sfinte părinte, ierarhe Teofan, cel ce te-ai zăvorât şi prin cuvinte de aur viaţa creştinilor o ai povăţuit!

Condac 8

Neînţeleasă pentru unii, dar minunată pentru cei iubesc pe Dumnezeu, a fost nevoinţa ta, bunule arhiereu, căci în deplină ascultare în pustnicie ai vieţuit, unde trudei neobosite şi neîncetatei cugetări la Dumnezeu te-ai dăruit. Iar noi, în umilinţa inimilor noastre, văzând unele ca acestea, cântăm cu mulţumire lui Dumnezeu: ***Aliluia!***

Icos 8

Tuturor toate le-ai fost, ierarhe al Domnului: părinte şi păstor, învăţător şi povăţuitor, prin vestirea cea bună şi nesecată a buzelor tale, de cuvinte de aur izvorâtoare. Pentru aceasta şi noi, copiii tăi duhovniceşti, strigăm ţie cu mulţumire aşa:
Bucură-te, căci cu roua Duhului lui Dumnezeu ai fost adăpat;
Bucură-te, că prin strălucirea harului lui Dumnezeu ai fost luminat;
Bucură-te, căci cu mintea ta la cunoaşterea de Dumnezeu ai ajuns;
Bucură-te, că prin pacea sufletului tău pe Domnul L-ai dobândit;
Bucură-te, că prin harul tău pe toţi i-ai umilit;
Bucură-te, Sfinte părinte, ierarhe Teofan, cel ce te-ai zăvorât şi prin cuvinte de aur viaţa creştinilor o ai povăţuit!

Condac 9

Tuturor ai fost exemplu de vieţuire înţeleaptă pentru "singurul lucru de trebuinţă", cugetând cum să-ţi curăţeşti sufletul tău şi să-l faci biserică a Duhului Sfânt. Aşa în nevoinţe mari ai înaintat şi din putere în putere ai urcat, încălzind neîncetat inima ta cu rugăciunea lui Iisus şi cântând lui Dumnezeu: ***Aliluia!***

Icos 9

G1asul tău cel blând şi plin de înţelepciune auzul tuturor celor ce-l ascultau cu credinţa l-ai îndulcit, iar tu cu puterea învăţăturilor tale, neîncetat şi cu jertfelnicie pe cea strâmtă, spre nevoinţa ascultării i-ai povăţuit, învăţându-i despre adevărul lui Dumnezeu şi despre Împărăţia Lui. Pentru aceasta, primeşte şi de la noi, bunule învăţător, unele mulţumiri ca acestea:
Bucură-te, ierarhe al lui Dumnezeu, blând şi smerit;
Bucură-te, bunule păstor, de ucenici iubitor;
Bucură-te, că în pustie ca un crin al ţarinei ai înflorit;
Bucură-te, că liniştea cea mântuitoare din zăvorâre ai iubit;
Bucură-te, bunule îndrumător al sufletelor zbuciumate;
Bucură-te, Sfinte părinte, ierarhe Teofan, cel ce te-ai zăvorât şi prin cuvinte de aur viaţa creştinilor o ai povăţuit!

Condac 10

Vrând să scapi neamul omenesc din întunericul păcatelor, plăcutule al lui Dumnezeu, minţile cele ce căutau adevărul le-ai luminat, iar calea biruinţei tainice în războiul cel nevăzut spre cununa mult râvnită a fericitului sfârşit oamenilor ai arătat, celor ce cântau împreună cu tine lui Dumnezeu: ***Aliluia!***

Icos 10

Sprijin tare eşti pentru fiecare suflet prin scrierile tale de Dumnezeu insuflate, adevărate arhiereu al lui Hristos, căci au găsit în înţelepciunea ta îndreptare a vieţii lor şi multă călăuzire, urmând calea ce le-ai arătat către mântuire. Iar noi, aducând mulţumiri lui Dumnezeu pentru grija ce o porţi sufletelor noastre neîncetat, strigăm ţie cu umilinţă aşa:

Bucură-te, că pe pământ de vieţuire îngerească te-ai învrednicit;
Bucură-te, că împreună cu Sfinţii îngeri la Liturghie ai slujit;
Bucură-te, că prin blândeţe îngerească ai strălucit;
Bucură-te, al curăţiei vas binecuvântat;
Bucură-te, că despre adevărul lui Dumnezeu cu îndrăzneală ne-ai învăţat;
Bucură-te, Sfinte părinte, ierarhe Teofan, cel ce te-ai zăvorât şi prin cuvinte de aur viaţa creştinilor o ai povăţuit!

Condac 11

Cântare de laudă aducem ţie, bunule arhiereu şi bineplăcutule al lui Dumnezeu. Te lăudăm, căci prin nevoinţele şi vieţuirea ta Numele cel sfânt al Ziditorului ai proslăvit, cântând lui Dumnezeu: ***Aliluia!***

Icos 11

Vieţuirea ta strălucită ce în zăvorâre o ai petrecut, de inimile însetate de adevăr a se ascunde nu a putut. Iar fericitul tău sfârşit, plin de pace şi netulburat, în multă lumină calea vieţuirii tale arhiereşti a scăldat, căci nevoinţele în care ai petrecut, vas al harului dumnezeiesc cu adevărat te-au făcut. Pentru aceasta şi noi cu inimi umilite şi cu mulţumire glăsuim ţie aşa:

Bucură-te, că la despărţirea ta de trup, cinul arhieresc l-ai proslăvit;
Bucură-te, că până la ultima suflare lui Dumnezeu I-ai slujit;
Bucură-te, al locaşului monahicesc podoabă minunată;
Bucură-te, al Tambovului luminător, plin de înţelepciune înaltă;
Bucură-te, a turmei din Riazan laudă şi bucurie;
Bucură-te, Sfinte părinte, ierarhe Teofan, cel ce te-ai zăvorât şi prin cuvinte de aur viaţa creştinilor o ai povăţuit!

Condac 12

Dăruit din belşug cu harul lui Dumnezeu, prin aceasta cu înţelepciune turmei tale ai slujit. Pentru aceasta nu ne lăsa nici pe noi, cei ce în mijlocirea ta din ceruri către Dumnezeu am nădăjduit, că tu acolo în netăcută slavoslovie petreci, cântând lui Dumnezeu: ***Aliluia!***

Icos 12

Cântăm nevoinţele tale, ce cu strălucire mare au luminat vieţuirea ta pământească de lepădare, pentru dragostea Domnului tău. Pentru aceasta şi noi, ierarhe al lui Dumnezeu, blând şi milostiv, cu nădejde căutăm către tine, ca la ocrotitorul nostru ceresc şi mijlocitor tare înaintea prestolului dumnezeiesc, strigând ţie cu umilinţă aşa:

Bucură-te, bine plăcutule al lui Dumnezeu, plin de strălucire şi milostivire;
Bucură-te, că rugăciunile celor credincioşi ţie niciodată nu le-ai trecut cu vederea;
Bucură-te, robul lui Hristos şi iubit al lui Dumnezeu;
Bucură-te, al călugărilor înţelept povăţuitor;
Bucură-te, ierarhe, al necazurilor noastre grabnic ajutător;
Bucură-te, Sfinte părinte, ierarhe Teofan, cel ce te-ai zăvorât şi prin cuvinte de aur viaţa creştinilor o ai povăţuit!

Condac 13 (de 3 ori)

O, prea bunule ierarhe Teofan, blând şi de Dumnezeu înţelepţit învăţător al nostru! Primeşte de la noi această puţină rugăciune şi laudă cu mulţumire ce îţi aducem ţie. Nu ne uita pe noi păcătoşii în rugăciunile tale sfinte, ca nădăjduind în ajutorul tău, Dumnezeului Puterilor neîncetat să cântăm: ***Aliluia!***

Şi această:

Rugăciune

O, Sfinte ierarhe, părinte Teofan, slava şi bucuria ţării noastre, primeşte de la noi aceste smerite şi calde rugăciuni, cei ce cu dragoste te cinstim pe tine. Căutând la cuvântul ce s-a împlinit în tine: "Pe cei ce Mă vor proslăvi, îi voi proslăvi", cădem cu umilinţă la sfintele tale moaşte, năzuind la puterea lor tămăduitoare, şi ca unui ales al harului dumnezeiesc, strigăm ţie: binecuvântează şi miluieşte ţara noastră, arhiereule al Dumnezeului cel Adevărat, bărbăţie neclătinată ostaşilor noştri le dăruieşte, pe toţi oamenii de necazuri îi păzeşte şi la pocăinţă îi călăuzeşte; pruncilor învăţătură bună le dăruieşte, pe tineri îi călăuzeşte, celor bolnavi şi în suferinţe sănătate le cere, iar nouă tuturor bucurie neîncetată în Domnul ne dăruieşte, ca toţi cu mulţumire să te fericim, glăsuind ţie aşa: Fericimu-te pe tine, Sfinte ierarhe, părinte Teofan, şi cinstim sfântă pomenirea ta, că tu te rogi pentru noi lui Hristos, Dumnezeului nostru. Amin.

Rugăciunea Sfântului Teofan Zăvorâtul către Născătoarea de Dumnezeu

Fecioară Stăpână de Dumnezeu Născătoare, prea binecuvântată și cu dar dăruită! Pleacă urechea ta și auzi graiurile mele, cele rostite de gura mea spurcată și necurată. Nu mă trece cu vederea pe mine, sărmanul, nu mă lăsa să pier până în sfârșit pe mine, nevrednicul robul tău, ci folosește rugăciunile tale de Maică și tămăduiește sufletul meu ticălos, care e zdrobit fără milă de viclenele mele patimi. Vrăjmașul cel rău, strivindu-l cu păcatele iubirii de plăceri, l-a călcat în picioare. Drept aceea, plin de toată rușinea, nu cutez și nu am obraz să cer de la Dumnezeul meu Cel Iubitor de oameni iertare pentru mulțimea păcatelor mele și tămăduire pentru rănile mele nevindecate, fiindcă mi-am spurcat templul trupului, prin poftele mele netrebnice am vârât în el o mulțime de spurcăciuni și mi-am vătămat toate simțurile cu lucruri neîngăduite.

Așadar, nu îndrăznesc să-mi ridic către cer mâinile spurcate de îndeletnicirile cele rele, ci la îndurările tale nepovestite, întru tot fără de prihană Stăpână, mă arunc eu, săracul și curvarul, că nu am altă scăpare afară de tine, singura mea mângâiere și singurul meu ajutor grabnic. În tine nădăjduiesc: nu mă părăsi! Plăcute sunt cererile tale înaintea Fiului tău; El Se bucură de mijlocirea ta și împlinește degrabă rugăciunile tale cele pentru noi. Nu mă trece cu vederea pe mine, cel mai sărman dintre oameni, și netrebnicia faptelor mele să nu curme mila ta cea nemăsurată, Născătoare de Dumnezeu!

Primește această cerere a mea nimicnică, și cu rugăciunile tale de Maică fă-o bine plăcută înaintea Fiului și Dumnezeului tău, învrednicindu-mă de Cereasca Împă-

rație pe mine, cela ce laud și binecuvântez pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfântul Duh. Amin.

(Sfântul Teofan Zăvorâtul, Psaltire sau cugetări evlavioase și rugăciuni scoase din facerile Sfântului Efrem Sirul și așezate după rânduiala Psalmilor lui David, traducere din limba rusă de Adrian Tănăsescu-Vlas, Editura Sophia, București, pp. 75-76)

Rugăciunea Sfântului Teofan Zăvorâtul, pentru primirea harului lui Dumnezeu

Miluiește-mă, Dumnezeule, după mare mila Ta și după mulțimea îndurărilor Tale șterge fărădelegea mea, căci dacă mă vei milui, slobozindu-mă din jalnica boală a patimilor, vreau să ascult de bunătatea Ta. Dacă vei face după mulțimea bunătății Tale, mă vei izbăvi. Dacă vei vărsa asupra mea bunătatea Ta, mă voi mântui. Încredințat sunt că aceasta este cu putință la Tine. Știu că i-ai miluit și îi mântuiești pe toți cei ce se întorc către Tine din toată puterea lor.

Mărturisesc că și eu m-am folosit adesea de harul Tău, însă mai apoi, lepădându-l, am păcătuit ca nimeni altcineva. Tu, însă, Cela ce ai înviat morții, scoală-mă și pe mine, cel omorât de păcat. Cela ce ai tămăduit orbii, luminează ochii cei întunecați ai inimii mele. Cela ce ai izbăvit din gura șarpelui pe Adam, scoate-mă din tina fărădelegilor mele, fiindcă și eu sunt dintre oile Tale, măcar că din pricina voilor mele m-am făcut pradă leilor. Păcatele m-au făcut câine, însă tămăduit de harul Tău, voi fi viu. Eram lepădat ca un mort, însă de vei voi, viu voi fi!

(Sfântul Teofan Zăvorâtul, Psaltire sau cugetări evlavioase și rugăciuni scoase din facerile Sfântului Efrem Sirul și așezate după rânduiala Psalmilor lui David, traducere din limba rusă de Adrian Tănăsescu-Vlas, Editura Sophia, București, pp. 81-82)

Rugăciune către toți Sfinții, pentru mijlocire la Judecata de Apoi

Cine nu va plânge pentru mine, care pentru o desfătare măruntă am disprețuit Împărăția Cerurilor, nesocotind focul cel nesfârșit? Dedându-mă patimilor, mi-am pierdut vrednicia sufletului și m-am făcut asemenea dobitoacelor necuvântătoare.

Mă odihneam oarecând, îmbogățit cu dumnezeieștile dăruiri, iar acum am îndrăgit sărăcia patimilor. M-am înstrăinat de virtuți, plecând în țara cea depărtată a patimilor. Sunt mai mult mort decât viu, și mică este fărâma de viață rămasă în mine.

După ce m-am făcut astfel de bunăvoie, nici ochii nu mai pot să mi-i înalț către Domnul Cel Milostiv.

Plângeți, cuvioșilor și drepților, pentru mine, cel cuprins de patimi și de păcate.

Plângeți, nevoitori ai înfrânării, pentru mine, lacomul cu pântecele şi iubitorul de desfătări.

Plângeți, cei milostivi și îngăduitori, pentru mine, cel nemilostiv și amărâtor.

Plângeți, cei ce ați plăcut înaintea lui Dumnezeu, pentru mine, cel ce am făcut placul oamenilor.

Plângeți, cei ce ați dobândit blândețe, pentru mine, cel mânios.

Plângeți, cei smerit cugetători, pentru mine, cel semeț și trufaș.

Plângeți, cei ce ați dobândit neagonisire apostolească, pentru mine, împătimitul de cele materiale și împovăratul de lăcomia averilor.

Plângeți, cei ce ați iubit plânsul și ați urât râsul, pentru mine, cel ce am iubit râsul și am urât plânsul.

Plângeți, cei ce păstrați în cuget Judecata de după moarte, pentru mine, care zic că îmi aduc aminte de Judecată, dar ale cărui fapte arată cu totul alta.

Rugați-vă, Sfinții lui Dumnezeu, pentru sufletul înviforat de toate felurile de patimi: cu ce puteți, ajutați-mi, Sfinții lui Dumnezeu!

Știu că dacă Îl veți ruga pe Iubitorul de oameni Dumnezeu, din marea bunătății Lui vi se va dărui vouă totul - și după cum El este iubitor de oameni, așa și voi, cei rugați de mine păcătosul, nu treceți ruga mea cu vederea, fiindcă singur n-am îndrăznire, din pricina mulțimii păcatelor.

Lucrul vostru, Sfinților, este să mijlociți pentru păcătoși; al lui Dumnezeu este să-i miluiască pe cei deznădăjduiți.

Rugați-L dar, Sfinții lui Dumnezeu, pe Împărat pentru rob; rugați-L pe Păstor pentru oaie; rugați Viața pentru cel mort, ca să trimită mână de ajutor și să întărească smerit sufletul meu în neputințele lui.

(Sfântul Teofan Zăvorâtul, Psaltire sau cugetări evlavioase și rugăciuni scoase din facerile Sfântului Efrem Sirul și așezate după rânduiala Psalmilor lui David, traducere din limba rusă de Adrian Tănăsescu-Vlas, Editura Sophia, București, pp. 77-78)

Imnografie

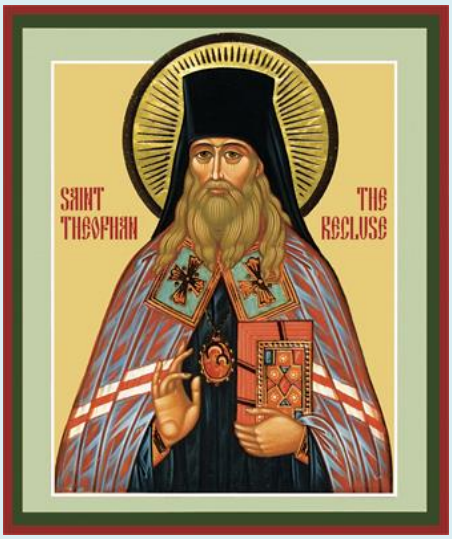

Troparul Sfântului Teofan, glas 8: Al Ortodoxiei povăţuitor, al bunei credinţe şi curăţiei învăţător, al Vâşei nevoitor, ierarhe Teofan de Dumnezeu înţelepţite. Cu învăţăturile tale cuvântul lui Dumnezeu l-ai făcut lămurit şi celor credincioşi calea către mântuire le-ai descoperit. Roagă-te lui Hristos Dumnezeu să se mântuiască sufletele noastre.

Condacul Sfântului Teofan, glas 4: Prin "Arătarea Domnului" fiind numit, ierarhe Teofane, cu învăţăturile tale mulţime de oameni ai luminat. Pentru aceasta împreună cu îngerii înaintea prestolului Sfintei Treimi petrecând, roagă-te neîncetat pentru noi toţi.

Învăţătorule al Ortodoxiei, apărătorule al evlaviei şi curăţiei, nevoitorule al pustiei Vâsa, de Dumnezeu înţelepţitule ierarhe Teofan, în scrierile tale ai tălmăcit cuvântul lui Dumnezeu, arătând tuturor credincioşilor calea mântuirii. Roagă pe Hristos Dumnezeu să mântuiască sufletele noastre. (**Troparul** sfântului, glas 8)

Ca cela ce porţi numele arătării lui Dumnezeu, o, ierarhe Teofan, cu învăţăturile tale ne-ai arătat nouă armonia vieţii duhovniceşti precum o harfă înţelegătoare. Cu îngerii stând acum înaintea tronului Sfintei Treimi, roagă-te pentru mântuirea sufletelor noastre. (**Condacul** sfântului, glas 4)

Viaţa celui întru Sfinţi părintelui nostru Teofan Zăvorâtul de la Vâşa

Ierarhul Teofan (în lume Gheorghii Vasilievici Govorov) s-a născut în ziua de 10 ianuarie 1815 în satul Cerpanskoe, judeţul Eleţk, gubernia Orlovului, în familia preotului Vasilii Timofeevici Govorov, care vreme de 30 de ani a îndeplinit îndatorirea de protopop, câştigându-şi cinstire şi dragoste din partea mai-marilor şi a celor cârmuiţi de el. Pe lângă Gheorghii, părintele Vasilii şi soţia lui, Tatiana Ivanovna, aveau încă trei fii şi trei fiice.

Govorovii duceau o viaţă creştină pilduitoare, deosebindu-se prin adânca lor evlavie şi prin deschiderea sufletească faţă de oameni. În acelaşi duh s-au străduit să-şi crească şi odraslele.

Fiind un om foarte citit, părintele Vasilii s-a ocupat personal de pregătirea copiilor săi pentru şcoală, iar Tatiana Ivanovna, care era de o rară bunătate şi adâncă cucernicie, s-a îngrijit de educaţia lor duhovnicească.

Când Gheorghii a împlinit 8 ani, a fost dat la şcoala duhovnicească din Livna. Întrucât primise o temeinică pregătire acasă, băiatul a învăţat foarte bine şi se purta, potrivit conducerii şcolii, „cu o modestie exemplară”.

În anul 1829, Gheorghii Govorov a fost transferat, în rândul celor mai buni elevi, la seminarul duhovnicesc din Orlov. Acesta era condus pe atunci de arhimandritul Isidor, care avea să devină mitropolit al Sankt-Petersburgului şi Novgorodului. Profesorii seminarului erau oameni talentaţi şi râvnitori. De pildă, profesor de retorică era pe atunci ieromonahul Platou, viitor mitropolit al Kievului şi Galiţici, ştiinţele filosofice erau predate de Evfimii Andreevici Ostromâslenskii.

în seminar, la fel ca în şcoală, Gheorghii a strălucit printre colegii săi prin râvna pentru învăţătură şi prin bunele sale obiceiuri. În ultimii ani de seminar au început să se definească foarte limpede felul de a gândi şi interesele viitorului ierarh. Dintre materiile care se predau în cadrul ştiinţelor filosofice, cel mai mult îi plăcea psihologia, iar dintre ştiinţele teologice studia cu deosebită osârdie Sfânta Scriptură.

Terminând seminarul în anul 1837 ca şef de promoţie, Gheorghii Govorov a fost trimis pentru continuarea studiilor la Academia Duhovnicească din Kiev, care în acei ani cunoştea o adevărată înflorire. Mitropolitul Filaret (Amfiteatrov) al Kievului, pe care, pentru sfinţenia vieţii lui, contemporanii îl numeau "Filaret cel evlavios'', dădea mare atenţie dezvoltării vieţii lăuntrice, duhovnicesc-religioase, a studenţilor Academiei. Acolo s-a desăvârşit educaţia lui Gheorghii Govorov şi s-a stabilit limpede orientarea generală a căii lui duhovniceşti. Materiile preferate ale viitorului arhipăstor erau cele teologice, mai ales Sfânta Scriptură şi retorica bisericească. Conducerea Academiei îl caracteriza astfel: „foarte smerit", „purtarea lui îi face cinste", „se deosebeşte prin bunele sale obiceiuri, prin corectitudinea în îndeplinirea îndatoririlor, prin dragostea faţă de slujbe". Toate aceste bune însuşiri ale caracterului său arătau desluşit calea spre viaţa monahală, pentru care se pregătise, precum se vede din tinereţe. Hotărârea de a se afierosi lui Dumnezeu era temeinică şi neclintită în el.

În ziua de 1 octombrie a anului 1840, de praznicul Acoperământului Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, când rămăsese încă un an până la absolvirea definitivă a studiilor academice, a înaintat conducerii Academici cererea de a fi tuns întru monahism, în care scria:„Având osârdie statornică spre îndeletnicirea cu teologia şi spre viaţa anahoretică, am dat făgăduinţa de a-mi închina viata chemării monahale, pentru a putea îmbina amândouă aceste chemări în slujirea pe care o voi aduce Bisericii".

Cererea studentului Govorov a fost aprobată şi pe data de 15 februarie a anului 1841, a fost tuns întru monahism cu numele de Teofan. Cinul tunderii a fost săvârşit în biserica Sfântului Duh a mănăstirii Bratskii din Kiev de către rectorul

Academiei, arhimandritul Ieremia, care avea să ajungă arhiepiscop al Nijnii-Novgorodului.

În aprilie 1841, în catedrala mare a Adormirii Maicii Domnului din Lavra Kievo-Pecerska, monahul Teofan a fost hirotonit întru ierodiacon, iar în iulie - întru ieromonah de către acelaşi Ieremia {care devenise între timp episcop al Cighirinului). Ieromonahul Teofan a trecut prin aceste însemnate întorsături ale vieţii sale ca student în ultimul an al Academiei.

„O privire de ansamblu asupra religiei vechi-testamentare" - iată tema lucrării lui de diplomă, care avea să fie trimisă Sfântului Sinod spre examinare împreună cu alte lucrări de o deosebită calitate. Judecător aspru al lucrărilor teologice, Sfântul Filaret, mitropolitul Moscovei, care era membru permanent al Sfântului Sinod, a remarcat talentul şi hărnicia părintelui Teofan.

În anul 1841, ieromonahul Teofan a absolvit Academia cu titlul de magistru şi a intrat în arena pedagogică. A îndeplinit, una după alta, îndatoririle de supraveghetor al şcolii duhovniceşti Kievo-Sofiiskaia, dc rector al seminarului din Novgorod, iar apoi de profesor şi de inspector adjunct al Academiei Duhovniceşti din Sankt-Petersburg. Deprins din copilărie să facă toate cu simţul răspunderii, părintele Teofan îşi îndeplinea toate îndatoririle cu conştiinciozitate şi cu osârdie.

În activitatea sa profesorală, tânărul teolog, lăsând deoparte metodele filosofico-raţionaliste dc lucru, se întemeia pe experienţa ascetică şi psihologică. După Sfânta Scriptură şi scrierile Sfinţilor Părinţi, principalele surse ale cursurilor lui erau Vieţile Sfinţilor şi cercetările psihologice.

Ieromonahul Teofan era profund devotat însemnatei lucrări a educaţiei creştine şi totuşi îl atrăgea alt lucru – viaţa anahoretică. În sfera îndatoririlor lui intrau griji administrative şi gospodăreşti, pe care nu le avusese nicicând la suflet şi ca atare nu era mulţumit lăuntric de activitatea sa. Duhul lui tindea spre sfera mai apropiată sufleteşte a vieţii călugăreşti şi a împărtăşirii prin rugăciune cu Dumnezeu. ***„...îndatoririle ştiinţifice au început să mă împovăreze de nu mai pot răbda", îi scria el Preasfinţitului Ieremîa, „îmi vine să mă duc în biserică şi să rămân acolo".***

Pe atunci, cârmuirea Rusiei hotărâse în mod definitiv să înfiinţeze o Misiune Duhovnicească în Ierusalim. În fruntea acesteia a fost numit un excelent cunoscător al Orientului, celebrul arheolog bisericesc, arhimandritul Porfirie

Uspenskii, iar în calitate de colaboratori ai acestuia au lost invitaţi profesori şi absolvenţi ai Academiei Duhovniceşti din Sankt-Petersburg.

Ieromonahul Teofan nutrea de multă vreme dorinţa fierbinte dc a merge la focurile Sfinte ale Palestinei, de a face cunoştinţă îndeaproape cu starea Ortodoxiei din Orient, cu viaţa schitică a aleşilor lui Dumnezeu pustnicii monahi - de a se apropia de tradiţia vie a gândirii Sfinţilor Părinţi. Prilej mai potrivit pentru împlinirea accstei dorinţe nici că se putea găsi. De aceea, Teofan a răspuns cu bucurie la invitaţia de a colabora cu arhimandritul Porfirie.

Cei şase ani petrecuţi în Orient au fost pentru ieromonahul Teofan un răstimp de neîncetatc eforturi şi preocupări ştiinţifice. Membrii Misiunii au fost la Iordan, la Betleem. la Nazaret, în alte oraşe evanghelice şi locuri de însemnătate istorică ale Palestinei. În anul 1850 ei au călătorit în Egipt, au vizitat Alexandria, Cairo şi mănăstirile din partea locului. Părintele Teofan se ostenea fără încetare împlinindu-şi fără abatere îndatoririle, reuşea să facă multe şi pentru sporirea propriei culturi. La Ierusalim a învăţat să zugrăvească icoane, a deprins foarte bine limba greacă, a studiat limbile franceza, ebraică şi arabă.

În Palestina, părintele Teofan a făcut cunoştinţă cu nevoinţa călugărilor din vechile mănăstiri ale Orientului şi îndeosebi cu tradiţia lucrării minţii din Lavra Cuviosului Sava cel Sfinţit, unde a avut fericirea de a trăi o vreme. Acolo a avut acces la monumente de literatură ascetică din veacurile trecute, a studiat vechile scrieri din biblioteca Lavrei. Acolo a găsit şi adunat numeroase manuscrise foarte vechi ţinând de moştenirea patristică.

În Sinai viitorul ierarh a făcut cunoştinţă amănunţită cu vestitul manuscris biblic din secolul al IV-lea, care avea să fie editat după aceea de Tischendoll.

În Egipt a străbătut şi a cercetat pustia - acest adevărat leagăn al ascetismului creştin şi arenă a primilor nevoitori creştini. Deşi părintele Teofan n-a avut prilejul de a se închina sfintelor odoare ale Muntelui Athos, în timpul călătoriilor prin Orient a aflat multe lucruri despre viaţa bătrânilor athoniţi, s-a pătruns adânc de ea şi s-a legat de monahi din Athos cu trainice fire duhovniceşti pe care le-a păstrat până la sfârşitul vieţii.

Tocmai de acest răstimp este legat începutul lucrării viitorului ierarh de strângere a felurite manuscrise şi tipărituri, pe care de-a lungul vieţii sale le-a tradus din greaca veche şi din neogreacă în ruseşte între care lucrările Sfinţilor Părinţi filocalici.

Slujirea de şase ani în Palestina a ieromonahului Teofan a avut pentru întreaga lui viaţă o deosebită însemnătate: a plăcut înaintea Domnului să-l pună pe viitorul Său nevoitor şi stâlp al credinţei chiar în centrul Ortodoxiei pentru ca el să se desăvârşească în ascetism şi să slujească altora drept călăuză a credinţei şi a evlaviei.

În anul 1853 a început războiul Crimeei, iar pe data de 3 mai a anului 1854 Misiunea duhovnicească rusă a fost rechemată.

În anul 1855 ieromonahul Teofan a fost ridicat la rangul de arhimandrit. Numirea arhimandritului Teofan în importantul post de paroh al bisericii ambasadei din Constantinopol a avut loc pe data de 21 mai 1856.

Biserica din Constantinopol suferea pe atunci mari greutăţi legate de conflictul dintre greci şi bulgari, bulgarii îşi apărau autonomia religioasă, pretinzând slujbe în limba slavonă şi păstori din sânul poporului lor. Patriarhia din Constantinopol refuza categoric orice concesie. Preocupându-se de cât mai grabnică rezolvare a acestui conflict, conducerea Rusiei şi Sfântul Sinod i-au încredinţat arhimandritului Teofan, în calitatea lui de cunoscător al Orientului, misiunea de a strânge informaţii care ar putea să clarifice conflictul în cauză. Părintele Teofan a îndeplinit această sarcină şi în martie 1857, i-a prezentat arhiepiscopului Inochentie al Ilersonului un răspuns consistent şi amănunţit. El nu şi-a exprimat presupunerile cu privire la deznodământul conflictului greco-bulgar, dar şi-a manifestat foarte clar atitudinea în privinţa acestuia. arătând că nu se îndoieşte de caracterul drept şi legitim al cererilor bulgarilor şi că este totodată interesat de îmbunătăţirea poziţiei Bisericii constantinopolitane în Imperiul turcesc.

Prin simpatia sa faţă de poporul bulgar, prin înţelegerea nutrită faţă de cererile lui legitime, prin dorinţa sinceră de a-i ajuta, părintele Teofan s-a făcut foarte iubit de bulgari. Deşi îngrijorat de situaţia dificilă din Biserica bulgară, arhimandritul Teofan nu era nepăsător nici faţă de Biserica din Constantinopol. El a făcut cunoştinţă îndeaproape cu viaţa internă a Patriarhatului constantinopolitan cu starea clerului acestuia - şi i s-a descoperit o situaţie jalnică.

Părintele Teofan a scris despre toate acestea într-o dare de seamă către Sfântul Sinod în care cerea ajutor de la “mărinimoasa Rusie" care nu trebuie să-şi lase maica după credinţă în starea aceasta neajutorată". Pentru marinarii şi pelerinii din Constantinopol, arhimandritul Teofan a propus construirea unui spital şi organizarea unei frăţii cu biserică proprie. Părintele Teofan trăia în pace cu toţi: şi cu grecii şi cu bulgarii şi cu împreună-slujitorii săi din ambasadă.

Pentru caracterul său paşnic şi plăcut, arhimandritul Teofan era iubit şi de oamenii lumeşti cu care ajungea să vorbească pe teme de credinţă.

Viitorul ierarh a adunat în Orientul ortodox numeroase mărgăritare de mult preţ ale literaturii patristice, mai ales astfel continuând să studieze limba greacă, a cărei cunoaştere l-a ajuns în viitoarele osteneli.

În această perioadă a început corespondenţa părintelui Teofan cu prinţesa P.S. Lukomskaia, corespondenţă al cărei rezultat aveau să fie "Scrisorile despre viaţa creştină".

Între anii 1857 şi 1859 arhimandritul Teofan a condus Academia duhovnicească din Sankt- Petersburg. În anul 1859, după atâtea mutări neaşteptate din loc în loc, a fost în cele din urmă chemat la slujirea episcopală. La început a ocupat catedra Tambovului, iar în 1863 i s-a dat spre cârmuire mai numeroasă turma din eparhia Vladimirului.

În cuvântul ţinut la numirea sa ca episcop, arhimandritul Teofan a comparat viaţa şi variata sa activitate cu un glob ce se învârte fără zgomot în direcţia loviturilor care îi sunt date. El şi-a arătat supunerea faţă de voia lui Dumnezeu, smerenia şi simţământul propriei nevrednicii.

Adresându-se membrilor Sinodului, şi-a mărturisit tainica dorinţă de a ajunge la cele mai înalte nevoinţe ale virtuţii: ***"Nu ascund" a zis părintele Teofan "faptul că, dacă Pronia m-ar duce într-un loc unde să mă pot deda fără împiedicare îndeletnicirilor dragi inimii mele, aceasta ar veni în întâmpinarea dorinţelor mele tainice".*** În sufletul Preasfinţitului s-a născut încă de pe atunci hotărârea de a părăsi lumea şi de a se retrage în pustie dar fiind deprins să se supună fără cârtire oricărei însărcinări, a luat asupra sa ca pe o datorie a ascultării, înalta nevoinţă a slujirii arhiereşti.

Cei şapte ani de slujire arhierească la cele două catedre (în Tambov, apoi în Vladimir) au fost pentru Preasfinţitul Teofan vreme de grijă neobosită pentru binele păstoriţilor. El însoţea aproape fiecare slujbă cu un cuvânt foarte ziditor - şi roada propovăduirii lui în Tambov s-a concretizat în cele două volume dc predici către turma de acolo.

Ierarhul Teofan s-a îngrijit de buna rânduială a instituţiilor de învăţământ duhovnicesc. El a îndemnat conducerea seminarului din Tambov să facă reparaţii capitale bisericii seminarului: cu ajutorul lui au fost deschise numeroase şcoli

parohiale, şcoli de duminică şi şcoli particulare, începând cu data de 1 iulie 1861, prin mijlocirea Preasfinţitului înaintea Sfântului Sinod au început să apară “Informaţiile eparhiale ale Tambovului". Iar din 1865 „Informaţiile eparhiale ale Vladimirului".

În pofida numeroaselor şi feluritelor griji legate de cârmuirea eparhiei, ierarhul Teofan găsea vreme şi pentru activitatea sa ştiinţifico-literară. De această perioadă este legată lucrarea lui teologică „Scrisori despre viaţa creştină”, care cuprinde întregul sistem al învăţăturii morale creştine.

În anul 1961 ierarhul Teofan a trăit o mare bucurie. În urma unei hotărâri a Sfântului Sinod, a luat parte la solemnitatea deschiderii moaştelor ierarhului Tihon de Zadonsk . Acest eveniment a produs asupra lui o mare impresie şi a avut drept luminare harică a propriilor lui năzuinţe.

În calitate de cap al eparhiei Vladimirului, ierarhul Teofan întreprindea adesea călătorii misionare în centrele schismaticilor de rit vechi, propovăduia acolo cu râvnă învăţătura Bisericii ortodoxe, iar la sfârşitul anului 1865 a deschis în satul Mster din judeţul Viazuikovsk frăţia ortodoxă a Dumnezeieştii Arătări.

Rezervându-şi pentru somn doar puţină vreme, episcopul Teofan s-a dăruit cu totul slujirii turmei sale. Întotdeauna mângâietor, el se purta faţă de toţi, indiferent de rangul şi de vârstra lor, cu cea mai mare blândeţe şi bunătate. Dacă era nevoit ca mai mare al eparhiei să pedepsească un vinovat, lăsa aceasta pe seama chelarului catedralei, temându-se parcă să încalce legea dragostei, ce l-a călăuzit întotdeauna în viaţă şi în lucrarea sa pastorală.

Oricât ar fi fost însă de înalte calităţile personale ale Preasfinţitului Teofan, mulţumită cărora slujirea lor în cinul arhieresc făgăduia să aducă atâtea roade bune Sfintei Biserici, ca arhiereu eparhiot, era adesea nevoit să se ocupe cu lucruri care nu erau deloc pe inima lui. Din tinereţe năzuia spre însingurare, văzând idealul călugăresc în desăvârşita lepădare de toate grijile lumeşti. Ca atare tot mai puternic şi stăruitor a început să se statornicească în el gândul retragerii din activitatea arhierească şi al alegerii unui loc de vieţuire unde să se poată dărui doar nevoinţelor duhovniceşti.

Încă de când era la catedrala Tambovlui îndrăgise mănăstirea Vâşa, despre care a spus nu o dată: ***„Nu-i loc mai bun ca Vâşa".*** Tocmai într-acolo năzuiau gândurile ierarhului când s-a hotărât să se îndepărteze pentru totdeauna de îndatoririle cârmuirii eparhiei, care erau străine de sufletul lui contemplativ.

Atunci când în anul 1866, Sfântul Sinod a primit de la Preasfinţitul cererea de retragere, ca simplu monah, în mănăstirea Vâşa, membrii lui au rămas nedumeriţi şi neştiind cum să procedeze în legătură cu cererea, i-au cerut mai întâi de toate mitropolitului Isidor, întâi-stătătorul Sinodului, să afle pe calea corespondenţei particulare ce l-a făcut pe solicitant să ia o asemenea hotărâre. În scrisoarea sa de răspuns. Preasfinţitul Teeofan scria: ***"Caut linişte, ca să mă dăruiesc mai în tihnă îndeletnicirilor dorite, cu dorinţa neabătută ca roada ostenelilor mele să fie şi folositoare şi de trebuinţă Bisericii lui Dumnezeu. Am de gând să slujesc în continuare Bisericii lui Dumnezeu, numai că în alt chip".***

Totodată ierarhul recunoştea cât se poate de făţiş că de multă vreme nutrea în suflet visul de a se dedica vieţii contemplative în liniştea însingurării şi a ostenelilor legate de cercetarea şi tâlcuirea Sfintei Scripturi.

Acceptând explicaţia Preasfinţitului, Sfântul Sinod i-a aprobat cererea şi el a fost numit întâi-stătător al mănăstirii Vâşa. Mişcătoare a fost despărţirea turmei din Vladimir de arhipăstorul ei iubit. Nici lui nu i-a venit uşor să plece de la ea. ***"Pentru Dumnezeu, să nu vă supăraţi pe mine fiindcă vă părăsesc", a grăit el în cuvântul de rămas bun. "Nu plec fiindcă aş fi fost silit s-o fac – bunătatea voastră nu mi-ar îngădui să vă schimb pe o altă turmă. Sunt însă atras de vieţuirea slobodă de griji, căutând şi aşteptând ceea ce e mai bun, cum este propriu firii noastre. Cum s-a întâmplat asta, nu voi apuca să lămuresc. Un lucru vreau să spun: că în afara cursului exterior al evenimentelor care înrâuresc faptele noastre, există schimbări lăuntrice, care duc la anume hotărâri, în afară de necesitatea exterioară există o necesitate lăuntrică, la care ia aminte conştiinţa şi căreia nu i se poate împotrivi inima. În starea aceasta aflându-mă, un lucru cer de la iubirea voastră: lăsând deoparte judecarea şi osândirea pasului făcut de mine, sporiţi rugăciunea voastră, ca Domnul să nu zădărnicească aşteptarea mea şi să îmi dăruiască, deşi nu fără osteneli, să dobândesc ceea ce caut".***

Locuitorii Vladimirului şi-au petrecut înlăcrimaţi păstorul drag. Ajungând la Vaşa, Preasfinţitul Teofan a început prin a lepăda îndatorirea de întâi-stătător al mănăstirii, preferând să rămână acolo ca simplu monah. Îndelung aşteptata însingurare spre care ierarhul năzuise cu atâta stăruinţă, venise în sfârşit, cu mila lui Dumnezeu... Până la sfârşitul vieţii, ierarhul Teofan s-a simţit pe deplin fericit la Vâşa. ***„Mă numiţi «fericit!». Aşa mă şi simt şi n-aş da Vâşa mea nici pe mitropolia Sankt- Petersburgului, nici pe patriarhie, dacă s-ar reintroduce şi dacă m-ar alege patriarh. Vâşa n-o dau decât pe Împărăţia Cerurilor".***

În primii şase ani petrecuţi la Vâşa ierarhul s-a pregătit pentru înalta nevoinţă a zăvorârii. Laolaltă cu obştea, mergea la toate slujbele mănăstireşti, iar în duminici şi sărbători slujea chiar el împreună cu arhimandritul şi cu ieromonahii. Cuvânt de învăţătură nu rostea, dar însăşi slujirea lui înaintea altarului lui Dumnezeu era: după mărturia monahilor de la Vâşa, învăţătură vie pentru toţi: ca o făclie nestinsă, el ardea în rugăciune înaintea chipurilor Mântuitorului, Maicii Domnului şi Sfinţilor...

După Paştele anului 1872, ierarhul Teofan a început viaţa de zăvorât. Şi-a întocmit în chiliile sale o bisericuţă cu hramul Botezului Domnului, în care a şi început a oficia toate slujbele bisericeşti cu desăvârşire singur, fără împreună-slujitori. Nu primea pe nimeni, afară de igumenul Arcadie, duhovnicul lui şi de ucenicul de chilie, aşa încât nici rudele, nici cunoscuţii, nici măcar persoanele de viţă împărătească nu-i puteau tulbura zăvorârea când vizitau mănăstirea.

În primii zece ani, ierarhul-zăvorât a slujit Liturghia în biserica sa de chilie doar în duminici şi sărbători, iar în ultimii unsprezece ani - zilnic. Întrebat fiind de unul dintre cinstitorii săi de care era foarte apropiat, ierarhul a răspuns: ***„Slujesc după Slujebnic, în tăcere, câteodată şi cânt...”*** Şi cu toate că viul grai al ierarhului a amuţit pentru cei cu care avusese cândva împărtăşire nemijlocită, ci a început să aibă o şi mai roditoare înrâurire asupra oamenilor prin cărţile şi scrisorile sale de Dumnezeu luminate. ***Nu refuza să îndrume prin scrisori pe nimeni dintre cei care îi cereau sfat şi lămuriri în probleme ale vieţii duhovniceşti.***

Primind în fiecare zi între douăzeci şi patruzeci de scrisori, ierarhul-zăvorât răspundea la fiecare dintre ele, pătrunzând cu o excepţională sensibilitate în starea duhului celui ce scria.Toţi, de la înalţi funcţionari şi până la oamenii de rând, cereau de la el sfat, lămurirea nedumeririlor, căutau la el mângâiere în necazuri, uşurare în nevoi.

Ca om trecut cu lucrul prin toate treptele sporirii duhovniceşti şi ca adânc cunoscător al inimii omeneşti, Preasfinţitul era neasemuit în răspunsurile pe care le dădea chiar şi la probleme atât de generale la prima vedere cum ar fi: Ce este viaţa duhovnicească? Cum să punem în acord cerinţele legi creştineşti cu feluritele îndatoriri pe care le pun asupra noastră familia şi societatea? Cum să nu cădem în deznădejde în mijlocul feluritelor ispite? Cum să punem început lucrării desăvârşirii morale şi mergând pas cu pas pe această cale, să mânăm tot mai adânc în mântuitoarea curte a Bisericii? Dezlegând aceste probleme şi altele asemenea lor, el nu lăsa, pare-se, nimic nelimpezit... Aproape nici un detaliu al vieţii duhovniceşti în toate mişcările ei de taină nu scăpa de adânca lui luare-aminte. Şi

ştia să explice toate atât de simplu, pe înţeles şi să arunce o lumină atât de limpede asupra lor!

În scrisori, episcopul Teofan spunea aceleaşi lucruri ca în cărţile sale, dar într-o formă mai simplă şi mai clară. Sesizând cu finețe necesităţile duhovniceşti ale celui care-i scria, ierarhul lămurea toate problemele şi nedumeririle amănunţit din inimă, fără să-şi cruţe puterile. ***Avea însuşirea deosebită de a pătrunde în starea celui care-i scria şi de a stabili îndată cu el o cât se poate de strânsă legătura duhovnicească, întemeiată pe o deplină francheţe. Ierarhul şi-a păstrat această francheţe şi dragoste către aproapele până la fericitul său sfârşit.***

Lucrările teologice ale ierarhului Teofan au apărut, fără îndoială ca rezultat al înaltei lui nevoinţe duhovniceşti. Cea mai mare parte dintre cărţile lui duhovniceşti au fost alcătuite în vremea petrecută la Vâşa.

Obiectele şi conţinutul scrierilor Zăvorâtului de la Vâşa sunt foarte variate, dar tema principală a acestor scrieri este mântuirea în Hristos.

În anul 1868 a apărut lucrarea fundamentală a sfântului arhipăstor: ***„Calea spre mântuire (scurt eseu de ascetică)''.*** La temelia ei stau cursurile de teologie morală ţinute de ierarhul Teofan în Academia duhovnicească din Sankt-Petersburg. În carte este expusă toată esenţa învăţăturii morale a ierarhului Teofan. El însuşi spunea: ***„Aici se cuprinde tot ce am scris, scriu şi voi mai scrie”.*** În această carte, autorul urmăreşte întreaga viaţă a omului care a purces pe calea mântuirii, dă reguli călăuzitoare pentru lucrarea creştină. ***„Aceste reguli îl iau pe om de la răspântiile păcatului, îl trec pe calea de loc a curăţirii şi îl ridică înaintea feţei lui Dumnezeu, adică până la acea treaptă a desăvârşirii de care e în stare omul, întru măsura vârstei plinirii lui Hristos”.***

Între anii 1870 şi 1871, în jurnalul „Domaşniaia Beseda (Convorbirea casnică)” au fost tipărite ***„Scrisorile despre viaţa duhovnicească”***, care au apărut mai apoi şi ca volum de sine stătător. Ele reprezintă o expunere profundă a fenomenelor vieţii duhovniceşti, începând de la primele mişcări harice ale inimii creştineşti la împărtăşirea cu Dumnezeu şi sfârşind cu cea mai înaltă desăvârşire duhovnicească a creştinului.

În anul 1878, monahii mănăstirii athonite Sfântul Pantelimon au editat cartea ierarhului numită: ***„Ce este viaţa duhovnicească şi cum să ne rânduim în ea”. „Aceste scrisori”, scria ierarhul, „sunt adresate unei frumoase domnişoare şi zugrăvesc viaţa duhovnicească aşa cum este ea... Domnişoara cu pricina***

locuieşte împreună cu tatăl ei: nu vrea să se căsătorească, dar nici în mănăstire n-are curaj să intre. Domnul s -o rânduiască. Obiceiurile ei sunt foarte bune şi de nădejde. Da - mântuirea nu ţine de locul unde trăieşti. Ea este cu putinţă în orice loc şi se lucrează în orice loc. Pentru cei ce se mântuiesc, pretutindeni este cale strâmtă şi necăjită. Şi nimeni nu s-a priceput încă s-o presare cu flori".
Această lucrare ca şi „Calea spre mântuire", ajută omul să întoarcă spatele păcatului şi privind mai adânc în sine, să purceadă pe calea strâmtă ce duce la viaţa veşnică.

La temelia de Dumnezeu înţelepţitelor scrieri ale sfântului arhipăstor au stat scrierile dascălilor bisericeşti şi asceţilor răsăriteni. Remarcabil cunoscător al literaturii ascetice, Preasfinţitul Teofan a descris idealul adevăratei vieţi creştine şi căile ce duc la atingerea lui.

În scrierile ierarhului Teofan sunt expuse bazele pshihologiei patristice. Arhipăstorul a pătruns în cele mai ascunse nuanţe ale sufletului omenesc. În lucrările lui profunzimea analizei pshihologice şi a teologiei se îmbină în modul cel mai natural cu simplitatea expunerii. Cercetând puterile sufleteşti şi duhovniceşti ale omului, Preasfinţitul Teofan pătrunde adânc în lumea lui lăuntrică. Această pătrundere este munca atentei observaţii şi a marii experienţe duhovniceşti a ierarhului.

Una dintre cele mai însemnate realizări ale vieţii Preasfinţitului Teofan este reprezentată de remarcabilele lui lucrări exegetice, care constituie un preţios aport pentru biblistica rusă. În anul 1869 a fost editată tălcuirea ierarhului la psalmul 33. În anul 1871 tâlcuirea la Hexapsalm, iar începând din anul 1872 lucrările exegetice ale sfântului arhipăstor au început să fie tipărite cu regularitate în periodicele eparhiale: au văzut lumina tiparului vestitele lui comentarii la Epistolele pauline şi la psalmul 118.

În anul 1885 a apărut cartea lui ***"Istoria evanghelică despre Dumnezeu Fiul. Care S-a întrupat pentru a noastră mântuire, expusă în ordine cu cuvintele sfinţilor evanghelişti".*** Această carte a ierarhului Teofan reprezintă o completare a lucrării „Indicaţii pe care urmându-le fiecare poate să-şi alcătuiască din cele patru Evanghelii o singură istorie evanghelică completă", editată încă din anul 1871.

În strânsă legătură cu toate lucrările teologice ale episcopului Teofan stă activitatea lui de traducător. El şi-a adunat experienţa duhovnicească nu doar din propriile trăiri lăuntrice, ci şi din literatura ascetică, de care a fost întotdeauna foarte interesat. Cea mai importantă dintre operele de traducător ale ierarhului este

"Filocalia", la baza căreia stau scrierile despre viaţa duhovnicească ale întemeietorilor şi marilor învăţători ai ascetismului creştin: Antonie cel Mare, Macarie Egipteanul, Marcu Ascetul, Isaia Pustnicul, Evagrie, Pahomie cel Mare, Vasilie cel Mare, Maxim Mărturisitorul, Ioan Scărarul şi alţi Sfinţi Părinţi. Traducerile lui se disting prin faptul că sunt foarte accesibile, fiind însoţite de completări şi de explicaţii.

În anul 1881 ierarhul Teofan a terminat traducerea operelor Cuviosului Simeon Noul Teolog, pe care mai apoi avea să le recomande adeseori fiilor săi duhovniceşti: ***"Simeon Noul Teolog este o comoară nepreţuită. El insuflă mai puternic decât oricine râvna pentru viaţa harică lăuntrică... El expune cu o excepţională stăruinţă esenţa vieţii creştine, arătând cât se poate de cuprinzător cum vine ea de la Domnul Mântuitorul. Şi totul este la el înfăţişat atât de limpede, că supune mintea fără putinţă de împotrivire".***

Prin statornica luare-aminte la sine, prin trezvie şi priveghere nevoitorul-zăvorât a ajuns la cea mai înaltă treaptă a desăvârşirii duhovniceşti. În ce a constat şi cum a decurs viaţa lăuntrică, duhovnicească a ierarhului în cei 22 de ani zăvorâre a rămas pentru toţi o taină.

Singurul martor cu care nevoitorul era nevoit să aibă împărtăşire faţă către faţă a fost Evlampie, ucenicul lui de chilie. Îndatoririle acestuia erau însă foarte restrânse. În fiecare zi la un semnal anume, el apărea din odaia sa de la etajul inferior al locuinţei vlădicăi ca să-i servească o ceaşcă de cafea şi prânzul, care în zilele de dulce era alcătuit dintr-un ou şi un pahar de lapte, iar la patru seara îi aducea o ceaşcă de ceai. Aceasta era hrana zilnică a nevoitorului. În sarcina aceluiaşi ucenic de chilie intra şi pregătirea de cu seara a toate cele de trebuinţă pentru săvârşirea Sfintei Liturghii: prescura, vinul roşu, tămâia...

Ierarhul obişnuia să scrie în derâdere despre zăvorârea sa, smerenia făcându-l să nu dea însemnătate faptului că trăieşte în singurătate, rupt de lume. ***„Mi-a mers vestea de zăvorât" scria el „iar aici nici miros de zăvorât nu este. Mă apucă râsul când spune cineva că sunt zăvorât. Lucrurile nu stau deloc aşa. Trăiesc cât se poate de obişnuit, atâta doar că nu primesc pe nimeni, în timp ce adevărata zăvorâre înseamnă să nu mănânci, să nu bei, să nu dormi, să nu faci nimic, ci numai să te rogi. Iar eu stau de vorbă cu Evlampie, ucenicul de chilie, mă plimb pe balcon şi îi văd pe toţi, corespondez... Mănânc, beau şi dorm pe săturate. Vreau măcar să postesc ca zăvorâţii adevăraţi, însă trupul neputincios nu ştie cum să dea bir cu fugiţii... Şi lenea nu mă lasă să lucrez ceva. Aş tot dormi şi aş şedea cu mâinile în sân. Câteodată mai cârcălesc ceva, însă îmi vine gândul: «La ce să mă***

chinuiesc?», şi mă las păgubaş... trec zile după zile şi moartea se apropie. Ce să zic şi cum să mă îndreptăţesc - nu găsesc nicicum! E jale! În scrierile lui Efrem Sirul este o plângere: «De scris, scriu bine, dar eu, eu cum sunt?» Vai! Dacă el a găsit de cuviinţă să spună asta, noi, frate, cum ne-om mai descurca?... Te apuci să scrii - ce-i mai mustri pe alţii!... Undeva scrie la ProrocuI: „Vai celor ce scriu". Cu adevărat, vai! Scrii tot felul de lucruri, dar tu nici nu te mişti din loc... Aici este beleaua... Pesemne că pe noi, cărturarii, doar mormântul o să ne îndrepte în privinţa asta... De îndreptat, bineînţeles c-o să ne îndrepte, dar n-o să fie prea târziu?! Sufletul meu s-a împietrit însă şi nici nu vrea să ia aminte. Parcă nici n-ar fi vinovat, ci sfânt. Vai! Vai!"

În ultimii ani, din pricina scrisului îndelung şi încordat, ierarhului-zăvorât a început să-i slăbească vederea, dar a continuat să se ostenească la fel ca înainte, străduindu-se să-şi păstreze programul zilnic. Doar începând cu 1 ianuarie 1894, cu cinci zile înainte de sfârşitul lui, acest program zilnic a început să fie încălcat...

Făclia vieţii nevoitorului se mistuia treptat - şi el, dându-şi seama de acest lucru, îşi aştepta liniştit moartea. ***„A muri", scria vlădica, "nu este cine ştie ce. Trebuie să aşteptăm asta. Aşa cum cel ce priveghează ziua aşteaptă noaptea ca să doarmă şi cel viu trebuie să-şi privească dinainte sfârşitul, când se va odihni. Atâta dăruieşte. Doamne: să adorm în Domnul, ca totdeauna cu Domnul să fiu".***

În ajunul praznicului Dumnezeieştii Arătări, simţindu-se slăbit, vlădica i-a cerut ucenicului de chilie să-l ajute să se plimbe prin cameră. Acesta l-a sprijinit să facă de câteva ori înconjorul odăii, după care, obosind vlădica, i-a dat drumul şi apoi s-a întins pe pat. În ziua următoare, de hramul bisericii sale de chilie, a fost totuşi în stare să slujească dumnezeiasca Liturghie. În acea zi a întârziat să dea semn pentru ceasul de seară şi ucenicul de chilie s-a văzut nevoit să arunce cu de la sine putere o privire în chilia ierarhului.

Vlădica zăcea în pat cu ochii închişi, mâna stângă îi odihnea pe piept, iar cea dreaptă era în poziţia binecuvântării arhiereşti. Ierarhul Teofan a adormit cu pace în Domnul chiar în ziua hramului bisericii sale de chilie...

Prohodirea răposatului episcop-zăvorât a fost săvârşită pe 11 ianuarie de către episcopul Ieronim al Tambovului, luând parte o mulţime uriaşă dc clerici şi de mireni.

Trupul răposatului arhipăstor a fost îngropat în catedrala cu hramul icoanei Maicii Domnului Kazanskaia a mănăstirii din Vâşa şi anume în altarul din dreapta, cu

hramul icoanei Maicii Domnului Vladimirskaia. La căpătâiul mormântului a fost ridicată o lespede pe care au fost înfăţişate trei cărţi ale monahului: „Filocalia”, „Tâlcuirea epistolelor pauline” şi “ a învăţăturii morale creştine”.

Într-una din lucrările sale, ierarhul Teofan scrie: ***„Cei care continuă să trăiască şi pe pământ, în amintirea celor ce pun faptele lor bune”.***

Sfântul arhipăstor şi-a închinat toată viaţa căutărilor căii spre viaţa veşnică şi în scrierile sale a arătat această cale şi generaţiilor următoare.

În anul 1988 la Sinodul Local al Bisericii ortodoxe ruse ierarhul Teofan Zăvorâtul a fost canonizat ca nevoitor al credinţei şi bunei cinstiri, care a înrâurit adânc renaşterea duhovnicească a societăţii contemporane lui. ***Prin nevoinţa rugăciunii sale contemplative, prin curăţia inimii, prin întreaga înţelepciune şi evlavia sa, ierarhul Teofan a dobândit darul de a trăi asceza Sfinţilor Părinţi. Ca teolog şi exeget, el a expus această experienţă în numeroasele sale scrieri, care pot fi privite de către fiii Bisericii ca ajutoare preţioase în lucrarea mântuirii creştine.***

(Extras din cartea - Sfântul Teofan Zăvorâtul - Răspunsuri la întrebări ale intelectualilor (volumul 1))

Episcopul Teofan Zăvorâtul din Vâşa

(Scurtă biografie de E. Sumarokov)

"Persoana episcopului Teofan a avut o enormă însemnătate în istoria propăşirii morale a societăţii ruseşti. Setea pentru unirea totală cu Dumnezeu, care l-a determinat să se izoleze, nu a privat lumea şi apropiaţii săi de ajutorul lui. Chiar din pustia sa îndepărtată a fost o mare personalitate publică, sprijinind şi îndrumând mii de oameni în viaţa lor duhovnicească.

Dobândind o mare experienţă duhovnicească printr-o totală lepădare de sine şi o asceză severă zilnică, episcopul Teofan a împărtăşit cu generozitate din comorile experienţei sale duhovniceşti tuturor celor care aveau nevoie de ele. Nimeni dintre cei care au apelat la el în scris nu a fost lipsit de sfătuire. Însă el şi-a exercitat influenţa într-un mod mult mai extins prin intermediul cărţilor sale:

- ⇒ Cum să-ţi trăieşti viaţa creştineşte;
- ⇒ cum să nu cădem în deznădejde în mijlocul mlaştinii ispitelor, necazurilor, slăbiciunilor şi sub povara deprinderilor noastre păcătoase;
- ⇒ cum să-ţi doreşti mântuirea şi să începi lucrarea desăvârşirii morale;
- ⇒ cum să duci, pas cu pas, lupta pe calea aceasta şi să pătrunzi din ce în ce mai mult în adăpostul mântuitor al Bisericii,

despre astfel de lucruri vorbesc cărţile episcopului Teofan.

În această privinţă se aseamănă marelui lucrător pe ogorul renaşterii duhovniceşti a poporului rus, Sfântul Tihon de Zadonsk, care a scris tot atât de mult, de bine şi de pătrunzător despre mântuirea sufletului omenesc aflat în mijlocul primejdiilor din această lume păcătoasă.

Dincolo de întreaga înţelepciune duhovnicească pe care o aflăm în cărţile sale stă chipul curat al unui mare ascet. Fiecare cuvânt al episcopului Teofan produce o impresie foarte puternică fiindcă poartă în el amprenta vieţii sale.

Când spune: ***„Nu vă lăsaţi atraşi de pământ. Toate sunt coruptibile; numai fericirea de dincolo de mormânt este veşnică, neschimbătoare şi adevărată, şi ea depinde de modul în care ne petrecem viaţa aceasta!”*** - atunci ca o mărturie vie a acestei perspective corecte asupra lumii şi a destinului sufletului omenesc stă propria sa lepădare de sine, izolarea sa şi dorinţa de a nu cere nimic altceva de la viaţă decât nevoinţa pentru Dumnezeu.

II

Episcopul Teofan s-a numit în lume Gheorghie Vasilievici Govorov şi s-a născut pe 10 ianuarie 1815 într-un sat din apropierea Orlovului, unde tatăl său era preot. Astfel, de la primii paşi ai copilăriei sale s-a aflat în Biserică. A studiat mai întâi în şcoala pregătitoare teologică din oraşul Livna, iar apoi la seminarul din Orlov. Oricât de dificile şi aspre ni se par condiţiile de viaţă ale şcolii teologice din vremea aceea, cu toate că uneori erau nemiloase, le-a imprimat elevilor săi o disciplină mentală puternică.

Din 1837 până în 1841 şi-a continuat studiile la Academia Teologică din Kiev. Se poate spune că tânărul student mergea adesea la peşterile Lavrei Pecerskaia din Kiev şi în timpul reculegerilor sale ar fi căpătat contur în el hotărârea de a părăsi lumea. Chiar înaintea absolvirii cursurilor s-a călugărit.

După tunderea sa în monahism, Teofan, împreună cu alţi monahi proaspăt călugăriţi, s-a dus la Lavra Pecerskaia la ***binecunoscutul părinte Partenie. Stareţul le-a spus: „Voi, călugărilor învăţaţi, care vă asumaţi diverse reguli, nu uitaţi că un singur lucru este cel mai de trebuinţă dintre toate: să te rogi, să te rogi neîncetat în mintea şi inima ta către Dumnezeu”.***

La absolvirea cursurilor şi obţinerea licenţei ieromonahul Teofan a fost desemnat ca director provizoriu al Şcolii Teologice Sofia din Kiev; mai târziu a fost director al Seminarului Novgorod, profesor şi ajutor de inspector al Academiei Teologice

din Petersburg. Această activitate pur şcolară nu l-a mulţumit şi a solicitat să fie eliberat din serviciul academic.

A fost desemnat membru al Misiunii Ruse din Ierusalim; apoi, ridicat la rangul de arhimandrit, a fost numit rector al Seminarului Olonetsky. Curând a fost transferat la Constantinopol ca prim preot al bisericii ambasadei, apoi chemat la Petersburg pentru a fi numit rector al Academiei Teologice şi inspector de religie pentru şcolile laice din capitală.

Pe 9 mai 1859 a fost hirotonit episcop al Tambovului. Aici a înfiinţat o şcoală pentru fete. În timpul şederii la reşedinţa din Tambov, episcopul Teofan a început să îndrăgească izolata sihăstrie din Vâşa.

În vara anului 1863 a fost transferat la Vladimir, unde a slujit timp de trei ani. Aici de asemenea a deschis o şcoală eparhială pentru fete. Slujea la biserică adesea, călătorea mult în eparhie, predica în mod constant, a restaurat biserici şi cu toată inima a fost lângă turma sa, împărtăşind cu ea atât bucurii cât şi necazuri.

III

În anul 1861 episcopul Teofan era prezent la deschiderea moaştelor Sfântului Tihon de Zadonsk. Acest eveniment trebuie să-i fi produs o puternică impresie, fiindcă avea atât de multe în comun cu Sfântul Tihon. Îl îndrăgise mult pe Sfântul Tihon încă din copilărie şi se gândea totdeauna la el cu mult entuziasm, încât atunci când a venit vremea canonizării acestui mare îndrumător şi ocrotitor de suflete bucuria episcopului Teofan a fost inexprimabilă.

În anul 1866 episcopul Teofan a făcut o cerere pentru a fi eliberat din funcţia de episcop al Vladimirului, fiind numit mai-marele Sihăstriei Vâşa; şi curând după aceea, la o nouă cerere a sa, a fost eliberat chiar şi de acea îndatorire.

Ce motive l-au determinat pe episcopul Teofan, aflat în deplină putere, să-şi părăsească eparhia şi să se retragă în singurătate? Diferite sunt firile şi înzestrările oamenilor. Lui îi era greu în mijlocul lumii şi al acelor solicitări în faţa cărora omul trebuie să cedeze ca urmare a naturii sale coruptibile. Bunătatea fără margini a inimii sale, o blândeţe ca aceea a unui porumbel, încrederea sa în oameni şi acceptarea lor – toate acestea arată că nu era potrivit pentru el să trăiască în mijlocul unei lumi a certurilor ireconciliabile şi deşarte. Îi era destul de greu să fie conducător, mai cu seamă într-o poziţie importantă precum aceea de episcop. Încrederea îi putea fi înşelată; n-ar fi putut să facă mustrările necesare. Pe lângă

acestea, a simţit chemarea de a se dărui cu toate puterile sale scrisului duhovnicesc. Îşi dorea să se dăruiască pe sine, cu toate gândurile, numai lui Dumnezeu, pe Care Îl iubea atât de mult. Dorea ca nimic să nu poată întrerupe totala împărtăşire de Dumnezeu, care îi era atât de dragă. Şi astfel a părăsit lumea pentru a fi numai cu Dumnezeu.

Episcopul Teofan a avut un model pe care l-a păstrat permanent înaintea ochilor: Sfântul Tihon, de care s-a lăsat influenţat încă din tinereţe, şi care de asemenea şi-a părăsit eparhia şi a devenit un mare îndrumător duhovnicesc pentru întreaga Rusie.

În retragerea sa de la eparhie, episcopul Teofan s-a gândit mai mult decât la orice altceva la mântuirea sufletului său, printr-o dăruire totală a fiecărui gând şi răsuflare lui Dumnezeu. Iar cuvântul lui Dumnezeu s-a împlinit în el. Fiind în pustie, nevăzut de oameni, a devenit o personalitate publică de o rezonanţă uriaşă. A căutat doar împărăţia lui Dumnezeu şi i s-a adăugat o mare însemnătate înaintea lumii.

Duminică, 2 iulie 1866, episcopul şi-a luat rămas bun de la turma sa. După slujirea Liturghiei a rostit ultima sa predică, într-o linişte înmormântală, în care putea fi auzit din când în când un plânset înăbuşit. Şi astfel au început 28 de ani de viaţă solitară şi plină de neîntrerupte nevoinţe.

IV

În primii şase ani episcopul a mers la toate slujbele şi Liturghiile de dimineaţă. În biserică stătea fără să se mişte, fără să se încline, cu ochii închişi spre a nu i se distrage atenţia. În zilele de sărbătoare de obicei slujea.

Începând din 1872, a întrerupt toate legăturile cu oamenii, excepţie făcând protopresbiterul şi duhovnicul său. Nu a mai mers la biserica mănăstirii, ci şi-a construit cu propriile mâini în chilia sa un paraclis închinat Botezului Domnului. Timp de zece ani a slujit Liturghia în această bisericuţă în fiecare duminică şi sărbătoare, iar în următorii unsprezece ani, în fiecare zi. Slujea complet singur, uneori în linişte, iar alteori cântând.

Părea să nu mai fie un simplu om, ci un înger, plin de smerenie şi blândeţe copilărească. Când cineva venea la el cu diverse probleme, spunea ceea ce era de trebuinţă şi se cufunda din nou în rugăciune. Mânca doar atât cât să nu-şi distrugă sănătatea. Tot ceea ce primea trimitea prin poştă celor săraci, păstrând pentru sine doar atât cât să-şi cumpere cărţile necesare. Din propriile sale cărţi tipărite, care se

distribuiau cu repeziciune, nu păstra niciuna, sperând că în felul acesta să poată fi vândute cât mai ieftin cu putinţă. În puţinele momente când nu se mai îndeletnicea cu rugăciunea, cititul sau scrisul, se ocupa cu activităţi practice. Picta icoane şi era priceput la sculptură în lemn şi lăcătuşărie.

Episcopul Teofan primea în fiecare zi între douăzeci şi patruzeci de scrisori, şi răspundea la toate. Cu o sensibilitate extraordinară pătrundea starea duhovnicească a expeditorului scrisorii şi răspundea cu căldură, cu limpezime şi în amănunt mărturisirii acelui suflet tulburat.

Scrisorile lui, care au fost date tiparului după moartea sa, uimesc prin prospeţime, sensibilitate, simplitatea şi afectivitatea lor, prin profunzimea sentimentelor sale şi prin grija plină de căldură faţă de credincioşii cărora le scria.

Şi astfel vieţuia el, îndrumând din pustie pe credincioşii care veneau la el de departe, însetând după mântuirea lor.

Ar mai trebui spuse câteva cuvinte despre cărţile episcopului Teofan. Vorbea din experienţă şi în mod sistematic, ca unul care parcursese el însuşi fiecare etapă a creşterii duhovniceşti spre care dorea să-i îndrume şi pe ceilalţi. Printre lucrările sale se găsesc:

Scrieri de teologie morală:

- ⇒ Scrisori despre viaţa duhovnicească;
- ⇒ Scrisori despre viaţa creştină;
- ⇒ Scrisori variate despre credinţă şi viaţă;
- ⇒ Ce este viaţa duhovnicească şi cum să te adaptezi la ea;

⇒ Calea spre mântuire;
⇒ Despre pocăinţă, Sfânta împărtăşanie şi îndreptarea vieţii;
⇒ Despre rugăciune şi cumpătare.

Comentarii la Sfânta Scriptură:
⇒ Comentarii la Epistolele Sfântului Pavel (toate, cu excepţia celei către Evrei);
⇒ Comentarii la Psalmii 33 şi 118.

Traduceri:
⇒ Filocalia, în cinci volume;
⇒ Rânduielile monahale;
⇒ Războiul nevăzut;
⇒ Cuvântările Sfântului Simeon Noul Teolog.

V

Viaţa episcopului Teofan a trecut nevăzută lumii şi moartea l-a aflat tot în singurătate. În ultimii ani vederea a început să-i scadă, dar nu a abandonat munca asiduă, împărţindu-şi în continuare timpul în acelaşi mod ca până atunci. Seara, ajutorul său de chilie pregătea totul pentru slujirea Liturghiei de a doua zi. După Liturghie episcopul cerea un ceai printr-un ciocănit în perete. La ora unu mânca – în zilele când nu era post – un ou şi un pahar cu lapte. La ora patru lua ceaiul, iar după aceea nu mai mânca nimic.

Începând din 1 ianuarie 1891 au apărut câteva nereguli în programul lui. Pe 6 ianuarie ora 4,30 după amiază, ajutorul său de chilie, observând starea de neputinţă a episcopului din ultimele zile (cu toate că scrisese după-amiaza) a intrat în camera sa. Episcopul zăcea mort pe pat. Mâna sa stângă era pe piept, iar dreapta era aşezată ca şi cum ar fi fost pregătită pentru o binecuvântare arhierească.

Trupul mort a rămas timp de trei zile în bisericuţa din chilia sa, iar alte trei zile a fost aşezat în catedrală – şi nu a dat semne de stricăciune.

Când a fost îmbrăcat în veşmintele arhiereşti, faţa îi era luminată de un zâmbet de bucurie.

Episcopul Teofan a murit la vârsta de 79 de ani. A fost îngropat în răcoroasa catedrală Kazan.

În chilia episcopului Teofan totul era extrem de simplu şi sărăcăcios. Pereţii erau goi, mobila veche, un dulap în valoare de o rublă, un cufăr de două ruble, o masă veche, un suport de citit vechi, un pat de fier rabatabil, o canapea din lemn de mesteacăn cu şezuturi tari. Avea un set de unelte de strungărie, tâmplărie, legătorie de cărţi; echipament de fotografiat, o masă de lucru cu fierăstrăul şi o masă de tâmplărie. Avea o rasă de bumbac gri, o panaghie de lemn, o cruce de lemn pentru piept, un telescop, un microscop, un atlas anatomic şi unul geografic.

Apoi cărţile - cărţile fără număr, fără sfârşit, în limba rusă, slavonă, greacă, franceză, germană şi engleză. Printre acestea se găseau: colecţia completă a Sfinţilor Părinţi; o enciclopedie teologică în limba franceză în 150 de volume; istoria Rusiei a lui Soloviev; Istoria universală a lui Schlosser; lucrările filosofice ale lui Hegel, Fichte, Jacobi şi alţii; lucrări despre istoria naturii de Humboldt, Darwin, Fichte şi alţii.

Ne revin în memorie cuvintele sale: ***„Este bine să înţelegem alcătuirea plantelor, animalelor, mai cu seamă a omului şi legile vieţii; în ele se revelează înţelepciunea lui Dumnezeu, care este mare în toate”.***

Pe lângă acestea era un număr enorm de icoane, un tablou al Sfântului Serafim de Sarov şi multe alte icoane pictate de episcopul însuşi.

Marele ierarh este ascuns de la noi cu trupul, dar sufletul său este viu în lucrările pline de dumnezeiască înţelepciune pe care ni le-a lăsat.

În persoana episcopului Teofan, după cum a spus arhiepiscopul Nicandru de Vilna, avem un învăţător creştin universal, cu toate că nu a ţinut cuvântări; o personalitate publică, cu toate că trăia în pustie; un propovăduitor al Bisericii, care era auzit pretutindeni, cu toate că în ultimii săi ani nu a fost văzut în nici o biserică; un misionar-doveditor al greşelilor sectare, cu toate că nu a păşit în câmpul deschis al activităţii misionare; un sfeşnic strălucitor al învăţăturii creştine pentru credincioşii ortodocşi, cu toate că s-a ascuns de privirea oamenilor; abia având bunurile pământeşti necesare, totuşi îi îmbogăţea pe toţi cu avuţia duhovnicească a învăţăturii sale; necăutând slava pământească trecătoare, totuşi este slăvit acum atât de oameni şi de ştiinţa teologică, cât şi de diferite alte instituţii”.

(în: Sfântul Teofan Zăvorâtul, Râvna duhovnicească. Scrisori către monahii, Editura Sophia, Bucureşti, 2008)

Sfântul ierarh Teofan Zăvorâtul, episcop de Tambov şi Vladimir, Rusia

Sfântul Teofan, în lume Gheorghe, se născu la 10 ianuarie 1815 într-un sat din apropierea Orlovului unde tatăl său era preot, astfel, din primii ani ai copilăriei sale petrecu mult timp în Biserică.

Studie mai întâi la şcoala pregătitoare a oraşului Livna, iar apoi la seminarul din Orlov, pentru ca între 1837 şi 1841 să-şi continue studiile la Academia Teologică din Kiev. În această vreme, mergând adesea la marea Lavră a Peşterilor unde odihnesc mai bine de 100 de sfinţi, în inima sa începu a creşte dorul de a-şi închina viaţa slujirii Domnului. Astfel, chiar după terminarea cursurilor, îmbracă haina monahală.

La tunderea sa dimpreună cu alţi fraţi în monahism, stareţul lavrei Partenie le spuse: Voi, călugărilor învăţaţi, care vă asumaţi diverse reguli, nu uitaţi că un singur lucru este mai de trebuinţă dintre toate: să te rogi, să te rogi neîncetat în mintea şi inima ta către Dumnezeu.

Dascăl în şcoli

După obţinerea licenţei, fu numit director provizoriu al Şcolii Teologice Sofia din Kiev, mai apoi fu director al Seminarului Novgorod şi profesor şi ajutor de inspector al Academiei Teologice din Petersburg.

Neaflându-şi odihna în aceste osteneli, fu eliberat din serviciul academic şi numit membru al Misiunii Ruse la Ierusalim, apoi, ridicat la rangul de arhimandrit, fu numit rector al Seminarului Olonetki, apoi curând fu transferat la Constantinopol ca prim preot al bisericii ambasadei, apoi chemat ca rector al Academiei Teologice din Petersburg şi inspector de religie pentru şcolile laice din capitală.

Episcop al Tambovului şi Vladimirului

La 9 mai 1859, fu hirotonit episcop al Tambovului, unde înfiinţă o şcoală pentru fete.

În vremea şederii sale în reşedinţa episcopală din Tambov, sfântul începu să îndrăgească izolata sihăstrie din Vâşa.

În anul 1863, fu transferat la Vladimir, unde sluji vreme de 3 ani şi unde deschise o şcoală eparhială de fete.

Slujea în biserică adesea, călătorea mult în eparhie, predica în mod constant, restaura biserici şi cu toată inima era lângă turma sa, căci plin de părintească dragoste împărţea cu turma sa şi bucurii şi necazuri.

În anul 1861, Sfântul Teofan fu prezent la deschiderea moaştelor Sfântului Tihon din Zadonsk (pomenit la 19 iulie şi 13 august).

Sfântul ierarh Tihon din Zadonsk, episcop de Voronej (1724 – 1783)

Îl îndrăgise mult pe Sfântul Tihon încă din copilărie şi se gândea totdeauna la el cu însufleţire, astfel că atunci când veni vremea canonizării acestui mare îndrumător şi ocrotitor de suflete, bucuria Sfântului Teofan fu nespus de mare.

Dorul de linişte

În anul 1866, Sfântul Teofan făcu o cerere pentru a fi eliberat din funcţia de episcop, fiind numit mai-mare al Sihăstriei Vâşa, iar curând după aceea, la o nouă cerere a sa, fu eliberat şi din această funcţie.

Asemeni Sfântului Tihon care şi el îşi părăsise eparhia pentru a deveni un mare îndrumător duhovnicesc, Sfântul Teofan fu mânat de dorul adânc de a petrece mai mult cu Dumnezeu, fără curmare sau risipire din pricina lumii.

Duminica, 2 iulie 1866, sfântul episcop îşi luă rămas bun de la turma sa. După slujirea Sfintei Liturghii, rosti ultima sa predică, într-o linişte de mormânt, în care se mai auzea din când în când un plânset înăbuşit. Şi astfel începură 28 de ani de vieţuire în singurătate şi nevoinţă neîntreruptă.

În primii 6 ani, sfântul merse la toate slujbele şi Sfintele Liturghii de dimineaţă. În biserică stătea fără să se mişte, fără să se încline, cu ochii închişi spre a nu i se distrage atenţia. În zilele de sărbătoare de obicei slujea.

În liniştea zăvorârii

Începând cu 1872, întrerupse toate legăturile sale cu lumea, afară de proto-presbiterul şi duhovnicul său. Nu mai merse la biserica mănăstirii, ci îşi construi cu mâinile sale în chilia sa un paraclis închinat Botezului Domnului. Vreme de 10 ani a slujit Liturghia în această bisericuţă în fiecare duminică şi sărbătoare, iar în următorii 11 ani, în fiecare zi. Slujea complet singur, uneori în linişte, alteori cântând.

Părea să nu mai fie un simplu om, ci un înger, plin de smerenie şi blândeţe copi-lărească.

Atunci când venea la dânsul cineva cu vreo problemă, spunea ceea ce era de trebuinţă şi se cufunda din nou în rugăciune.

Tot ceea ce primea trimitea prin poştă celor săraci, păstrând pentru sine doar atât cât să-şi cumpere cărţile necesare. Din cărţile scrise de dânsul, care se distribuiau

cu repeziciune, nu păstra niciuna, sperând în felul acesta să fie vândute cât mai ieftin cu putinţă.

În puţinul timp în care nu se îndeltnicea cu rugăciunea, cititul şi scrisul, se ocupa cu activităţile practice: picta icoane şi era priceput la sculptură în lemn şi lăcătuşerie.

Primea zilnic între 20 şi 40 de scrisori şi răspundea la toate. Cu o sensibilitate neîntrecută pătrundea starea duhovnicească a expeditorului scrisorii şi îi răspundea cu căldură, cu limpezime şi în amănunt mărturisirii acelui suflet tulburat. Scrisorile sale au fost date tiparului după fericita sa adormire.

Ultimii ani

Viaţa Sfântului Teofan trecu nevăzută lumii, iar moartea l-a aflat tot în singurătate.

În ultimii ani, vederea începu să-i scadă, însă îşi continuă rânduiala de vieţuire de până atunci.

Seara, ajutorul său de chilie pregătea totul pentru slujirea Liturghiei de a doua zi.

După Liturghie, sfântul cerea un ceai printr-un ciocănit în perete. La ora 1 mânca – în zilele în care nu era post - un ou şi un pahar de lapte. La ora 4, lua ceaiul, iar apoi nu mai mânca nimic.

Începând cu 1 ianuarie 1891, apărură câteva nereguli în programul său.

Pe 6 ianuarie ora 4,30 după-amiază, ajutorul său de chilie, ştiind starea de neputinţă din ultimele zile, intră în chilie unde îl află pe sfântul episcop plecat la cele veşnice. Mâna sa stângă era pe piept, iar dreapta era aşezată ca şi cum ar fi fost pregătită pentru o binecuvântare arhierească.

Trupul său rămase 3 zile în chilia sa şi alte 3 zile în catedrală, fără a da semne de stricăciune.

Când fu îmbrăcat în veşmintele arhiereşti, faţa îi era luminată de un zâmbet de bucurie.

În ziua praznicului Botezului Domnului, hramul micului paraclis din chilia sa, în care sfântul neştiut de nimeni slujise cu atâta însufleţire şi evlavie şi unde îşi

aşezase dinaintea Domnului toată mâhnirea şi bucuria, primind mângâiere şi odihnă cum nu poate da lumea, acesta se mută în odihna gătită de Dumnezeu sfinţilor săi binecuvântând din adâncul inimii sale pline de iubire întreaga lume, căci nu o părăsise nicicând, ci numai se depărtase pentru ca mai adânc să se apropie de dânsa.

Proslăvirea sa cu sfinţii avu loc în anul 1903, iar pomenirea sa se săvârşeşte în zilele de 6 ianuarie, ziua adormirii sale (1891) când este prăznuit Botezul Domnului, pricină pentru care se i face pomenirea şi pe 10 ianuarie, ziua naşterii sale, şi 16 iunie, ziua aducerii cinstitelor sale moaşte (2002).

Sfântul Teofan Zăvorâtul - drumul spre sfințenie

Om important în Rusia, ocupând mai multe funcții în mediul academic și fiind episcop, a cerut să fie eliberat din funcții și să se poată retrage, petrecând ultimii 28 ani în izolare și nevoințe fără oprire. Scrierile sale duhovnicești au pus o puternică amprentă asupra Rusiei. A trecut la cele veșnice la 79 de ani, iar trupul său, ținut șase zile până la îngropare, nu a dat nici un semn de stricăciune. Îmbrăcat fiind cu haine arhierești, Sfântul Teofan avea fața luminată și zâmbea.

***

Fiu al unui preot din Rusia, Sfântul Teofan avea să stârnească multe întrebări în inimile celor care l-au cunoscut. Studiind la Academia Teologică din Kiev și mergând adesea la Lavra Pecerska, a pășit pe calea monahismului și a ocupat de-a lungul anilor mai multe funcții importante, fiind director al unor instituții de învățământ, ajutor de inspector, iar apoi rector al Academiei Teologice din Petersburg, prim preot al Bisericii Ambasadei la Constantinopol, inspector de religie și episcop al Tambovului și al Vladimirului, mai marele sihăstriei Vâșa.

Era blând și iubea mai mult decât orice rugăciunea, așa că sufletul său se chinuia în lume, în mijlocul deșertăciunii, călătorind adesea pentru a restaura Biserici și a predica oamenilor. Prezent fiind la descoperirea moaștelor Sfântului Tihon din Zadonsk la care avea multă evlavie, a fost puternic impresionat. A cerut apoi să fie eliberat din funcții și să se poată retrage, petrecând ultimii 28 ani în izolare și

nevoințe fără oprire. Scrierile sale duhovnicești au pus o puternică amprentă asupra Rusiei și a lumii întregi, fiind pline de sfaturi privind traiul creștinesc și ferirea de deznădejde.

Slujea Sfânta Liturghie singur, într-un paraclis din chilia sa, picta icoane, sculpta în lemn și era priceput și la lăcătușărie. Tot ce primea trimitea săracilor și scria celor care îi cereau sfaturi, între 20 și 40 de astfel de scrisori zilnic.

În ultimii ani, deși vederea începuse să îi scadă, muncea la fel de mult, iar într-o după amiază a fost găsit mort de către ajutorul său de chilie. Mâna stânga o avea pe piept, iar mâna dreaptă era întinsă de parcă era pregătită pentru o binecuvântare arhierească. Trupul său a fost ținut șase zile până la îngropare și nu a dat nici un semn de stricăciune. Îmbrăcat fiind cu haine arhierești, Sfântul Teofan avea fața luminată și zâmbea. A trecut la cele veșnice la 79 de ani, fiind înmormântat în Catedrala Kazan.

Viaţa Sfântului Teofan Zăvorâtul: “un Sfânt părinte al Ortodoxiei secolului al XX-lea” (10 ianuarie – 195 de ani de la naştere)

Cuv. Seraphim Rose: A fi legat cu trecutul

(…) Astfel de consideraţii ar trebui să ne facă să-i preţuim şi mai mult pe Părinţii veacurilor recente (însă fără a-i transforma şi pe ei într-o modă!), care ne-au transmis Ortodoxia şi ne învaţă cum să ne apropiem cu cumpătare de Părinţii vremurilor mai timpurii. Trebuie să privim la noi înşine: dacă vedem că avem râvnă pentru Ortodoxie şi încă nu suntem „legaţi" de linia care duce înapoi la Ignatie Briancianinov şi Teofan Zăvorâtul, suntem în primejdie să nu fim legaţi deloc de Părinţi. Ar trebui să existe o linie neîntreruptă.

Mai putem încă găsi preoţi „obişnuiţi" de parohie, unii dintre ei din Lumea veche, care nu s-ar gândi nicicând să facă schisme şi facţiuni sau să excomunice (afurisească) pe cineva din pricina stricteţii, care sunt îndelung-răbdători, care adesea nu spun nimic şi sunt, prin urmare, criticaţi sau trecuţi cu vederea. Aceste critici sunt superficiale: trebuie să căutăm mai profund ca să găsim ceva anume în aceşti păstori şi în Biserică, ceva ce nu este prea vădit din afară – chiar această „legătură" cu trecutul.

Nu veţi găsi mulţi oameni care să vă tâlcuiască în amănunt aceasta. Trebuie, oriunde aţi fi, să încercaţi să primiţi acele lucruri care nu pot fi transmise întotdeauna prin vorbe. Aceste lucruri sunt înseşi caracteristicile ce provin dintr-o inimă caldă şi iubitoare: îndelungă-răbdare, îngăduinţă, râvnă (dar nu una care să devină critică faţă de ceilalţi).

De îndată ce începi să afirmi că „Aceşti oameni nu fac lucrurile aşa cum trebuie", trebuie să te opreşti şi să-ţi dai un avertisment lăuntric. Chiar dacă e adevărat – aşa cum se întâmplă adesea, într-o anumită măsură – această atitudine critică este un lucru extrem de negativ care nu te va duce nicăieri. În cele din urmă, te-ar putea aşeza în afara întregii Biserici. Aşadar, trebuie să îţi aduci aminte să nu judeci sau să te crezi atât de înţelept încât să „ştii mai bine". Din contră, încearcă să înveţi, poate fără cuvinte, de la unii dintre oamenii pe care îi critici.

Râvna şi entuziasmul nostru trebuiesc temperate de înţelepciunea care ne vine prin Ignatie Briancianinov şi Teofan Zăvorâtul, poate chiar şi prin cel mai simplu preot de parohie, pe căi pe care trebuie să fim îndeajuns de subtili şi rafinaţi pentru a le discerne, chiar dacă nu ni se spune despre ele. (…)

(Despre " Sectarismul ortodox" şi " Înşelarea "drepţilor" hipercriticişti)

Episcopul Teofan Zăvorâtul - Dascăl al monahismului authentic

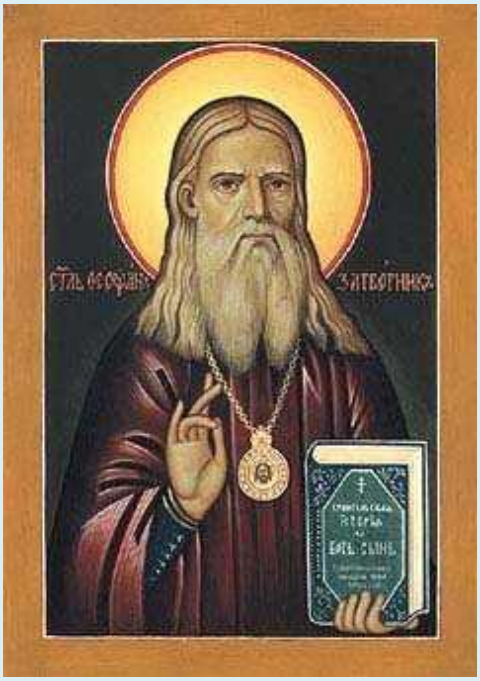

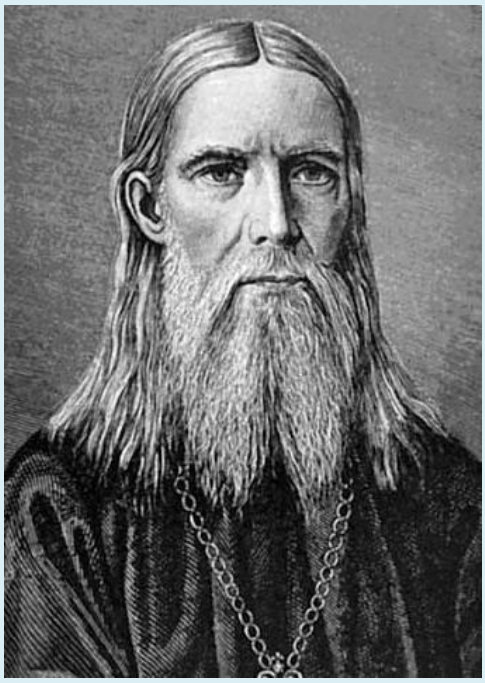

“Episcopul Teofan Zăvorâtul († 1894) este un Sfânt Părinte al Ortodoxiei secolului al XX-lea. Pe lângă faptul că a fost un scriitor de seamă al literaturii ascetice, a fost şi un profet în toată puterea cuvântului. Nu a fost numai un ierarh şi un dascăl de prim rang, recunoscut astfel atât în vremea sa cât şi în vremurile noastre, ci şi un om foarte smerit, accesibil celor simpli.

Pentru a face înţelese unele adevăruri adânci şi de taină creştinilor din timpul său, a căror mântuire o dorea sincer, s-a folosit de un limbaj simplu. Calea către mântuire, aşa cum bine ştia, înseamnă dobândirea duhului Părinţilor, care presupune o inimă smerită, un fel de a fi smerit şi neprefăcut.

Episcopul Teofan nu dorea să aibă de-a face cu o teologie care nu era bazată pe o inimă înfrântă şi pe asumarea unei filosofii de viaţă ortodoxe, întrucât înţelesese foarte bine cum duhul lumesc poate, prin intermediul teologilor, să îndepărteze teologia şi viaţa duhovnicească de realităţile zilnice ale vieţii omeneşti din lumea aceasta căzută.

Cunoaşterea învăţăturii patristice de către episcopul Teofan a fost înlesnită de slujirea în cadrul Misiunii Ortodoxe din Ţara Sfântă, unde a avut mult folos din cercetarea vechilor biblioteci ale Ierusalimului, mănăstirii Sfântul Sava, Sinaiului etc.

Însă deprinderea cu duhul Părinţilor nu a venit doar din cărţi, ci a dobândit-o din experienţa sfinţeniei „opincii” ruseşti – sfinţenia săracilor şi a ţăranilor. Mai târziu a ajuns să înţeleagă sensul adânc al literaturii ascetice, care are ca învăţătură centrală „inima înfrântă“, prin propria sa stare de aspră persecuţie. Datorită acestei persecuţii, precum vom vedea, a fost nevoit să aleagă viaţa severă de zăvorât.

Născut în 1815, episcopul Teofan a primit cea mai bună educaţie teologică din vremea aceea. A urmat cursurile Academiei Teologice din Kiev, în timpul cărora a hotărât să renunţe la lume şi a fost tuns ca monah. După absolvire a devenit profesor la diferite Seminarii şi apoi a slujit ca inspector şi preot atât în Ierusalim, cât şi în Constantinopol. În 1859 a fost hirotonit episcop al Tambovului, iar mai târziu a fost transferat în eparhia Vladimirului.

La doi ani după hirotonirea sa, episcopul Teofan a avut o experienţă cutremurătoare, care l-a marcat pentru tot restul vieţii sale. Aceasta a fost canonizarea şi scoaterea spre închinare a moaştelor Sfântului Tihon de Zadonsk, pe care episcopul Teofan l-a iubit încă din copilărie.

Dobândind o vastă cultură duhovnicească în timpul anilor de studiu şi călătorie, de viaţă monahală şi pastoraţie, el începe acum, din proprie voinţă şi cu multă râvnă, să-l imite pe Sfântul Tihon de Zadonsk. Asemenea Sfântului Tihon, şi-a folosit chemarea arhipăstorească pentru a-i transforma pe oameni în adevăraţi asceţi. El dorea angajare la asceză din partea tuturor, monahi şi nemonahi.

Izbutind destul de bine în strădaniile sale, a stârnit invidia şi ura celor care nu erau obişnuiţi cu chipul ascetic pe care încerca să-l recomande ca model în eparhia Vladimirului. Datorită tuturor obstacolelor pe care le-a întâmpinat, a avut posibilitatea să înţeleagă mai limpede mentalitatea vremurilor sale şi năvala apostaziei asupra lumii. Şi-a adunat cugetările într-o carte profetică, intitulată Despre ortodoxie şi avertizarea celor care păcătuiesc împotriva ei, în care priveşte viitorul ortodoxiei dintr-o perspectivă ascetică, considerând ortodoxia ca unitate de măsură.

Ideile episcopului Teofan, bazate pe vechile principii creştine, erau considerate mai mult „o noutate” de oamenii Bisericii din vremea sa, mulţumiţi de ei înşişi. Şi astfel diavolul, care stătea la pândă, a început să caute modalităţi prin care să întindă capcane pentru ca acest puternic izvor de însufleţire patristică, episcopul Teofan, să poată fi oprit…

Episcopul Teofan, fiind tânăr, energic şi râvnitor, simţea că e mare nevoie ca femeia ortodoxă să se ridice la un nivel duhovnicesc mai înalt în societatea care se schimba cu repeziciune, fiind în pas cu modelele occidentale. El ştia că femeia ortodoxă, care a fost întotdeauna conştiinţa poporului, avea nevoie de o educaţie eclesiastică. Având aceasta în minte, a înfiinţat „Colegiile de juniori" – şcoli eparhiale de fete. Aceste şcoli trebuiau să pregătească soţii educate pentru viitorii preoţi, care puteau să îi ajute în parohie de pe poziţii egale; de asemenea, şcolile respective trebuiau să găzduiască o mişcare de emulaţie a profesorilor ortodocşi: idealişti, entuziaşti, cu formare ascetică, cu sfinţenie în inimile lor. Lucrarea episcopului Teofan în această privinţă a fost extrem de roditoare, având ca rezultat, cel puţin în eparhia sa şi în cele învecinate, dezvoltarea monahismului feminin şi formarea de noi mănăstiri.

Prezentul volum de predici ţinute în mănăstiri de călugăriţe *(Râvnă duhovnicească. Scrisori către monahii)* rezumă învăţătura autentică despre monahism potrivită nevoilor femeii. Din acest punct de vedere este un volum aproape unic. Nu oferă numai recomandări sănătoase, bazate pe experienţă şi pe bună cunoaştere a înţelepciunii patristice, extrase din surse demne de încredere, ci constituie în acelaşi timp o mărturie a implicării personale a tânărului ierarh în educarea tinerelor fete.

… Însă diavolul nu dormea. Informaţia despre „căderea" episcopului Teofan, deşi tăinuită de contemporanii săi şi în mare măsură ignorată de biografii moderni, s-a păstrat totuşi şi este prezentată aici că principalul motiv pentru retragerea sa: într-o zi, una din rudele îndepărtate ale episcopului i-a făcut o vizită la locuinţa sa şi negăsindu-l acolo, a rămas să-l aştepte până când avea să sosească. Printr-o coincidenţă ciudată, femeia a fost cuprinsă de ameţeală şi a leşinat, căzând pe patul lui. Acest lucru a fost văzut de cineva care a dat explicaţii răutăcioase referitoare la incident şi a produs nesfârşite zvonuri care s-au răspândit în legătură cu „imoralitatea" acestui energic arhipăstor atât de implicat în cauza femeii. Cel rău a amplificat bârfa la asemenea proporţii, încât – în ciuda tuturor realizărilor şi lucrărilor binefăcătoare ale episcopului Teofan – discreditarea sa ca păstor de suflete era garantată, cu atât mai mult cu cât societatea din timpul său era destul de birocratică, iar administraţia Bisericii şi a statului erau atotstăpânitoare. S-au făcut câteva încercări de a ajuta nevinovata victimă a calomniei. Relativ tânărul episcop Teofan nu a avut nici o altă posibilitate decât de a recurge la izolare, urmându-l pe îndrăgitul său Sfânt Tihon de Zadonsk, care de asemenea s-a văzut într-o situaţie fără scăpare în faţa deşertăciunii lumeşti din Biserică. Încetând orice legătură directă cu lumea, în afară de trei persoane, episcopul Teofan s-a retras într-o singurătate totală în Mănăstirea Vâşa ca arhipăstor eliberat din funcţie.

Efortul său de ridicare a nivelului vieţii duhovniceşti părea că este sortit sfârşitului, iar călugăriţele lipsite de îndrăgita lor sursă de îndrumare ascetică. Din fericire, nu a fost aşa pentru aceste femei şi pentru păstorii lor multpătimitori, fiindcă episcopul Teofan nu şi-a abandonat lucrarea, chiar dacă s-a izolat. Primea între douăzeci şi patruzeci de scrisori pe zi şi răspundea la toate, sfătuind cu multă sensibilitate duhovnicească. Tot restul vieţii – douăzeci şi opt de ani de izolare – l-a dedicat traducerii şi scrierii de lucrări ascetice şi răspândirii învăţăturii ortodoxe curate celor care nu aveau acces la scrierile academice şi nu erau obişnuiţi cu complicata ştiinţă numită teologie, accesibilă doar elitei învăţate. Din smeritul său refugiu a început să scoată la iveală volume după volume de nepreţuită literatură ascetică ortodoxă, menite să ridice nivelul vieţuirii creştin ortodoxe - într-o lume care întorsese spatele trecutului creştin şi se îndrepta către apostatul mod de viaţă apusean.

Lunga listă a lucrărilor episcopului Teofan este uimitoare. Lumea vorbitoare de limba engleză abia acum a ajuns să guste din ospăţul duhovnicesc pe care el ni l-a pus la îndemână prin scrierile sale.

Cu rugăciunile acestui drept învăţător al Ortodoxiei, care şi-a aflat mântuirea şi a ajutat de asemenea milioane de suflete să şi-o găsească, fie ca Domnul să îi întărească pe cei care poartă de grijă sufletelor lor”.

Stareţul Gherman, Frăţia Sfântul Gherman de Alaska

Sfântul Teofan Zăvorâtul - Sfinte moaşte

Sfântul Teofan Zăvorâtul a fost îngropat în biserica din Kazan a Mănăstirii Vyshi(Vyshensky Uspensky Monastery - Вышенский Успенский монастырь). În timpul comunismului biserica a fost devastată şi transformată în depozit.

Mormântul Sfântului Teofan Zăvorâtul

În 1974 câţiva preoţi au dezgropat în secret osemintele SfântuluiTeofan, pe care le-au găsit intacte, şi le-au păstrat până în 1988, când acesta a fost canonizat, şi s-a construit o biserică în cinstea Sfântului în satul Emmanuilovka, unde au fost duse moaştele.

Abia în 29 iunie 2002, la 28 de ani după dezgroparea acestuia, Sfântul s-a întors în biserica cu hramul Adormirea Maicii Domnului de la Mănăstirea Vyshi, redeschisă în 1990 (din 1938 funcţionase acolo un spital de psihiatrie).

La procesiune au participat peste 10 mii de credincioşi şi în jur de 500 de preoţi, în frunte cu patriarhul Alexei al II lea.

În imagine este chilia în care a trăit Sfântul Teofan în anii săi de zăvorâre

Vedere de pe fereastra chiliei

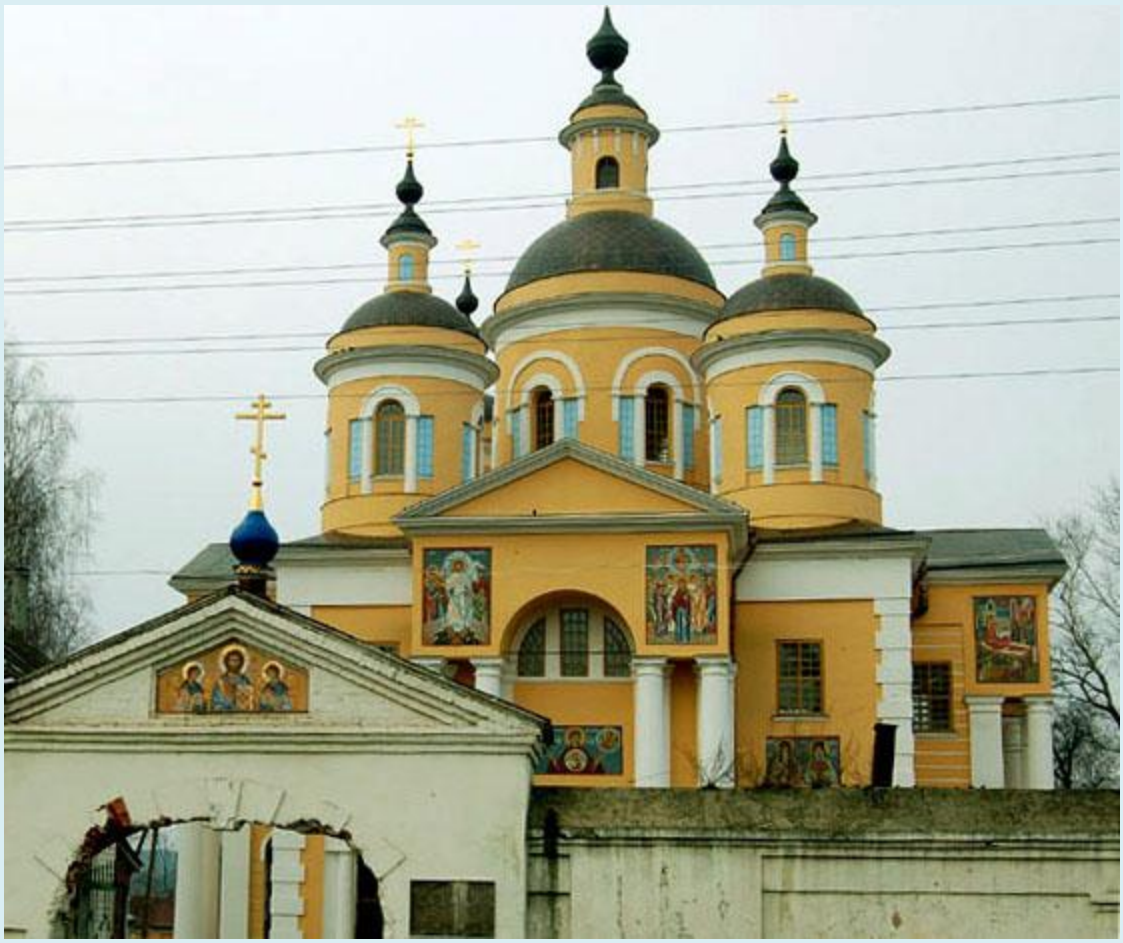

Mănăstirea se găseşte la în estul regiunii Riazan (Rusia centrală), lângă oraşul Shatsk

Învăţăturile duhovniceşti ale Sfântului Teofan Zăvorâtul

Sfântul Teofan Zăvorâtul - Cuvinte de folos duhovnicesc despre taina Sfintei Împărtăşanii

Trupul şi Sângele Domnului sunt un mare dar. Trebuie, deci, să şi cinstim darul acesta ca pe un mare dar: având dragoste, bunăvoire şi păzindu-ne pe noi înşine în tot chipul.

Vă voi povesti o întâmplare plină de mari învăţăminte.

Un sectant a mers, silit de nu ştiu ce împrejurări, să se împărtăşească alături de creştinii ortodocşi. Părticica Sfintelor Daruri a primit-o, dar nu a întrebuinţat-o, ci a ascuns-o în batistă şi mergând acasă, a pus-o, nu ştiu să vă spun de ce, într-un stup la albine - era prisăcar.

Ei, şi acum luaţi seama ce au făcut albinele. Ele, deşi făpturi lipsite de raţiune, în această împrejurare s-au arătat mai cu minte decât omul. Îndată ce au văzut părticica din Sfintele Daruri, au lăsat pe loc munca lor cea obişnuită, au încetat a mai construi faguri şi s-au apucat cu toată grija şi iuţeala să facă o locuinţă cuviincioasă pentru Sfântul Trup al Domnului: au făcut un tron mic, apoi un disc, şi pe acel disc au pus sfânta părticică, acoperind totul cu o boltă ca şi cum ar fi construit o biserică sau un altar. După aceea, s-au aşezat împrejur în bună rânduială şi zumzăiau încet, de parcă lăudau pe Dumnezeu şi se rugau.

Gospodarul, băgând de seamă că albinele au încetat să zboare, a mers să vadă ce s-a întâmplat. Deschizând stupul, s-a îngrozit, văzând cum dau albinele cinstire plină de cucernicie Trupului Domnului, pe care el îl dispreţuise.

A trimis în grabă după preot, s-a pocăit de păcatul său, s-a împărtăşit şi a devenit pentru totdeauna cinstitor cucernic al Tainelor lui Hristos, părăsind secta.

Iată că şi voi aţi primit acum Preacuratul Trup şi Preacuratul Sânge al Domnului. Asemănaţi-vă albinelor acelora şi arătaţi toată evlavia cu putinţă faţă de darul pe care l-aţi primit. Faceţi-vă ca mierea şi ca albinele. Mierea are bună mireasmă, iar voi să înălţaţi rugăciune; mierea are dulceaţă, iar voi să aveţi dragoste unii faţă de alţii; mierea are culoare plăcută, iar voi să aveţi purtare cuviincioasă în toate privinţele.

Albinele sunt iubitoare de osteneală, şi voi să iubiţi osteneala; albinele sunt curate, şi voi să iubiţi curăţia; albinele sunt ascultătoare, şi voi să fiţi ascultători - faţă de cine trebuie. Şi precum albinele acelea s-au aşezat cu rânduială [în ordine] în jurul părticelei şi zumzăiau, aşa şi voi să vă aşezaţi cu mintea în jurul Domnului şi să vă rugaţi Lui, mai ales în ziua de acum, cu rugăciunea cu care puteţi: şi Domnul va primi întoarcerea inimii voastre către El şi vă va binecuvânta.

Sfântul Teofan Zăvorâtul - Prin ce putem păstra mila lui Dumnezeu

Prin ce putem păstra mila lui Dumnezeu, prin ce putem prelungi şi temeinici bunăstarea patriei noastre? ***Prin mărturisirea plină de recunoştinţă a milelor Domnului, prin încredinţarea deplină în sfanta şi preaînţeleapta voie dumnezeiască, prin împlinirea poruncilor lui Dumnezeu.***

Fericit este neamul căruia Domnul este Dumnezeul lui, norodul pe care l-a ales moştenire Luişi *(Ps. 32, 12)*

A-L avea pe singurul Dumnezeu adevărat ca Dumnezeu al său, a se numi şi a fi al lui Dumnezeu - iată singura temelie temeinică şi neclintită a măreţiei şi bunăstării pentru orice popor!

Fericit poporul pe care l-a ales şi l-a primit Domnul! (Ps. 64, 4)
Fericit norodul căruia Domnul este Dumnezeul lui! (Ps. 143, 15)

Dar, fraţilor, cuprinzând cu gândul toate câte a făcut pentru noi Domnul, nu putem să nu mărturisim deosebita bunăvoinţă faţă de noi a lui Dumnezeu, deosebita alegere şi ocrotire. **Câte mile nu primim din mâinile Lui!** ***El ne izbăveşte de nevoi, ne pedepseşte, însă cu milă.*** El a întărit între noi unirea de cuget, ne-a îngrădit cu aşezăminte înţelepte şi în sânurile pământului a ascuns pentru noi izvor de belşug şi îndestulare, iar acum ne binecuvântează cu pace îndelungată şi ne bucură cu nădejdea continuării ei - dar, ceea ce este mai presus şi de mai mult preţ, ***El ne-a dăruit singura credinţă sfântă şi adevărată, bine a voit să îşi facă întru noi casă, Sfânta Biserică, ce are făgăduinţe negrăite a binecuvântat credinţa şi credincioşii, îngrădind adevărul ei, ca şi cu un zid nestricat, prin proslăvirea moaştelor nestricate şi făcătoare de minuni ale celor ce L-au mărturisit.*** ***Oare prin toate aceste faceri de bine nu ne arată Domnul că El este Dumnezeul***

nostru, Cel ce ne mântuieşte? De aceea, pentru temeinicia bunăstării noastre ce altceva ne rămâne să mai dorim decât ca Domnul să nu ne lipsească şi de acum înainte de mila Sa, să nu ne lepede de la faţa Sa, să nu întoarcă ochii Săi de la noi? ***Dar cum să facem ca Domnul, Ce ne-a primit la Sine, să nu înceteze a ne ţine în dragostea Sa? Prin ce să meritäm ca El să nu schimbe faţa şi dreapta Sa de la noi?***

*Sfântul împărat şi proroc David, dorind să îşi păstreze poporul în mila lui Dumnezeu, printr-o cântare lungă caută a-l îndupleca să nu fie şi el, asemenea părinţilor săi, neam nărăvaş şi amărâtor (altfel spus nerecunoscător), popor nedrept cu inima sa şi care nu încredinţează lui Dumnezeu duhul său, ci, dimpotrivă, să-şi aducă aminte necontenit de lucrurile lui Dumnezeu, să pună nădejdea sa în Unul Dumnezeu şi să umble întru poruncile Lui. Ca să nu uite, zice, lucrurile lui Dumnezeu, şi să-şi pună întru Dumnezeu nădejdea lor, şi poruncile Lui să le caute. Ca să nu fie, ca părinţii lor, soi întors şi amărâtor, soi care nu şi-a îndreptat inima sa şi nu şi-a încredinţat cu Dumnezeu duhul să*u (Ps. 77, 9-11). Caută, adică, să-i înduplece a fi recunoscători, a fi devotaţi lui Dumnezeu şi a împlini poruncile. ***Iată prin ce putem să păstrăm asupra noastră mila lui Dumnezeu, prin ce putem să prelungim şi să temeinicim bunăstarea patriei noastre.***

În primul rând, prin mărturisirea cu recunoştinţă a milelor Domnului. ***Atâtea bunătăţi am primit şi primim de la Dumnezeu; deci să-I dăm mulţumită, şi El nu va închide faţă de noi mâna Sa binefăcătoare.*** Recunoştinţa atrage întotdeauna mile noi, pe când nerecunoştinţa îi lipseşte pe oameni şi de cele primite mai înainte. ***Să îi dăm mulţumită, recunoscându-L ca singur bun şi bogat în mile, pentru că ce-I vom răsplăti Domnului, ale Căruia sunt pământul şi plinirea lui, pentru toate câte ne-a dat nouă, dacă nu prin mărturisirea faptului că nu pentru dreptăţile noastre, ci numai şi numai pentru mila Sa cea bogată a fost atât de darnic faţă de noi?*** ***Acest adevăr îl iubeşte Domnul, şi pe poporul cel smerit, în inima căruia odihneşte, îl face vas al binecuvântărilor Sale necontenite***, după cum, dimpotrivă, pe orice popor care nu-I dă slavă şi care se mândreşte cu puterea sa, îl pedepseşte şi-1 ruşinează. Aşa se trufea şi poporul asirian, şi Domnul 1-a osândit pentru îngâmfare prin gura proorocului Său Isaia, care grăieşte: ***Trimite-va Domnul Savaot peste cinstea ta ocară, şi spre mărirea ta foc arzător se va aprinde.*** De ce? Pentru că a zis: ***cu tăria mâinii mele voi face şi cu înţelepciunea minţii mele voi lua hotarele neamurilor şi puterea lor voi prăda... Au mări-se-va securea fără de cel ce taie cu ea?*** (Is. 10, 16, 13, 15). S-a mândrit Babilonul, şi după scurtă vreme a auzit judecata lui Dumnezeu: ***Tu ai zis întru cugetul tău: „In cer mă voi sui, deasupra stelelor cerului voi pune scaunul meu, şedea-voi pe***

muntele cel înalt, peste munţii cei înalţi, care sunt spre miazănoapte; sui-mă-voi deasupra norilor, fi-voi asemenea Celui Preaînalt. Iar acum în iad te vei pogorî şi până la temeliile pământului... şi voi pustii Babilonia (Is. 14, 13-15, 23). Acelaşi lucru l-a suferit şi Egiptul: ***Va fi, zice Domnul, pământul Egiptului întru pierzare şi întru pustiire.*** De ce? Pentru aceea, acestea zice Domnul Dumnezeu: ***„Pentru că te-ai mărit cu înălţimea şi a ajuns stăpânirea ta în mijlocul norilor, şi am văzut când s-a înălţat el, şi l-am dat pe el în mâinile căpeteniei neamurilor*** (Iez. 30, 10-11). Aceeaşi este soarta oricărui popor care în bunăstarea sa nu recunoaşte mâna lui Dumnezeu şi nu mărturiseşte dărnicia Lui. Să ne mărturisim, deci, acum lui Dumnezeu şi să Ii zicem întru mărturisirea noastră: ***Nu cu sabia noastră, Doamne, am moştenit pământul acesta, şi nu braţul nostru ne-a mântuit pe noi, ci dreapta Ta şi braţul Tău şi luminarea feţei Tale, că bine ai voit întru noi. Tu eşti însuţi împăratul nostru şi Dumnezeul nostru, Cela ce poruncşti mântuirea noastră... că ne-ai mântuit pe noi de cei ce ne necăjesc, şi pe cei ce ne urăsc i-ai ruşinat. întru Tine, Dumnezeule, ne vom lăuda toată ziua, şi întru numele Tău ne vom mărturisi în veac*** (Ps. 43, 4-9).

În al doilea rând, prin deplina încredinţare în sfânta şi preaînţeleapta voie dumnezeiască. Până acum Domnul ne-a binecuvântat şi ne-a ridicat la bunăstarea de care ne îndulcim acum. Ce va fi însă de acum înainte? Ce ne asteaptă în cele din urmă? Ne-a miluit Domnul cu bunătăţile Sale, însă va continua cu dărnicia aceasta? Nu va lua mila Sa de la noi? Nu va închide mâna Sa? Cine va pune hotare bunătăţii dumnezeieşti sau reguli cârmuirii neatârnate a lumii de către El? Fără îndoială că totul se va rândui de la Domnul spre binele nostru cel adevărat, veşnic, pentru că El e bun şi mila Lui este veşnică. Dar cum va veni la noi binele acesta? Intru bucurie sau întru lacrimi va fi semănat el? In vifor sau în linişte va creşte şi se va înmulţi? Pe căi văzute sau ascunse se va păstra şi va rămâne în noi? Vom înţelege, oare, aceste căi ale Domnului? Nu vom respinge mâinile lui Dumnezeu din neştiinţă ori din neascultare? ***Viitorul este ascuns de noi, iar trecutul ne învaţă că în destinele popoarelor totul se zideşte nu atât potrivit socotinţei şi presupunerilor omeneşti, cât potrivit nepovestitei cârmuiri a lui Dumnezeu.*** în privinţa ei, înţelepciunea omenească nu cutează să se pronunţe cu hotărâre nici măcar pe temeiurile cele mai învederate. ***Ce om va cunoaşte sfatul lui Dumnezeu? Sau cine va pricepe ce voieşte Dumnezeu? Că gândurile muritorilor sunt cu frică, şi cu greşală cugetele lor*** (înţ. Sol. 9, 13-14). Chiar dacă este îndestulare, şi aşezăminte bune, şi înţelepciune încercată, şi putere multă, în acestea nu ne putem pune totuşi nădejdea definitiv. ***Deşartă este mântuirea cea de la om*** (Ps. 59, 12). ***Nu se va mântui împăratul prin putere multă, şi uriaşul nu se va mântui întru mulţimea virtuţii lui; mincinos este calul spre mântuire, şi întru mulţimea puterii lui nu se va mântui*** (Ps. 32, 16-17). ***Şi atunci, unde e mântuirea? Unde e temelia***

cea trainică a nădejdii? ***De nu ar zidi Domnul casa, în deşert s-ar osteni cei ce o zidesc; de nu ar păzi Domnul cetatea, în deşert ar priveghea cel ce o păzeşte*** (Ps. 126, 1). ***întru Dumnezeu, şi numai întru Dumnezeu, vom face putere*** (Ps. 59, 13). **Aşadar, poporul înţelept, care caută fericire şi bunăstare temeinică, trebuie să îşi pună toată nădejdea în Dumnezeu şi să se încredinţeze deplin voii Lui celei sfinte şi preaînţelepte.** ***Pentru că cel ce nădăjduieşte întru Domnul este ca muntele Sionului*** (Ps. 124, 1). Toată puterea este acolo unde e bunăvoinţa dumnezeiască; ***dar Domnul nu întru puterea calului va voi, nici în pulpele bărbatului bine îi va plăcea; bine va voi Domnul întru cei ce se tem de Dânsul ţi întru cei ce nădăjduiesc întru mila Lui*** (Ps. 146, 10-11). ***Aşadar să nădăjduiască sufletul nostru spre Dumnezeu, Apărătorul şi Ocrotitorul nostru, şi să strige către Dânsul necontenit, în această nădejde:*** ***Fie, Doamne, mila Ta spre noi precum am nădăjduit întru Tine!*** (Ps. 32, 22) ***întru Tine pe vrăjmaşii noştri cu cornul vom împunge, şi întru numele Tău de nimic vom face pe cei ce se scoală asupra noastră, pentru că nu spre arcul meu voi nădăjdui, şi nu sabia mea mă va mântui*** (Ps. 43, 7-8). ***Aceştia în care şi aceştia pe cai, iar noi întru numele Domnului*** (v. Ps. 19, 8; 120, 2).

În al treilea rând, prin împlinirea poruncilor lui Dumnezeu. Punându-ne pe noi înşine în mâinile lui Dumnezeu prin încredinţarea în voia Lui cea prea-înţeleaptă şi sfântă, nu trebuie, totuşi, să ne dedăm unei nepăsări de neiertat sau, şi mai rău, unei activităţi nelegiuite. Doar Domnul ştie cum şi încotro să ne ducă - totuşi, este neîndoielnic că viitoarea Lui călăuzire va fi întru totul pe potriva prezentului nostru, stării noastre plăcute sau neplăcute Lui. Domnul va fi faţă de noi aşa cum suntem noi faţă de El. ***Cu cel cuvios cuvios vei fi, strigă către Dânsul prorocul, cu bărbatul nevinovat nevinovat vei fi, şi cu cel ales ales vei fi, şi cu cel îndărătnic Te vei îndărătnici*** (Ps. 17, 28-29). Şi atunci, ce să facem? Să facem ceea ce a poruncit Domnul. Prin prorocul Său Moisi, El i-a zis poporului Său iubit: ***De veţi asculta cu luare-aminte glasul Domnului Dumnezeului tău, ca să păziţi şi să faceţi toate poruncile Lui... vor veni peste tine toate binecuvântările acestea şi te vor afla... binecuvântat să fii în cetate şi binecuvântat să fii în ţarină; binecuvântate să fie naşterile pântecelui tău şi rodurile pământului tău, şi cirezile vacilor tale şi turmele oilor tale... binecuvântat să fii tu când intri înlăuntru şi binecuvântat să fii tu când ieşi afară... Iar de nu vei asculta glasul Domnului Dumnezeului tău ca să păzeşti şi să faci toate poruncile Lui... vor veni peste tine toate blestemele acestea şi vor cădea asupra ta. Blestemat să fii tu în cetate şi blestemat să fii tu în ţarină; blestemate să fie cămările tale şi rămăşiţele tale; blestemate să fie naşterile pântecelui tău şi rodurile pământului tău, cirezile vacilor tale şi turmele oilor tale; blestemat să fii tu când vei intra înlăuntru şi***

blestemat să fii tu când vei ieşi afară (Deut. 28, 1-19). ***Aşadar, dacă dorim să avem parte de bunăstare, să facem poruncile. Umblarea în voia lui Dumnezeu este singura temelie a fericirii poporului.*** Fără aceasta, nădejdea noastră va fi ruşinată, iar rugăciunea nu va aduce roadă. Pentru că ia uitaţi-vă ce grăieşte către Israil Domnul: ***Să nu veniţi să vă arătaţi Mie: când veţi tinde mâinile voastre către Mine, întoarce-voi ochii Mei de către voi, şi de veţi înmulţi rugăciunea voastră nu vă voi asculta, că mâinile voastre sunt pline de sânge*** (Is. 1, 15). Altă dată a vrut să se roage pentru ei prorocul Ieremia, însă Domnul preîntâmpină: ***Nu te ruga pentru norodul acesta şi nu cere să fie miluiţi ei, nici nu mijloci către Mine pentru ei, că nu te voi asculta.*** De ce? Din pricina călcării voii Lui. Cuvânt le-am poruncit lor, zicând: "***Ascultaţi glasul Meu, şi voi fi vouă Dumnezeu, şi voi veţi fi Mie popor, şi umblaţi întru toate căile Mele, pe care Le voi porunci vouă să umblaţi, ca să vă fie vouă bine***". ***Şi nu M-au ascultat pe Mine, nici au plecat urechea lor, ci au umblat întru cugetele inimii lor celei rele... iată, iuţimea Mea şi mânia Mea se varsă peste locul acesta*** (Ier. 7, 15, 22-23, 19). Iuţime şi mânie pentru fărădelegi asupra unui popor întreg! Aceasta este legea după care cârmuieşte Dumnezeu popoarele, şi ea a fost întotdeauna păzită cu de-amănuntul, mai ales în privinţa poporului lui Israil. Fiindcă de fiecare dată când el uita de Dumnezeul adevărat şi se deda patimilor primea pedeapsă după pedeapsă, până când, învăţându-se minte, cunoştea adevărul şi se depărta de la nedreptăţile sale.

Astfel, în vremurile proorocului Isaia, Israil s-a îndărătnicit, L-a părăsit pe Domnul în inima sa, şi pentru asta a fost la rândul său părăsit de Domnul. ***Vai, neam păcătos, strigă către el prorocul, părăsit-aţi pe Domnul, înstrăinatu-v-aţi îndărăt... pentru aceasta, părăsi-se-va fata Sionului ca o colibă în vie, ca un pătul în grădină şi ca o cetate împresurată*** (Is. 1, 4, 8). S-au înmulţit în Israil cei ce se îmbogăţeau uitând de Dumnezeu şi de dreptatea Lui, s-a răspândit luxul, s-au îndesit chefurile, şi iată ce grăieşte asupra lor Domnul: ***Vai celor ce lipesc casă lângă casă şi împreună ţarină lângă ţarină ca să ia ceva de la vecin... vai celor ce se scoală dimineaţa şi umblă după băutură beţivă aşteptând până seara, că vinul îi va arde pe ei: căci cu chitare, cu alăute, cu timpane şi cu fluiere beau vinul, iar spre lucrurile Domnului nu caută şi lucrurile mâinilor Lui nu le socotesc!*** (Is. 5, 9, 12-13) Israilitenii s-au dedat vieţii împrăştiate, petrecerilor zgomotoase, pompei pline de slavă deşartă, şi acestea zice Domnul: „***Pentru că s-au semeţit fetele Sionului, şi au umblat cu grumajii ridicaţi şi clipind cu ochii, şi cu păşitul picioarelor împreună târăsc hainele şi împreună joacă cu picioarele, va smeri Domnul pe doamnele fetele Sionului, şi Domnul va dezveli ruşinea lor, şi va lua Domnul mărirea îmbrăcămintei lor şi podoabele lor şi gătelile părului lor... şi frumuseţea feţei lor şi tocmirea podoabei celei de mărire şi gherdanele şi brăţările... şi în locul mirosului celui frumos va fi putoare, şi în loc de brâu te vei***

încinge cu funie” (Is. 3, 15-19, 23). Au îndrăgit israilitenii strălucirea, luxul, semeţia: umplutu-s-a pământul lor de argint şi aur... şi nu au număr carele lor. Iar Domnul ce a făcut? ***Nu voi ierta lor, zice Domnul.*** Şi se va smeri semeţia oamenilor, şi Se va înălţa Domnul singur în ziua aceea; ***că ziua Domnului Savaot peste tot semeţul şi trufaşul, şi peste tot cel înalt şi măreţ, fi se vor smeri*** (Is. 2, 7-9, 11-12). Israilitenii şi-au îngăduit să cugete stricat, şi în locul cuvintelor sănătoase ale Domnului trâmbiţau propriile simţiri - şi iată ce judecată a fost în privinţa lor: ***Vai celor ce zic răului bine şi binelui rău, care numesc lumina întuneric şi întunericul lumină, care socotesc amarul dulce şi dulcele amar; vai celor care sunt înţelepţi în ochii lor şi pricepuţi înaintea loruşi... pentru aceasta, în ce chip arde trestia de cărbunii focului şi se aprinde de flacără, aşa rădăcina lor ca ţărâna va fi şi floarea lor ca pulberea se va înălţa, că n-au voit să facă legea Domnului Savaot, ci cuvântul Sfântului lui Israil l-au întărâtat*** (Is. 5, 20-24).

Aşa sunt nestrămutatele judecăţi ale Dreptăţii lui Dumnezeu! Şi atunci, care este poporul care voieşte viaţa, care iubeşte să vadă zile bune? ***Fereşte-te de rău şi fă bine*** (Ps. 33, 12, 14). ***Fugi de lux şi de toate desfătările simţurilor, depărtează-te de iubirea agoniselilor şi de prisosurile nedrepte, fii smerit cugetător şi iubitor de dreptate, iubeşte-L pe Dumnezeu din toată inima ta şi fii devotat sfintei credinţe din tot sufletul.*** Domnul nu a ascuns de noi ce atrage cu deosebire mânia Sa, şi a zugrăvit în cuvântul Său temeiurile judecăţilor Sale tocmai pentru ca toate generaţiile următoare să vadă pe ce căi trebuie să umble şi de care se cuvine să se ferească. Aşadar, iată la ce ne îndatorează dragostea pentru patrie! Iată prin ce putem dovedi că îi dorim cu sinceritate binele şi că suntem gata să împreună-lucrăm spre binele ei obştesc! ***Prin mărturisirea cu recunoştinţă a milelor lui Dumnezeu faţă de noi, prin încredinţarea în voia Lui cea sfântă şi preaînţeleaptă, şi prin împlinirea cu râvnă a poruncilor Lui.*** Domnul ne-a binecuvântat în trecut; să nu II mâniem cu fărădelegile noastre, şi El nu va depărta mila Sa de la noi nici pe viitor. ***Să ne mărturisim Lui, deci, întru recunoştinţă şi, încredinţându-ne pe de-a-ntregul voii Lui, să înnoim hotărârea nestrămutată de a vieţui în sfinţenie şi fără abatere după mântuitoarele Lui porunci.***

Veniţi, fraţilor, în ziua aceasta de mare însemnătate, să ne bucurăm Domnului, să strigăm lui Dumnezeu, Mântuitorului nostru, ***să întâmpinăm faţa Lui întru mărturisire*** (Ps. 94, 1-2). Că El ne-a făcut pe noi, şi nu noi, iar ***noi suntem norodul Lui şi oile păşunii Lui*** (Ps. 99, 2). Dar totodată, auzind glasul care cheamă la legea lui Dumnezeu, să nu învârtoşăm inimile noastre, să nu dăm loc în noi fărădelegilor. Iubind patria în Domnul, să urâm cele rele, şi ***Domnul va păzi sufletele noastre şi din toată mâna păcătosului ne va izbăvi*** (v. Ps. 96, 10). Amin!

Sfântul ierarh Teofan Zăvorâtul - Către cei ce neagă libertatea morală din om

Întâlnim mulţi oameni care neagă cu desăvârşire învăţătura creştină despre libertate sau, cel puţin, socotesc această problemă foarte discutabilă. Oamenii aceştia de obicei spun: “Fiecare dintre noi, în mare parte, procedează într-un fel sau altul după cum este constrâns de împrejurări: foarte adesea unul şi acelaşi om în condiţii de viaţă favorabile lui este şi cinstit, şi drept, şi devotat datoriei sale morale, dar, îndată ce aceste condiţii se schimbă şi devin nefavorabile, omul se schimbă, deseori într-atât, încât nu mai poate fi recunoscut. Unde este, întreabă ei, libertatea aici? Mai degrabă putem spune că fiecare dintre noi este sclavul împrejurărilor”.

Ca profund gânditor creştin, Sfântul Teofan cu admirabilă simplitate şi claritate dă în vileag minciuna acestei concepţii omeneşti şi prin exemple vii îi dă fiecăruia de înţeles, întrucât, în esenţa lucrurilor, problema aceasta, pe care nu se ştie de ce foarte mulţi o consideră discutabilă, este foarte simplă ca rezolvare.

- Atacaţi libertatea, zicând: parcă totul este orânduit în aşa fel încât vrem, nu vrem, trebuie să lucrăm. Trebuie numai să vă cercetaţi cu mai multă atenţie faptele voastre, timp de o zi sau jumătate de zi, şi veţi vedea că faceţi totul singuri şi faceţi pentru că aşa voiţi. Cine v-a adus în Vişa (pustia unde se afla prea sfinţitul)? V-a adus cineva legaţi ori singuri v-aţi hotărât şi aţi venit? Ceea ce numiţi constrângere este îndemnul fără de care faptele libere nu pot fi săvârşite. Însă îndemnul nu este necesitatea de a lucra, ci propunerea de a lucra. Fapta este propusă, sufletul chibzuieşte dacă să o facă sau nu şi hotărăşte. Nimeni nu poate constrânge sufletul să ia această hotărâre. Singur hotărăşte. Aici nici puterea lui Dumnezeu nu intervine şi prin nici un semn nu leagă libertatea sufletului.

Protopărinţii au căzut… De ce? Au găsit că este mai bine să nu împlinească porunca şi au încălcat-o. Şarpele a propus. Eva a chibzuit şi a găsit că nu propune ceva rău şi potrivit acestei judecăţi a hotărât să rupă fructul şi să guste din el. Nimeni nu a constrâns-o să ia această hotărâre.

La fel au făcut şi duhurile; şi au căzut, desigur, în urma judecăţii şi a hotărârii personale potrivit căreia era mai bine să nu-L asculte pe Dumnezeu, ci să trăiască după priceperea lor. Au judecat aşa şi au căzut de la Dumnezeu. Nimeni nu i-a constrâns să ia această hotărâre.

Şi aşa face fiecare suflet. Îndemnuri pot exista multe şi foarte puternice, dar hotărârea întotdeauna depinde de voinţa sufletului. El poate hotărî şi împotriva tuturor îndemnurilor oricât de puternice ar fi ele.

Luaţi-i ca exemplu pe mucenici. Înaintea lor se aflau instrumentele de tortură, li se făgăduia o viaţă liniştită, uneori stăteau de o parte şi de cealaltă mama şi tatăl şi încercau să-i convingă să arunce puţină tămâie în jăratec înaintea idolilor, alteori, în afară de aceştia, stătea alături şi soţia cea tânără şi dragă şi încă cu copilul. Câte constrângeri! Iar mucenicul hotăra cu totul împotriva lor. Nu era el liber?! Aşadar, cine cade - cade din proprie decizie.

Înţelegând, astfel, că hotărârea liberă întotdeauna depinde de noi, trebuie să reţineţi că atotcunoaşterea lui Dumnezeu nu are influenţă hotărâtoare asupra ei. Iar această problemă a fost rezolvată de mult şi în chip foarte mulţumitor. Anume: Dumnezeu prevede hotărârile noastre libere. Aceste hotărâri alcătuiesc obiectul atotcunoaşterii şi îl alcătuiesc în felul în care se prezintă - anume, ca hotărâri libere. Dumnezeu nu tot ceea ce prevede hotărăşte. Teologii deosebesc în Dumnezeu hotărârea şi îngăduinţa. Ceea ce hotărăşte Dumnezeu, aceea se şi întâmplă, după cum hotărăşte El, iar ceea ce îngăduie, aceea poate nici să nu se întâmple, chiar dacă Dumnezeu prevede că se va întâmpla ceva.

Aşa a fost căderea protopărinţilor şi a duhurilor. Ei au căzut în mod liber, chiar dacă Dumnezeu a prevăzut acest lucru. Din partea lui Dumnezeu s-a făcut totul pentru ca ei să nu cadă.

Protopărinţilor li s-a spus clar: să nu mâncaţi. Şi urmările au arătat că nu au ascultat.

Cam aşa trebuie să gândim şi despre duhurile căzute. Nu au ascultat - cine este vinovat? Pentru ce a îngăduit Dumnezeu acest lucru? Pentru că altfel ar fi trebuit să

ia libertatea sau să nimicească în lume făptura cea liberă. Însă fără aceasta lumea ar fi fost mult mai prejos decât este acum. Şi Dumnezeu i-a îngăduit să cadă, orânduind chipul ridicării din cădere. Noi mergem spre ridicare pe calea luptei cu lucrurile potrivnice. Aşa este legea! Şi toţi cei care o urmează sunt încununaţi de succes.

- Oricât de puternice ar fi convingerile, toată hotărârea lucrurilor îi aparţine persoanei care acţionează şi fiecare simte momentul când rosteşte înlăuntru: trebuie să fac asta şi asta. Tocmai în aceasta constă esenţa libertăţii. Şi nici o putere nu o poate scoate din suflet.

- Dacă omul voieşte de unul singur să se lase în voia lui Dumnezeu, atunci şi Dumnezeu începe cu harul Său să lucreze în el. Dacă totul ar depinde de Dumnezeu, într-o clipă toţi ar deveni sfinţi. Un singur semn de la Dumnezeu - şi toţi s-ar schimba. Însă legea este aşa încât omul trebuie să vrea şi să caute singur - şi atunci harul nu-l va mai lepăda, numai să-i rămână devotat.

(Extras din Teofan Zăvorâtul, „Sfaturi înţelepte, Despre rugăciune, Viaţa lumească, Mândria duhovnicească, Grija pentru copii, Nevoile familiei, Lupta cu patimile", Editura Egumeniţa)

P. S.: Mulţumesc anticipat tuturor celor care vor înţelege că preluarea articolelor de pe acest site se poate face fragmentar cu trimitere la articolul sursă!

Sursa: https://ajore.wordpress.com/tag/sf-teofan-zavoratul/

Sfântul Teofan Zăvorâtul - Tradiţia

Prin cuvântul tradiţie nu se înţelege zvonul nedesluşit, care nu se ştie cum a apărut şi s-a răspândit; ci se înţelege învăţătura apostolică, propovăduită oral; sau regulile şi hotărârile legii bisericeşti puse în aplicare în Biserică. Apostolii au organizat în întregime Biserica lui Hristos pe toate laturile vieţii ei mântuitoare, duhovniceşti şi bisericeşti. Însă modul în care au organizat-o nu este expus pe deplin în scrierile lor, dar în realitate a fost săvârşit şi introdus în viaţa creştină de apostoli personal, introdus şi înrădăcinat prin numeroasele vizite săvârşite în comunităţile creştine întemeiate de ei şi prin îndreptarea de multe ori a greşelilor - totul prin propria lor lucrare şi cuvânt. Şi modul de purtare creştină, şi regulile de viaţă, şi legăturile reciproce ale creştinilor, şi lucrările tainice sfinţitoare, şi regulile pentru adunările bisericeşti, toate au fost rânduite de apostoli prin cuvânt şi întărite prin supra-vegherea lor personală… Şi au început creştinii să gândească aşa, să trăiască aşa, să lucreze aşa în legături reciproce, să se cârmuiască aşa, să se sfinţească aşa, să-I slujească lui Dumnezeu aşa cum au orânduit apostolii…

Cei ce au venit la credinţă au împrumutat de la ei şi după modelul lor s-au orânduit. Noua generaţie s-a format întru totul după aceea orânduire a comunităţii creştine pe care au lăsat-o apostolii… Şi aşa, din generaţie în generaţie, au ajuns până la noi. Tocmai această bună orânduire a comunităţii creştine, privind toate ramurile ei, este Tradiţia apostolică şi a o respecta este datoria nestrămutată a fiecărui creştin care doreşte să rămână în adevăr. La cuvântul Tradiţie adăugaţi întotdeauna apostolică.

Voi înţelegeţi Tradiţia ca transmitere din gură în gură… Dar ea a fost transmitere din viaţă în viaţă, din faptă în faptă… Citim scrierile părinţilor pentru că în ele se păstrează Tradiţia apostolică, ce este recunoscută într-un glas de toţi…

Biserica greacă a păstrat cu credinţă Tradiţia apostolică şi transmiterea ei faţă de noi. Această moştenire apostolică o avem şi noi.

Catolicii au întunecat Tradiţia apostolică. Protestanţii s-au apucat să îndrepte lucrurile - şi mai rău au făcut… La catolici este un singur Papă, iar la protestanţi orice protestant este papă…

Eu tot sprijin Tradiţia apostolică pe care Sfânta Biserică Ortodoxă o are ca izvor de învăţătură alături de Sfânta Scriptură…

Ceea ce este lăsat de apostoli alcătuieşte viaţa creştină şi s-a transmis ca atare din generaţie în generaţie neschimbat, intrând în acelaşi timp în scrierile Părinţilor încă din veacul întâi…

(Extras din Teofan Zăvorâtul, „Sfaturi înţelepte, Despre rugăciune, Viaţa lumească, Mândria duhovnicească, Grija pentru copii, Nevoile familiei, Lupta cu patimile", Editura Egumeniţa)

Sursa: https://ajore.wordpress.com/2013/01/03/traditia-sf-teofan-zavoratul/

Sfântul Teofan Zăvorâtul - Cum să îţi mântuieşti sufletul

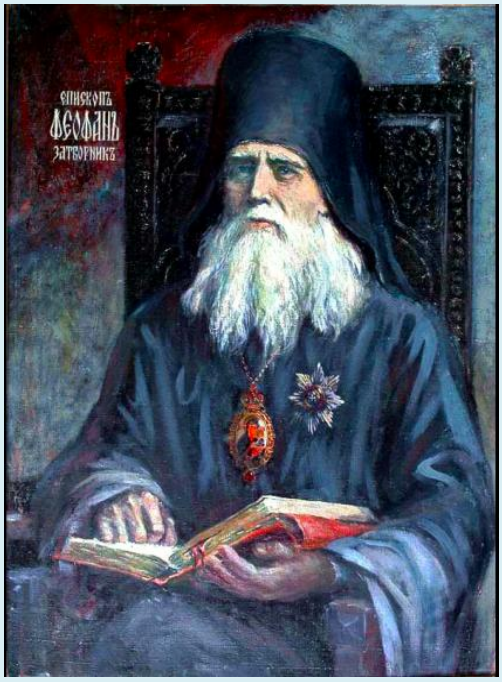

Ce grăieşte cineva unei persoane care întreabă: ***„Cum îmi pot mântui sufletul?”*** Aceasta: Pocăieşte-te şi fii întărit de puterea harului din Sfintele Taine, păşeşte pe calea poruncilor dumnezeieşti, sub îndrumarea pe care Sfânta Biserică ţi-o dă prin preoţia ei dumnezeiască. Toate acestea trebuie făcute în duhul credinţei sincere, fără nici o îndoială.

Atunci ce este credinţa?

Credinţa este mărturisirea sinceră că Dumnezeu, Căruia ne închinăm, Treimea, Cel care este ziditorul şi dătătorul a toate, ne mântuieşte pe noi cei căzuţi, prin puterea morţii pe Cruce a Fiului lui Dumnezeu cel întrupat, cu harul Prea Sfântului Duh în Sfânta Sa Biserică.

Începuturile reînnoirii, care sunt puse în viaţa aceasta, vor apărea în întreaga lor slavă în veacul ce va veni, într-un fel pe care mintea nu îl poate înţelege, nici limba glăsui.
O, Dumnezeul nostru, cât de măreţe sunt făgăduinţele tale!

Cum poate atunci cineva să păşească pe calea poruncilor fără să se abată din drum? Nu se poate răspunde la aceasta cu un singur cuvânt, căci viaţa este un subiect lipsit de simplitate.

Iată ceea ce este trebuincios:
a) Pocăieşte-te şi întoarce-te către Domnul, recunoaşte-ţi păcatele, plângi pentru ele, cu strângere de inimă şi mărturiseşte-le în faţa părintelui duhovnicesc. Jură-te cu vorba şi cu inima înaintea feţei Domnului să nu îl mai superi de acum înainte cu păcatele tale.

b) Apoi, statornicind cu Dumnezeu în minte şi în inimă, năzuieşte să împlineşti în trup îndatoririle şi treburile pe care şederea în această viaţă ţi le impune.

c) În această nevoinţă mai ales să îţi păzeşti inima de cugetele şi simţirile cele rele - mândria, slava deşartă, mânia, judecarea celorlalţi, ura, invidia, dispreţul, deznădejdea, ataşamentul faţă de lucruri şi de oameni, gânduri împrăştiate, nelinişte, toate plăcerile simţurilor şi tot ceea ce desparte mintea şi inima de Dumnezeu.

d) Pentru a rezista în nevoinţa aceasta, hotărăşte înainte de toate să nu te retragi din ceea ce recunoşti că este trebuincios, chiar de ar însemna moartea. Pentru a dobândi aceasta, când te-ai hotărât să faci astfel, dăruieşte-ţi viaţa lui Dumnezeu pentru a nu mai trăi de dragul tău, ci doar pentru Dumnezeu.

e) Susţinerea unei vieţi dusă astfel este o jertfă smerită a sinelui către voinţa lui Dumnezeu şi a nebizuirii pe sine; arena duhovnicească în care această viaţă se săvârşeşte este răbdarea sau şederea neabătută în rândul vieţii răscumpărate, cu indurarea plină de bucurie a tuturor nevoinţelor şi neplăcerilor care sunt legate de aceasta.

f) O temelie pentru răbdare este credinţa sau convingerea că nevoindu-te în acest fel pentru Dumnezeu, eşti sluga Sa şi El este Stăpânul tău, Care îţi vede străduaniile, se bucură de ele şi le preţuieşte; nădejdea că ajutorul lui Dumnezeu care te ocroteşte pururea, este mereu pregătit şi aşteptându-te şi se va pogorî asupra ta la vreme de trebuinţă, că Dumnezeu nu te va părăsi la sfârşitul vieţii tale şi păstrându-te ca unul credincios poruncilor Sale aici, printre toate ispitele, te va călăuzi prin moarte la veşnica Sa Împărăţie; dragostea, care cugetă zi şi noapte asupra Domnului iubit, în toate felurile străduindu-se să facă numai ceea ce este plăcut Lui şi să evite tot ceea ce L-ar putea supăra cu gândul, cu vorba sau cu fapta.

g) Armele unei astfel de vieţi sunt: rugăciunile în biserică şi acasă, mai ales rugăciunea minţii, postirea pe măsura puterii fiecăruia şi a rânduielilor Bisericii, trezvia, singurătatea, muncile fizice, mărturisirea deasă a păcatelor, Sfânta Împărtăşanie, citirea Cuvântului lui Dumnezeu şi a scrierilor Sfinţilor Părinţi,

discuţii cu oameni temători de Dumnezeu, cercetarea deasă a părintelui duhovnicesc asupra tuturor întâmplărilor vieţii lăuntrice şi exterioare. Temelia tuturor acestor nevoinţe în măsură, vreme şi loc este înţelepciunea, cu povaţa celor experimentaţi.

h) Păzeşte-te cu teamă. Pentru aceasta adu-ţi aminte de sfârşit – moartea, judecată, iadul, Împărăţia Cerurilor. Mai ales, fii cu băgare de seamă la tine: păstrează-ţi mintea trează şi inima netulburată.

i) Aşează-ţi ca ţel din urmă aprinderea focului duhului, ca focul duhovnicesc să ardă intru inima ta şi strângându-ţi toate puterile laolaltă, să înceapă a-ţi zidi omul lăuntric şi în cele din urmă, să ardă neghina păcatelor şi patimilor tale.

Rânduieşte-ţi viaţa în acest chip şi cu harul lui Dumnezeu, te vei mântui.

Sfântul Teofan Zăvorâtul (10 ianuarie) despre Ce este Împărăţia lui Dumnezeu şi despre idolatriile şi adulterele noastre ascunse

Unde e Dumnezeu, acolo e fericirea

” (…) ***Dar ce este împărăţia lui Dumnezeu?*** Ea este *împărăţirea* lui Dumnezeu. ***Unde este aceasta Împărăţie?*** ***Împărăţia lui Dumnezeu înlăuntrul vostru este,*** legiuieşte Domnul (Lc.17, 21). Aşadar Împărăţia lui Dumnezeu este ***împărăţirea lui Dumnezeu înăuntrul nostru, şi a căuta Împărăţia lui Dumnezeu înseamnă a căuta ca Dumnezeu să împărăţească înăuntrul nostru.*** Peste ce să împărăţească? ***Peste tot ce este în noi, peste gândurile, dorinţele, simţămintele, intenţiile, faptele noastre: să căutăm, deci, ca Dumnezeu să devină Împărat al minţii, al inimii şi al voinţei noastre…***

Dumnezeu este Împăratul minţii atunci când mintea, prin supunere faţă de credinţă, după ce şi-a însuşit tot ce ni se aduce la cunoştinţă prin sfânta descoperire dumnezeiască, ***se gândeşte numai la Dumnezeu şi judecă după criteriile dumnezeieşti tot ce există şi se întâmplă.***

Dumnezeu este împăratul voinţei şi al conştiinţei noastre atunci când, după ce neam ***întipărit în noi înşine poruncile dumnezeieşti*** şi ni le-am luat ca lege nestrămutată, ***nu ne îngăduim nici în lucrurile mici, nici în cele mari să ne depărtăm nici cu o iotă de la voia lui Dumnezeu, pe care am conştientizat-o.***

Dumnezeu este Dumnezeul inimii noastre atunci când ea, după ce a simţit dulceaţa dumnezeiască, ***leapădă toate desfătările lumeşti şi, negăsind nimic pe gustul său în cele pământeşti, trăieşte toată în cer, acolo unde e şi comoara sa.***

Aşa se întâmplă înăuntru. Însă Împărăţia lui Dumnezeu ***se întinde dinăuntru şi în afară…*** Pentru că atunci când toate cele de care am vorbit se săvârşesc înăuntrul nostru, ***toate cele din afară se reorganizează potrivit aceluiaşi duh şi aceleiaşi orientări; potrivit aceluiaşi duh încep să lucreze şi limba, şi ochii, şi auzul, şi toate celelalte simţuri; acelaşi duh îndrumă atunci orice mişcare din afară şi orice acţiune - când suntem singuri, când suntem cu familia, când suntem la datorie, când suntem în societate şi, în general, în toate raporturile în care ne pune viaţa…***

Pe scurt, în toate manifestările vieţii noastre lăuntrice, îndrumător palpabil este atunci Dumnezeu, lucru care se şi întipăreşte în atenţia tuturor, după cuvântul Domnului: ***aşa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, încât să vadă lucrurile voastre cele bune şi să dea slava Tatălui vostru, care este în ceruri (Mt.5, 16).***

Pe cel înăuntrul căruia Dumnezeu a început să împărăţească îl vedeţi că ia parte la toate activităţile la care îl obligă poziţia lui, dar ***el se află în acestea numai pe dinafară, pe când lăuntric este cu totul în Dumnezeu, de la care şi ies pentru el semne pentru toate faptele şi întreprinderile,*** care arată numărul lor, anvergura lor şi felul în care trebuie să se săvârşească.

În unii ca aceştia se împlineşte întocmai ce a poruncit apostolul: ***cei ce au femei să fie ca şi cum n-ar avea, şi cei ce plâng să fie ca şi cum n-ar plânge, şi cei ce se bucură - ca şi cum nu s-ar bucura, şi cei ce cumpără - ca şi cum n-ar stăpâni, şi cei ce se folosesc de lumea aceasta - ca şi cum nu s-ar folosi deplin de ea (I Cor. 7, 29-31).*** **Aşa, deci:** ***cine a căutat şi a găsit Împărăţia lui Dumnezeu, în acela Dumnezeu este totul în toate (I Cor.15, 28),*** aşa încât precum în cer El odihneşte pe heruvimi şi pe serafimi, *aşa odihneşte şi într-însul pe toate puterile duhului lui, care şi el,* ***topindu-se în Dumnezeu în ce priveşte conştiinţa şi activitatea, îndreaptă totul - atât lăuntric, cât şi în afară - spre a face doar placul Lui, iubindu-L,*** după cum este poruncit, ***din toată inima, din tot sufletul, din tot cugetul şi din toată puterea (Mc.12, 30).***

Legat de această idee, vă voi aminti o întâmplare din istoria Vechiului Testament. În poporul lui Dumnezeu se întâmpla deseori că unul, doi şi mai mulţi împăraţi, unul după altul, atraşi de obiceiurile păgânilor, să şi le însuşească. Atunci apăreau

în număr mare idoli - pe înălţimi, în crânguri, în pieţele oraşelor şi chiar în Templu. Atunci oamenii începeau să slujească acelor idoli, iar slujirea Dumnezeului Celui adevărat era uitată. Însă când după aceea Dumnezeu ridica în poporul Său împărat după inima Sa (ca de pildă Iosafat, Ezechia, Iosia şi alţii), primul lucru pe care acela îl făcea era să cureţe de idoli Templul, oraşul, toate înălţimile şi crângurile şi toată împărăţia. Păgânătatea era gonită, răsărea credinţa cea bună, doar Dumnezeul Cel adevărat era cinstit şi închinat doar în Templu, şi în oraş, şi în sate, şi în ţarini. Dumnezeu era iarăşi în chip văzut Împărat la ei.

Ceva asemănător se săvârşeşte şi în noi. Fiecare dintre noi este o mică împărăţie. Împăratul suntem noi înşine, conştiinţa noastră şi activitatea noastră autonomă. Supuşii sunt puterile fiinţei noastre, puterile trupului, sufletului şi duhului. Altar al lui Dumnezeu este în noi inima. Când împăratul nostru, conştiinţa şi libertatea, Îi întoarce spatele lui Dumnezeu şi se abate spre sine şi spre făpturi, ***atunci toată fiinţa noastră se umple de patimi şi de inclinări strâmbe ca nişte idoli, toată puterea sufletului şi a trupului devine templu al unui anumit idol… Dumnezeu este uitat.***

Atunci, noi slujim în trup, de pildă, iubirii de plăceri, leneviei, poftei, somnului, cuvintelor de ruşine, chefurilor, teatrelor şi aşa mai departe, precum păgânii slujeau Venerei, lui Bacchus şi celorlalţi. ***În suflet slujim slavei deşarte, dorinţei de a plăcea oamenilor, invidiei, mâniei, urii, intereselor, patimii de a sclipi, de a plăcea şi aşa mai departe - lucruri din care se alcătuieşte idolul egoismului inveterat.*** Adică atunci suntem în toate privinţele idolatri şi slujim din răsputeri unor dumnezei străini.

Ne aflăm atunci în uitare de Dumnezeu, în întoarcere de la Dumnezeu, în vrajbă împotriva lui Dumnezeu. Însă când, în cele din urmă, ne întâmpină mila lui Dumnezeu şi El ne trimite ***duhul fricii Sale şi al evlaviei***, Împăratul nostru - conştiinţa şi libertatea - se trezeşte, ***începe să cureţe cu râvnă împărăţia sa de toţi idolii, alungă patimile din toate puterile sale*** şi în locul lor întipăreşte virtuţile corespunzătoare, pentru a plăcea prin ele lui Dumnezeu, ***cu hotărârea ca de acum înainte numai Lui să-I slujească chiar cu preţul vieţii.*** Atunci în altarul nostru va stăpâni nu egoismul, ci lepădarea de sine şi devotamentul faţă de Dumnezeu, iar în suflet şi în trup va împărăţi în locul patimilor sfintele roade duhovniceşti: smerenia, blândeţea, înfrânarea, curăţia, dragostea, pacea, îndelunga răbdare, hărnicia şi celelalte - şi pe toate acestea, pentru Dumnezeu, pentru a plăcea Lui, ***cu simţământul deplinei dependenţe de El şi al îndatoririlor conştiinţei,*** le îndreaptă după voia Lui şi spre slava Lui. Atunci se refac în noi cugetarea la Dumnezeu, iubirea de Dumnezeu, devotamentul faţă de Dumnezeu, închinarea la Dumnezeu.

Dumnezeu începe să împărăţească în noi, iar tot ce este potrivnic neplăcut Lui, de la mic la mare, înăuntru şi în afară, este alungat şi nimicit. Iată şi împărăţia lui Dumnezeu în noi!

Să nu cugete cineva: ***„Numai dumnezeiescul şi numai Dumnezeu… şi nimic altceva…nimic din bunătăţile acestei lumi, care ne înconjoară, …ce greutate, ce uscăciune, ce lipsa de bucurie să trăieşti aşa!”*** Dimpotrivă, tocmai aici este locul nostru, cinul nostru, raiul nostru, când năzuim către Dumnezeu şi îndreptăm totul spre a plăcea doar Lui. ***Pentru că atunci când are loc în noi asta, nici Dumnezeu nu rămâne spectator exterior al acestor schimbări din noi, ci Însuşi Se pogoară la noi şi Se uneşte cu sufletul nostru. Iar unde este Dumnezeu, acolo este fericirea.*** Ca mirele şi mireasă care se iubesc, aşa de fericite sunt sufletele care s-au unit cu Dumnezeu prin aceea că şi-au închinat viaţa Lui. Trebuie doar să respecte cu stricteţe condiţiile aceste uniri şi îndatoririle pe care le implica ea.

Apostolul a zis: ***căci sunt gelos pe voi*** **(credincioşii nou-converţiti)** ***cu gelozia lui Dumnezeu, fiindcă v-am logodit unui singur bărbat, ca să vă înfăţişez lui Hristos fecioară neprihănită (II Cor. 11, 2).*** Ştiţi care sunt simţămintele miresei faţă de mire?! ***Aceleaşi simţăminte trebuie să le aibă şi sufletele noastre faţă de Hristos Domnul. Miresei nici prin cap nu-i trece să se uite la altceva şi altcineva, ci se gândeşte doar la mire, nutreşte simţăminte de dragoste numai faţă de mire.*** Aceeaşi dispoziţie trebuie s-o avem şi noi faţă de Domnul. Şi abaterea doar cu gândurile la altceva în afara Lui, nu numai cu simţămintele şi dispoziţiile sufleteşti, este deja încălcare a legăturii de nuntă cu El. ***Domnul Dumnezeul tău este Dumnezeu gelos, zice prorocul (Deut. 4, 24). Aşa cum soţul sau mirele e gelos, şi Dumnezeu este gelos pe sufletele noastre. El nu poate suferi când ne lipim inima de altceva în afara Lui.***

Însă după cum prin legea casnică soţia sau mireasa, deşi se află în relaţii bune cu toată lumea, este devotată cu inima numai mirelui sau ori soţului, aşa şi sufletul, chiar dacă se ocupă cu toate cele cu care prin condiţiile sale de viaţă nu are cum să nu se ocupe, lăuntric trebuie să năzuiască tot numai spre Dumnezeu. Mirele ori soţul nu se uită la cât este de mare sau cât de măruntă persoană spre care vrea să se uite nevasta ori mireasa lui, ci nu suferă însăşi această abatere, indiferent de obiectul ei: ***şi Dumnezeu Se mânie pe suflet dacă acesta nutreşte pătimire faţă de vreun lucru, mic sau mare.*** Şi El vede toate acestea. ***Mireasa tot mai poate să ascundă de mire faptul că lăuntric îl înşală, dar de Dumnezeu nimic nu se poate ascunde. El vede tot şi nu rămâne nepăsător faţă de adulterul sufletului nostru...*** iar atunci trimite şi pedeapsa la început, prin faptul că îndată restrânge revărsarea dărniciei Sale în suflet, care odată cu abaterea de la Dumnezeu începe să trăiască o

stare de întunecare a gândurilor, de tulburare a sufletelor, de neorânduială a simţămintelor... ***şi asta dacă abaterea este mică! Şi atunci, ce să mai zicem de abaterile mari?! Atunci Domnul pleacă, părăseşte sufletul... divorţează de el. Însă atunci când nu Domnul Se uneşte cu sufletul, ştiţi cine o face... Să ne izbăvească Domnul pe toţi de această nenorocire!***

Aşadar, fraţilor**,** ***nu este prima dată când aduc vorba despre faptul că nu cu o parte a noastră, ci pe de-a-ntregul trebuie să ne supunem Domnului şi să ne dăruim Lui***, pentru că, dacă nu vă veţi îndupleca să faceţi asta dintr-o dată, măcar în gând, în sufletul vostru, să începeţi a zice: ***„Nu se poate, trebuie să-L caut pe Domnul şi să tind numai către El cu toată fiinţa mea. Nu rămâne decât ori să pier, ori să fac aşa. Nu pot sluji şi lui Dumnezeu, şi mamonei (Mt. 6,24). Cine nu este cu Mine, a zis Domnul, acela împotriva Mea este, şi cine nu adună cu Mine, risipeşte (Lc. 11,23)”.***

Nu vă înfricoşaţi! Să păstraţi în gând faptul că o asemenea rânduială de viaţă nu este silnicie, ci ieşire la libertate, nu este necaz, ci fericire, nu este lipsă, ci intrare în plinătatea bunăstării. Şi aceasta păstrând în gând, să vă nevoiţi corespunzător cu fapta.

Domnul să trimită bărbăţie inimii voastre şi tărie duhului vostru! Amin!”

(Din: Sfântul Teofan Zăvorâtul, “Ştiinţa rugăciunii”, Editura Sophia , 2008)

Sfântul ierarh Teofan Zăvorâtul - Cercetarea de sine (epistolă către toţi creştinii ortodocşi)

Sfântul Teofan Zăvorâtul - Răspunsuri la întrebări ale intelectualilor 1:
https://archive.org/details/raspunsuri-catre-intelectuali

https://www2.slideshare.net/steaemy1/raspunsuri-catre-intelectuali

https://www.academia.edu/44974818/Sf%C3%A2ntul_Teofan_Z%C4%83vor%C3%A2tul_R%C4%83spunsuri_la_%C3%AEntreb%C4%83ri_ale_intelectualilor_1

***

Nu o dată am înfăţişat atenţiei ortodocşilor adevărul simplu potrivit căruia în creştinism esenţa faptelor stă în aşezarea inimii - în dispoziţiile lăuntrice, altfel spus în lucrarea noastră lăuntrică; dar încă nu am încercat până acum să intru împreună cu voi înăuntrul vostru, să supun cercetării tot ce se întâmplă acolo, ca fiecare să se deprindă astfel a deosebi binele de rău înăuntrul său şi să ia măsurile cuvenite. Să facem asta acum.

„Mijiţi-vă" toate simţurile din afară, întoarceţi-vă spre cele dinlăuntrul vostru ochiul luării-aminte şi priviţi: ce este acolo? Prima dată nu veţi vedea nimic - nu fiindcă nu ar fi nimic acolo, ci fiindcă sunt prea multe şi de toate, însă strâmbate şi rătăcesc într-o tulburare lipsită de rânduială. Ceaţa desparte de noi precum un zid toate lucrurile şi le ascunde în sine: şi cel care priveşte înăuntrul său pentru prima

dată vede că toate cele lăuntrice parcă sunt acoperite cu văl de întuneric. De asta puteţi să vă încredinţaţi îndată - dar nu încetaţi osteneala adâncirii în sine. Răbdaţi puţin şi veţi începe în scurtă vreme să deslușiţi, puţin câte puţin, cele ce se petrec înăuntrul vostru, la fel cum cel ce intră de afară într-o odaie întunecoasă începe, după ce a stat puţin înăuntru, să deosebească lucrurile.

Deci adânciţi-vă luarea-aminte şi priviţi: iată, lucrul ce vă preocupa s-a dus: în locul lui a venit altul, acesta a fost înlocuit pe dată de un al treilea: nici acesta n-a apucat să se arate bine, că îl împinge deoparte un al patrulea, care e alungat la rândul său de un al cincilea, şi aşa mai departe. Un gând este înlocuit în grabă de un altul şi asta aşa de repede, încât aproape nu putem să ne dăm seama de ceea ce a trecut prin capul nostru. Această continuă mişcare a gândurilor nu ne părăseşte nici măcar între două îndeletniciri, de pildă când trecem dintr-un loc în altul, ci şi în vremea lor, oricât de importante ar fi ele: şi în vremea rugăciunii din Biserică şi de acasă, şi în vremea citirii, şi chiar în timp ce cugetăm adânc. Este vorba de împrăştierea minţii şi de lipsa atenţiei concentrate, de care avem atâta de nevoie ca să ne cârmuim pe noi înşine, iată, puneţi lucru! acesta ca primă trăsătură a omului nostru lăuntric.

Este ceva care seamănă cu agitaţia fulgilor de zăpadă ce cad când suflă vântul sau cu cea a insectelor din aerul serilor de vară. Starea diametral opusă, pe care o găsim la sfinţi, este luarea-aminte a minţii, care nu îngăduie să intre ceva în cap şi să iasă din el după bunul plac, ci supune totul libertăţii şi conştiinţei, în care petrec Dumnezeu şi persoana care îl contemplă. Între aceste două extreme există felurite trepte ale sufletelor care se ostenesc în lupta cu gândurile şi râvnesc să aducă pace în ele.

Priviţi şi mai atent, şi veţi deosebi în voi înşivă, sub această învălmăşeală a gândurilor din minte, din voinţă, grija statornică pentru viaţa de zi cu zi, care, asemenea unui vierme, roade necontenit sufletul, îl goneşte pe om dintr-o osteneală în alta, mânându-l tot înainte prin nemulţumirea faţă de orice ar dobândi şi înfăţişându-i o sută de alte lucruri, pasămite dc neocolit atunci când face unul.

De la cea dintâi clipă când ne trezim din somn, grija ne împresoară sufletul şi nu ne lasă să şedem locului, nici să stăm de vorbă cum se cuvine, nici măcar să mâncăm în tihnă,, până ce adânca noapte nu ne doboară cu somnul, care la rândul lui este tulburat cu vise pline de griji. Această boală se numeşte grija de multe, ce roade sufletul cum roade rugina fierul. Pe aceasta s-o puneţi ca cea de-a doua trăsătură a ceea ce se petrece înăuntrul nostru. Însuşirea diametral opusă acesteia pe care o au sfinţii este lipsa de griji deşarte care, de altfel nu este nepăsare, ci osteneală

smerită, corectă, care stă în încredinţarea propriei sorţi în purtarea de grijă atotproniatoare a lui Dumnezeu, l-a mijloc se află lupta dintre îngrijirea de sine şi smerita încredinţare în purtarea de grijă a lui Dumnezeu însoţită de osteneala după putere.

Priviţi şi mai adânc, şi negreşit veţi vedea înăuntru un rob legat de mâini şi de picioare, tras încolo şi încoace împotriva voii sale, dar care în amăgirea de sine visează totuşi că se bucură de libertate deplină. Lanţurile acestui rob sunt alcătuite din împătimirile faţă de feluritele persoane şi lucruri care îl înconjoară, de care ne doare să ne despărţim singuri, precum şi când ni le răpesc alţii.

Peştele nimerit în undiţă, deşi înoată, n-o poate face mai mult decât îi dă voie firul de care este prins cârligul; pasărea din colivie, măcar că zboară şi umblă, n-o poate face dincolo de hotarele coliviei; şi împătimirile lasă sufletului libertatea de a face ce vrea atâta timp cât nu se atinge de obiectele lor - iar dacă se atinge de obiectele lor, sufletul nu mai are deloc stăpânire de sine şi cu cât sunt mai multe împătimiri cu atât este mai mic cercul libertăţii.

Cineva este câteodată legat cu totul şi nu poate să se mişte în nici o parte fără să-şi pricinuiască durere în alta. Omul care merge undeva prin pădure şi se încurcă acolo şi cu mâinile, şi cu picioarele şi cu hainele în iarba lipicioasă se simte legat, orice mădular şi-ar mişca; tocmai aşa se simte şi cel împătimit de multe lucruri materiale. Puneţi aceasta ca cea de-a treia trăsătură a stării noastră lăuntrice: împătimirea.

Însuşirea diametral opusă ei, pe care o găsim la sfinţi, este lepădarea de toate, libertatea inimii, neatârnarea lăuntrică. Între ele, mijlocul e alcătuit de osteneala slobozirii inimii de împătimiri.

Împrăştierea minţii, grija de multe şi împătimirea - şi încă n-am zis totul. Deşi ele lucrează înăuntrul nostru, totuşi plutesc încă la suprafaţa inimii. Aşadar, să pătrundem şi mai adânc spre inimă cu luarea noastră aminte şi să tragem cu urechea: ce se întâmplă acolo?

Ca să vă fie mai uşor, iată următoarea comparaţie: drumeţind prin munţi, cineva vede o peşteră a cărei intrare este acoperită de iarbă. Înăuntrul peşterii este beznă. Stând şi ascultând, aude acolo şuierat de şerpi, răgete şi scrâşnete de fiare sălbatice: iată zugrăvită aici inima noastră. Vi s-a întâmplat vreodată să observaţi mişcările ei? Încercaţi să faceţi asta măcar puţină vreme şi vedeţi ce se întâmplă acolo: aţi avut neplăceri, v-aţi supărat; aţi suferit nereuşită, v-aţi întristat; v-a picat un

vrăjmaş în gheare v-aţi aprins de pofta răzbunării; aţi văzut pe cineva cu care sunteţi de-o seamă ocupând un post mai înalt decât al vostru, aţi început să invidiaţi; v-aţi gândit la calităţile voastre, v-aţi îmbolnăvit de trufie şi dispreţ faţă de aproapele. Iar atunci dorinţa de a plăcea oamenilor, slava deşartă, pofta, iubirea de plăceri, lenea, ura şi celelalte lovesc inima rând pe rând într-un răstimp de numai câteva clipe. Toate acestea ies din inimă şi tot în inimă se întorc.

Nu degeaba unul dintre nevoitorii cu luare-aminte la sine a văzut inima omenească plină de şerpi otrăvitori, care sunt patimile. Când se aprinde o patimă e ca şi cum un şarpe ar ieşi din inimă şi, întorcându-se asupra ei ar răni-o cu colţii săi. Doare şi când şarpele se târăşte afară, doare şi când muşcă... Muşcând inima, se hrăneşte cu sângele ei şi se îngraşă; îngrăşându-se, devine mai otrăvitor, mai rău, tiranizând şi mai mult inima în care trăieşte. Aşa se întâmplă nu numai cu o patimă, ci cu toate, iar patimile nu trăiesc niciodată singure, ci totdeauna toate împreună, îmbrâncindu-se dar niciodată nimicindu-se una pe alta. Aşa este inima omului care slujeşte păcatului, oricine ar fi el.

Dimpotrivă, inima sfinţilor e liberă de patimi, altfel spus împodobită cu nepătimirea. La mijloc se află cei ce se luptă cu patimile şi cu poftele sub stindardul Domnului, al Judecătorului luptei duhovniceşti, înarmaţi cu toate armele Lui.

Ei, ce ziceţi? S-a mai subţiat bezna care acoperă lăuntrul nostru? Şi dacă s-a subţiat, spre bucurie s-a subţiat, ori spre amărăciune? Vai celor împrăştiaţi, robiţi grijii de multe, legaţi de cele simţite şi sfâşiaţi de patimi!... Dimpotrivă, fericite sufletele cu luare-aminte la sine, care se odihnesc în Dumnezeu, care s-au rupt de toate şi-au curăţit inima lor de patimi! Binecuvântate sunt şi ostenelile celor care, lăsând pierzarea celor dintâi, năzuiesc să urce la fericirea celei de-al doilea!

(Extras din cartea: Sfântul Teofan Zăvorâtul - Răspunsuri la întrebări ale intelectualilor 1)

Sfântul Teofan Zăvorâtul: Ce este dragostea adevărată şi cum se ajunge la ea?

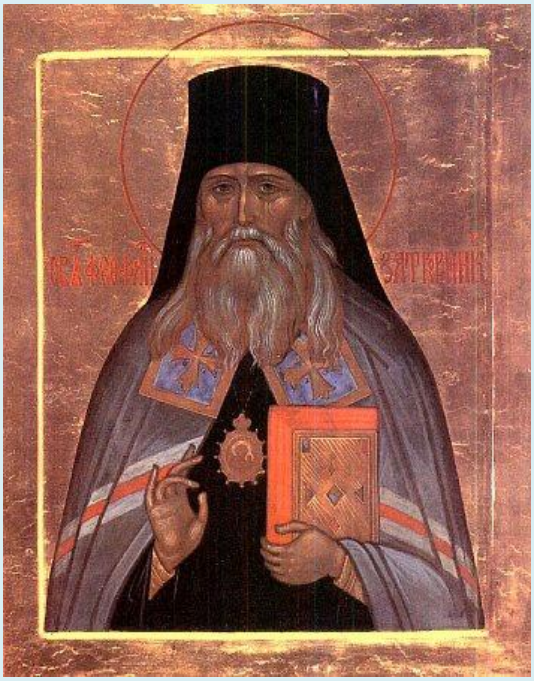

10 ianuarie - prăznuirea Sfântului ierarh Teofan Zăvorâtul

În ce constă esenţa creştinismului?

“Se spune cã în dragoste. Nu, aşteptaţi puţin. Dragostea e odrasla, alcãtuitã din flori şi roade. Mai înainte trebuie curăţit pământul, arat, semãnat, şi după aceea creşte. Ce a zis Domnul despre venirea Sa? De ce a venit El? Ca sã caute şi sã mântuiascã pe cel pierdut. Dar cei cãutaţi cum se mântuiesc? Se dezbracã de omul vechi şi se îmbracã în omul nou. Mai înainte trebuie sã se dezbrace, sã dea jos şi sã arunce toatã vechitura patimilor şi a pãcatelor, după care se vor naşte şi cele nou-nouţe. Vine frica lui Dumnezeu şi naşte pocãinţa, pocãinţa duce la ostenelile facerii de bine, iar din acestea se naşte dragostea.

Sfântul Isaac Sirul spune aşa: “Cu neputinţã este a trece o mare largã fãrã corabie: aşijderea, nimeni nu poate sã ajungã la dragoste fãrã fricã.

Marea cea puturoasã dintre noi şi raiul cel gândit o putem trece doar pe corabia pocãinţei, pe care sunt vâslaşii fricii. Dar dacã corabia pocãinţei, cu care mergem la Dumnezeu pe marea acestei lumi, nu e mânatã de aceşti vâslaşi, ne înecãm în marea asta puturoasã. Pocãinţa este corabia, frica este cârmaciul, iar dragostea este limanul cel dumnezeiesc. Pentru aceasta, frica ne bagã în corabia pocãinţei, ne

trece marea puturoasã a vieţii şi ne îndrumã la limanul dumnezeiesc, care e dragostea. La acest liman ajung toţi cei osteniţi şi împovãraţi cu pocãinţa."

(din "Răspunsuri la întrebări ale intelectualilor", volumul I, Editura Sophia, Bucureşti, 2007, sursa de pe internet - Orthoblog)

Despre dragostea ca porunca dumnezeiască şi filantropia ca filosofie umanistă

1. "Un oarecare cărturar s-a apropiat de Domnul şi l-a întrebat: "Cum să moştenesc viaţa veşnică?" Cărturarul - om care studia legea dată de Dumnezeu şi odihnea în ea (V. Rom. 2,17) - ar fi trebuit să ştie şi singur asta; tocmai de aceea, Domnul l-a întrebat: "Cum scrie despre asta în lege? Citeşte." Cărturarul a citit: Să iubeşti pe Domnul Dumnezeul tău din toată inima ta, şi din tot sufletul tău, şi din toată virtutea ta, şi din tot cugetul tău, şi pe aproapele tău ca pe tine însuţi (Lc. 10,27). Atunci Domnul i-a zis: Drept ai răspuns; aceasta fă, şi vei fi viu, adică a întărit răspunsul lui şi a adeverit că n-are rost să întrebe cineva de altă cale spre viaţa veşnică şi spre mântuire: atare cale nu este şi nici nu poate fi. Iubeşte-L pe Dumnezeu, iubeşte-ţi aproapele: asta e totul!

Ce catehism scurt! Ce legiuire simplă! Doar două propoziţii: "iubeşte-L pe Dumnezeu" , "Iubeşte-ţi aproapele", ba chiar una singură, un singur cuvânt: "iubeşte", fiindcă cel care Îl iubeşte cu adevărat pe Dumnezeu, acela deja îl iubeşte în Dumnezeu şi pe aproapele, şi cine îşi iubeşte cu adevărat aproapele, acela ÎL iubeşte deja pe Dumnezeu.

"Şi atunci", vor zice unii, "de ce lucrurile sunt atât de complicate şi din partea lui Dumnezeu, şi din partea oamenilor? De ce toate aceste tipice, sfinţiri, taine, acest sistem deloc restrâns de învăţături? De ce aceste uşi înguste şi această cale strâmtă? La ce bun nevoinţele cu care se nevoiesc oamenii să intre pe uşile cele strâmte, şi la ce bun aceste posturi, privegheri, rugăciuni şi aşa mai departe - panoplia pe care trebuie s-o ia cei ce merg la viaţă?"

Ca să ne înalţe la dragoste. Dragostea este lumina şi roada în viaţa noastră duhovnicească. Multă osteneală, multe nevoinţe trebuie să ai ca să aduci această roadă. La pom, înaintea roadei este floarea, înaintea florii - frunza şi ramurile, înaintea ramurilor - trunchiul, înaintea trunchiului - rădăcina, înaintea rădăcinii - sămânţa. Şi în viaţa duhovnicească este la fel: la început cade sămânţa cuvântului de mântuire în pământul inimii noastre, din această sămânţă iese mlădiţa cu frunze şi cu ramuri, apoi se formează pomul, pomul dă roadă, iar roada aceasta este dragostea.

Ea este scoasă din întreaga alcătuire a lucrurilor şi ostenelilor mântuitoare, şi ca atare însufleţeşte şi plineşte toate prin sine.

În adevărata sa formă, dragostea este raiul duhovnicesc. Ea este aşezare sufletească plină de căldură, paşnică, binevoitoare, vie, pururea mişcătoare şi făcătoare de bucurie - nu asemenea unui oaspete care vizitează pentru o vreme sufletul nostru, ci statornică, tare, adânc înrădăcinată, nedespărţită de noi prin însăşi firea ei, la fel ca respiraţia sau ca bătăile inimii. Cel în care s-a sălăşluit acest simţământ, această putere, este fericit cu fericirea adâncă, netulburată. Chiar dacă este întotdeauna în osteneală, nu vede şi nu simte nici osteneala, nici necazurile, nici piedicile, fiindcă înseşi greutăţile care apar în calea dragostei n-o micşorează, ci o înalţă după cum vântul nu stinge ci întăreşte şi întinde tot mai mult flacăra.

Da, dragostea este rai, însă rai pierdut. Intri în tine însuţi şi nu îl afli acolo, vezi că în ţarina inimii nu creşte acest pom al vieţii. De ce? Fiindcă inima s-a înţelenit cu pomii cei răi ai patimilor, ce înăbuşă dragostea. Unde se află patima, acolo nu e loc pentru dragoste.

- ⇒ Dragostea se milostiveşte: cum va sta ea în inimă, dacă acolo domnesc nepăsarea cea împietrită faţă de suferinţele celorlalţi?
- ⇒ Dragostea nu pizmuieşte: cum va sta ea în inimă, dacă acolo trăieşte pizma?
- ⇒ Dragostea nu se înalţă şi nu se mândreşte: cum va sta ea în inimă, dacă acolo stăpânesc trufia şi slava deşartă?
- ⇒ Dragostea nu caută ale sale (1 Cor.13,5): Cum va sta în inimă, dacă acolo punctul de plecare a faptelor, a cuvintelor şi gândurilor omului este iubirea de sine?
- ⇒ Dragostea nu face necuviinţă: cum va sta ea în inimă, dacă aceasta este plină de patimi necuviincioase?
- ⇒ Dragostea nu se bucură de nedreptate: cum va sta ea în inima înclinată spre vorbirea de rău ,spre judecarea aproapelui şi spre clevetire?

Mai întâi dezrădăcinaţi aceşti pomi răi ai patimilor, şi în locul lor va creşte un singur pom cu multe ramuri ce dă şi floare şi roadă duhovnicească. Însă îndată ce veţi începe să dezrădăcinaţi patimile, veţi păşi negreşit pe calea cea strâmtă şi necăjită, vă veţi întâlni cu necesitatea de a lua armele nevoinţelor şi ale lipsurilor, veţi fi nevoiţi să treceţi de toate legiuirile sfinţitoare, îndreptătoare şi călăuzitoare ale Bisericii lui Dumnezeu, adică înainte de a intra în unirea dragostei sunteţi datori să purtaţi multe osteneli şi să vă îndreptaţi puterile spre multe îndeletniciri

duhovniceşti, ca şi cum aţi trece printr-o pădure spre a ieşi în poiana cea veselă, presărată cu multe flori, a dragostei.

Este limpede: calea spre acest scop nu este scurtă şi nici uşoară.Ca atare, auzind flăcăreala noilor "filantropi", nu vă lăsaţi cu uşurătate pradă strigătului amăgitor: "Jos cu toate celelalte! Ajunge dragostea!" Aşteptaţi cu "jos toate celelalte". Mai înainte, treceţi cu răbdare prin toate regulile vieţii evlavioase, pe care vi le pune înainte Sfânta Biserică - prin toate, de la cele mici până la cele mari, căci doar prin asta veţi ajunge la dragostea cea adevărată. Iar când va veni dragostea cea adevărată, ea însăşi vă învaţă ce să faceţi cu toate cele pe care le socoate de prisos "filantropia" imatură şi lipsită de experienţa duhovnicească.

Dacă cuvântul nostru către noi înşine ar fi atât de puternic că am putea să spunem: "De acum Îl voi iubi Dumnezeu şi-mi voi iubi aproapele" şi dragostea s-ar înscăuna pe loc în inima noastră, bine ar fi - însă în realitate, de cele mai multe ori, se întâmplă cu totul altfel. Gândul şi limba zic: "Voi iubi", însă inima merge împotriva acestor vorbe şi cugetări şi când vine prilejul de a face faptele dragostei se leapădă de ele chiar şi în clipele când este atrasă de ideile "filantropice". De ce? Fiindcă inima este împietrită prin egoism, trufie, senzualitate, lăcomie, pe care nu le poţi alunga doar cu fraze la modă.

Tocmai de aceea Apostolul când scrie despre dragoste, spune: Urmează dragostea (1 Cor. 14,1 ; 1 Tim.6,11), adică năzuiţi cu tărie către dragoste, şi îmbrăcaţi-vă întru dragoste (Colos. 3,14), adică osteniţi-vă cu încordare ca să o dobândiţi şi rugaţi-vă ca Dumnezeu să vă dăruiască duhul dragostei (2 Tim.1,7), fiindcă dragostea de la Dumnezeu este (1 În. 4,7), vărsată în inimile noastre prin Duhul Sfânt (Rom.5,5), iar darul Duhului trebuie meritat şi atras: numai prin vorbe nu ajungi la asta".

(din: Sfântul Teofan Zăvorâtul, "Răspunsuri la întrebări ale intelectualilor", volumul I, Editura Sophia, Bucureşti, 2007)

"De câţi ani nu auzim Evanghelia, şi mângâietoarele ei cuvinte ne tot trec pe deasupra capului… Poate va da Dumnezeu, în cele din urmă, o clipă când o va auzi şi inima cuiva. Atunci, intrând înăuntrul aceluia, ea va face acolo minunată, surpător-ziditoarea sa lucrare, al cărei miez este viaţa cea adevărată. Dar până atunci? Până atunci doar ne facem că suntem vii, când de fapt suntem morţi, morţi… Aspru este cuvântul? Intră şi vezi".

Sfântul Teofan Zăvorâtul despre Îngeraşul păzitor

Sfântul Teofan Zăvorâtul - Răspunsuri la întrebări ale intelectualilor (volumul 2):
https://www2.slideshare.net/steaemy1/sf-teofan-zavoratul-rasp-editare

https://archive.org/details/sf.-teofan-zavoratul-rasp.-editare/mode/2up

https://www.academia.edu/44974846/Sf%C3%A2ntul_Teofan_Z%C4%83vor%C3%A2tul_R%C4%83spunsuri_la_%C3%AEntreb%C4%83ri_ale_intelectualilor_volumul_2_

****

Mai întâi de toate, trebuie să ne amintim că avem înger păzitor, să ne întoarcem cu mintea şi cu inima către el şi în cursul obişnuit al vieţii noastre, iar cu atât mai mult când avem parte de tulburări. Dacă nu avem o astfel de întoarcere, înseamnă că îngerul n-are cum să ne bage minţile în cap.

Atunci când cineva se duce în mlaştină sau în prăpastie astupându-şi urechile şi închizându-şi ochii, ce să-i faci şi cum să-l ajuţi? Să ţipi? Are urechile închise. Să-i faci vreun semn ca să-i arăţi primejdia? Are ochii închişi. O să zici: "Să-l ia de mână şi să-l oprească ori să îl ducă pe calea dreaptă". ***Păi îngerul e gata să facă asta, caută mâna ta ca să o ia şi să te îndrume - dar ai mână de care să te ia? Doar nu de mâna trupească te va lua (măcar că se întâmplă şi asta în cazuri deosebite), ci de mâna sufletească, pentru că el este netrupesc - iar mâna sufletească este puterea lucrătoare îndreptată spre mântuire şi râvnitoare de mântuire.*** Când în sufletul tău se află această râvnă, îngerul Domnului te va lua negreşit de ea şi te va călăuzi – dar dacă nu, de unde să te apuce? Nu are loc prin care să facă atingere cu tine, pentru că el însuşi se numără printre duhurile ce sunt trimise doar pentru cei ce vor să moştenească mântuirea.

Vei zice iarăşi: “Atunci să stârnească în mine dorinţa de mântuire”. Păi el asta şi face, mai întâi de toate şi cu cea mai mare osârdie. La cei ce au această dorinţă, el o sprijină şi o întăreşte, iar la cei ce n-o au se străduie în tot chipul să o stârnească – însă rareori izbuteşte, din pricina marii neorânduieli care domneşte în sufletul nepăsător; într-un astfel de suflet, totul este în tulburare: şi gândurile şi simţămintele şi planurile - totul este o zarvă fără de rânduială, ca la iarmaroc.

În măsura în care se află în noi această lipsă a păcii şi adunării lăuntrice, ea este vrăjmaşă a lucrării îngerului asupra noastră.***Cum să insufle ceva îngerul bun, dacă omul nu ia aminte la el? Cum să audă o asemenea insuflare sufletul, dacă în el este zarvă şi tulburare?*** Tocmai de aceea străduaniile îngerului păzitor rămân neroditoare în ceea ce ne priveşte.

Aşadar, dacă vrei să te foloseşti de călăuzirea şi împreună-lucrarea îngerească, potoleşte-ţi neorânduiala lăuntrică, adună-ţi înlăuntru luarea-aminte şi stai lângă inima ta. Îngerul Domnului va băga de seamă îndată, se va apropia şi va începe să pună în tine gânduri care înclină către stârnirea dorinţei de mântuire. Pleacă-te către insuflarea aceasta şi apucă-te să râvneşti mântuirea: atunci, îngerul păzitor nu numai că te va lua de mână, ci chiar te va ridica pe braţele sale şi nu numai că te va călăuzi, ci chiar te va purta pe calea mântuitoare. ***Nu trebuie decât să te întorci tot timpul către el cu mintea şi cu inima, să nu slăbeşti în râvna ta şi să-ţi păzeşti luarea-aminte. El te va învăţa toate: ce, când şi cum să faci şi ce să nu faci, iar când va fi nevoie îţi va da ca îndrumare şi semn simţit în afară.***

Dacă nu vedem în privinţa noastră o asemenea împreună-lucrare îngerească palpabilă, suntem singurii vinovaţi: noi suntem cei care nu ne dăm în mâinile îngerilor şi zădărnicim toată purtarea lor de grijă pentru noi. Se bate, se bate cu noi îngerul lui Dumnezeu şi dă înapoi; iar vine la asalt, iarăşi dă înapoi şi tot aşa până ce murim. Iar când murim, îngerul va înfăţişa Domnului cartea vieţii noastre şi va grăi: “Am făcut totul ca să îi bag minţile în cap, însă acest suflet n-a luat aminte la nimic”.

Şi în cartea vieţii va fi pus înscrisul osândirii noastre, care negreşit se va împlini la Judecata cea înfricoşată. Amin.

Extras din cartea: Sfântul Teofan Zăvorâtul - Răspunsuri la întrebări ale intelectualilor (volumul 2)

Sfântul Teofan Zăvorâtul - Mântuirea în viaţa de familie

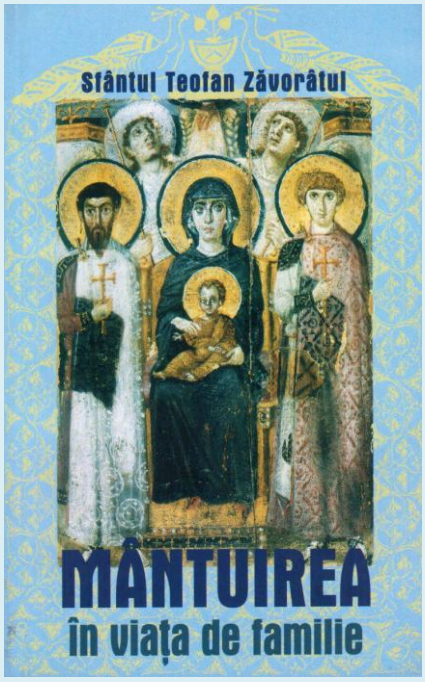

Sfântul Teofan Zăvorâtul - Mântuirea în viaţa de familie:
https://www.academia.edu/45077731/Sf%C3%A2ntul_Teofan_Z%C4%83vor%C3%A2tul_M%C3%A2ntuirea_%C3%AEn_via%C5%A3a_de_familie

https://archive.org/details/mantuirea-in-viata-de-familie

https://www2.slideshare.net/steaemy1/mantuirea-in-viata-de-familie-242421691

Volumul de faţă îşi propune să reunească în paginile sale scrisorile Sfântului Teofan Zăvorâtul cu privire la viaţa familiei creştine. Pătrunderea spirituală a marelui dascăl al Bisericii se vădeşte cu strălucire în aceste texte, rezultat al comunicării vii şi iubitoare dintre sfânt şi fiii săi duhovniceşti. Scrise într-un limbaj plăcut şi accesibil, ele constituie un excelent îndreptar pentru familiile ce navighează prin furtunile acestei vieţi.

***

Mântuirea celui ce duce viaţă de familie stă în virtuţile de familist. Problema nu este să facem totul la modul nemaipomenit, ci să facem tot ce ţine de noi. Dacă vom reuşi asta, n-avem de ce să ne chinuim cu gândurile. Sigur, nu trebuie nici să ne lăsăm pe tânjeală, dar nu trebuie nici să ne chinuim, ci să ne încredinţăm cu totul în voia Domnului.

Puteţi primi tunderea în taină, dar aşteptaţi. La desăvârşire se poate ajunge şi pe calea vieţii de familie. Totul este să stingem şi să dezrădăcinăm patimile. Spre asta să vă întoarceţi toată luarea-aminte.

***

Despre căsătorie şi necăsătorire

Pe frumoasa N. N. unul o sfătuieşte să părăsească lumea, să fugă de dragostea lumească, iar altul o sfătuieşte să se mărite. Cel ce a dat primul sfat nu 1-a întemeiat pe nimic, în vreme ce al doilea se sprijină pe ideea că „lume" de „lume" se deosebeşte: de una trebuie să fugi, iar de cealaltă poţi să nu fugi; „există îndatoriri lumeşti păcătoase şi îndatoriri lumeşti sfinte. Dragostea dintre soţi este dragoste binecuvântată de Dumnezeu. Şi atunci, de ce să abatem faţa de la ea? Într-adevăr, trebuie să facem deosebire între «lume» şi «lume». Scriptura spune: nu iubiţi lumea, dar tot ea spune: a iubit Dumnezeu lume.Ce a iubit Dumnezeu, şi omul este dator să iubească. Trebuie să avem dreaptă socotinţă în toate !"

Îmi cereţi părerea cu privire la acest sfat. Iată: în spusele: nu iubiţi lumea, cuvântul lume înseamnă cu totul altceva decât în spusele: aşa a iubit Dumnezeu lumea, în acestea din urmă, prin lume se înţelege neamul omenesc pierit, care era totuşi iubit de Dumnezeu. Ca atare, Dumnezeu a şi hotărât să îl mântuiască, dând pentru el pe Fiul Său Cel Unul-Născut. Iar în primul caz este vorba, firește, de acea parte a neamului omenesc care de Dumnezeu nu vrea să ştie şi de cele ce îi plac Lui nu se îngrijeşte; singura grijă este să-şi facă propriul plac prin satisfacerea patimilor pe care le au, de moarte nu îşi amintesc şi la viaţa viitoare nu se gândesc. Către această lume, Dumnezeu nu binevoieşte, ci îşi întoarce faţa de la ea, nu o iubeşte şi a poruncit oamenilor să nu iubească felul ei de a fi.

Aşadar, din spusele: aşa a iubit Dumnezeu lumea nu urmează că şi noi suntem datori să iubim lumea fără nici un fel de limite, ci fără acea lume pe care n-o iubeşte Dumnezeu şi de care ne porunceşte să fugim - căci dacă o iubim pe aceea, pe Dumnezeu nu-L putem iubi şi sufletul nu ni-l putem mântui.

Spun acestea din pricina concluziei că întrucât Dumnezeu a iubit lumea, şi noi „trebuie" s-o iubim...

Acum trec la neînţelegerea dintre sfătuitorii despre care era vorba la început. Acolo problema era: trebuie să se căsătorească fecioara sau nu ? De obicei ea este ridicată de către cei care se îngrijesc de mântuirea sufletului şi vor să-şi rânduiască un fel de viaţă care să ajute mai mult în lucrarea mântuirii.

Problema aceasta a luat naştere încă din vremurile apostolice. Fecioarele care ajungeau la vârsta măritişului şi simţeau în sine dorinţa de a fi doar cu Domnul îşi arătau neplăcerea faţă de ideea căsătoriei. Părinţii, nepricepându-se să dea o rezolvare, i-au scris sfântului Pavel (din Corint la Efes), întrebându-1 ce să facă cu fiicele lor.

Răspunsul e cuprins în capitolul al şaptelea din prima Epistolă către Corinteni. Esenţa lui este aceasta: nu este păcat măritişul, dar mai bună este necăsătorirea, fiindcă în acest din urmă caz fecioara are deplină libertate să facă pe placul lui Dumnezeu, pe când în cel dintâi sunt multe piedici. Apostolul arată piedicile care sunt de neocolit în căsnicie, dar esenţial este aici faptul că luând asupră-ţi îndatoririle vieţii de familie este aproape cu neputinţă să scapi de atingerea cu lucrurile acelei lumi pe care o urăşte Dumnezeu şi pe care ne-a poruncit să n-o iubim. În aceasta se ascunde pierzarea. Aşadar, cei care abat de la căsnicie fecioarele (dacă acestea pot cuprinde viaţa în celibat) le fac un bine.

***

Spuneţi că vă osteniţi „nu totdeauna de plăcere, ci mai mult cu de-a sila". Aceasta este legea: să ne luptăm cu pornirile noastre rele şi să ne silim să facem binele. Asta înseamnă cuvântul Domnului că împărăţia lui Dumnezeu se ia cu sila, si oamenii silei o răpesc pe ea. De asta şi e jug urmarea Domnului. Dacă totul ar fi de plăcere, unde ar mai fi jugul? În cele din urmă, totuşi, se ajunge să se facă totul cu plăcere şi uşurinţă.

***

Fireştile neputinţe ale femeii nu spurcă înaintea lui Dumnezeu

În ce priveşte cele ce spuneţi despre scurgerea lunară de sânge...nu sunt familiarizat cu problema, însă în general judec astfel: aceste scurgeri de sânge nu sunt necurăţie sufletească sau duhovnicească, ci material-trupească...

Visurile pătimaşe avute în somn înainte de menstruaţie nu sunt socotite întru păcat, fiindcă sunt fără voie. Totuşi, trebuie să vă întristaţi şi să vă frângeţi inima din pricina lor. De ce iese aşa ceva din suflet? Nici dacă v-aţi dat învoirea în vis nu este mare necaz, însă aceasta împovărează mai mult conştiinţa. Ca atare, ar fi bine să povestiţi acestea, dacă e cu putinţă, duhovnicului. Conştiinţa vă va fi mai liniştită. Faptul că v-aţi căit după aceea, tot în vis, este un lucru bun. Prin aceasta se

curăţeşte necurăţia cu pricina. Rugaţi-vă pentru tot lui Dumnezeu, ca El să vă izbăvească de asemenea întâmplări.

Plânsul pe care l-aţi avut în suflet este de asemenea o mişcare curăţitoare a sufletului. Puteţi să îl doriţi şi să îl întreţineţi. Aceasta este cu adevărat întristare după Dumnezeu.

Folosiţi sfânta aghiasmă mare după cum credeţi de cuviinţă, dar cu credinţă şi evlavie.

***

Copiii s-au înstrăinat de Dumneavoastră ? Uluitor... Ia vedeţi dacă nu sunteţi chiar Dumneavoastră vinovata. Dacă vă împărţiţi timpul numai între citit şi lucrul de mână, iar cu copiii vă ocupaţi puţin, încât ei nu văd de la Dumneavoastră mângâiere, ce este de mirare că s-au înstrăinat de Dumneavoastră ? Ce aţi căutat, aceea aţi găsit.

Nu vă puteţi mântui sufletul de una singură. Trebuie să faceţi loc neapărat şi grijii pentru copii, mângâierii faţă de ei, gingăşiei de mamă, îndrumării fără cuvinte.

Cu privire la sănătatea fiicei mai mari... acum e vară: câmpiile, pădurile, grădinile, scăldatul sunt medicamente naturale.

***

Despre unirea sufletului cu trupul la prunc

Când se uneşte sufletul cu trupul? În clipa zămislirii. Când S-a întrupat Mântuitorul? Îndată ce Pururea Fecioara a spus: Iată roaba Domnului... Duhul Sfânt S-a pogorât şi Fiul lui Dumnezeu a luat în embrion trup, adică firea omenească.

***

Despre înrudirea duhovnicească

Acolo unde se spune că mama şi fraţii Domnului sunt cei care împlinesc voia Tatălui Ceresc este şi altă idee, anume cea despre înrudirea duhovnicească, despre rânduiala duhovnicească a vieţii. Se întâmplă ca taţii şi mamele, fraţii şi surorile după fire să fie cu totul deosebiţi, având caractere cu totul opuse. Simţămintele care îi leagă sunt urmare a înrudirii lor fireşti - iar în înrudirea duhovnicească se

arată alte simţăminte duhovniceşti, care sunt fireşti după Duhul. Domnul însă a zis că lucrarea Sa este a-i înrudi pe oameni duhovniceşte. Domnul i-a învăţat pe oameni să se înrudească astfel, şi aşa a zămislit viaţa duhovnicească.

Sfântul Teofan Zăvorâtul - Calea spre mântuire sau Manualul desăvârşitei prefaceri duhovniceşti

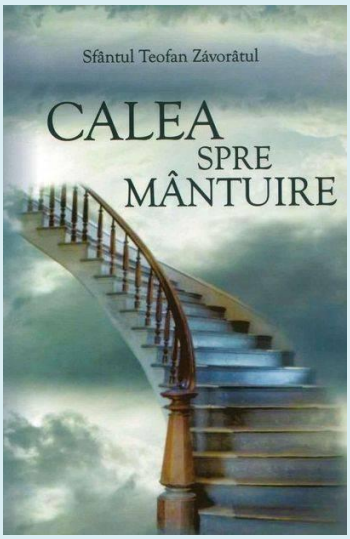

https://archive.org/details/calea-spre-mantuire-edit/mode/2up

https://www.academia.edu/44979243/Sf%C3%A2ntul_Teofan_Z%C4%83vor%C3%A2tul_Calea_spre_m%C3%A2ntuire_sau_Manualul_des%C4%83v%C3%A2r%C5%9Fitei_prefaceri_duhovnice%C5%9Fti

Introducerea autorului

Se poate face o înfăţişare completă a tuturor lucrurilor pe care trebuie să le simtă şi să caute a le dobândi un creştin, dar acest lucru e departe de a fi tot ceea ce se cere făcut pentru orânduirea lucrării de mântuire a sufletelor. Ceea ce e important pentru fiecare din noi este să trăim o viaţă cu adevărat în duhul lui Hristos. Însă numai cât ne gândim la aceasta şi câte nelămuriri nu apar, de câte indicatoare nu este nevoie apoi, aproape la fiecare pas!

Într-adevăr, oricine poate şti rostul ultim al omului: unirea cu Dumnezeu. Şi oricine poate fi în stare să înfăţişeze calea spre aceasta: credinţa şi împlinirea poruncilor cu ajutorul harului dumnezeiesc. Şi oricine mai poate spune: iată, aceasta este calea – începe să păşeşti pe ea!

Uşor de spus, dar cum să o faci? Pentru cei mai mulţi dintre oameni lipseşte însăşi dorinţa de a o face. Sufletul, atras de o patimă sau alta, se împotriveşte cu îndărătnicie oricărei siliri din afară şi oricărei chemări; ochii se întorc de la Dumnezeu şi nu vor să îl privească. Legea lui Hristos nu e pe placul lui; nu există

nici măcar dorinţa de a o asculta. ***Cineva s-ar putea întreba, însă, cum se poate săvârşi lucrul, atunci când se naşte dorinţa de a înainta spre Dumnezeu pe calea lui Hristos? Ce trebuie făcut pentru ca legea să se întipărească de la sine în inimă, iar omul, făcând toate ale sale după lege, să le facă precum de la sine însuşi, nesilit, astfel încât legea să nu îl apese, ci să purceadă, aşa zicând, chiar de la el?***

Să presupunem că cineva s-a întors la Dumnezeu, să spunem că a ajuns să iubească legea Lui. ***Este oare întoarcerea la Dumnezeu, singura, mersul pe calea legii lui Hristos de ajuns? Şi oare va fi o lucrare reuşită doar pentru că am dori noi aceasta?*** Nu. Dincolo de dorinţă, este nevoie şi de tăria şi de priceperea de a o face; este nevoie de înţelepciune făptuitoare.

Oricine începe să placă lui Dumnezeu pe calea cea dreaptă, adică începe cu ajutorul harului să năzuiască la Dumnezeu pe calea legii lui Hristos, va fi cu siguranţă ameninţat de primejdia de a rătăci drumul în clipele de răscruce, de a se abate şi de a se pierde, închipuindu-şi că este mântuit. Aceste clipe de răscruce sunt de neocolit din pricina pornirilor pătimaşe şi a neorânduielii în care se află puterile drumeţului, ceea ce îi poate înfăţişa totul într-o falsă lumină - pentru a-l înşela şi a-l pierde. La aceasta se mai adaugă şi linguşelile satanei, foarte nedoritor de a se vedea despărţit de pradă sa şi care atunci când cineva aflat sub stăpânirea lui, purcede către lumina lui Hristos, îl urmăreşte şi îi întinde tot soiul de capcane pentru a-l prinde iar – şi adesea chiar reuşeşte.

Prin urmare, oricine doreşte deja să meargă pe calea deschisă către Domnul are nevoie să i se arate şi toate abaterile ce pot surveni de-a lungul căii, astfel încât să fie prevenit din timp cu privire la ele, să poată zări primejdiile pe care le va întâmpina şi să poată şti cum să le ocolească.

Aceste învăţături generale, de neocolit pentru cei aflaţi pe calea mântuirii, necesită anumite rânduieli călăuzitoare foarte trebuincioase pentru o viaţă creştinească, prin care să se poată stabili: pe de o parte, cum se poate dobândi dorinţa mântuitoare de unire cu Dumnezeu şi râvna de a stărui în ea, iar pe de alta, cum se poate ajunge cu bine la Dumnezeu prin toate răspântiile ce pot fi întâlnite la fiecare pas de-a lungul drumului – cu alte cuvinte, cum să se înceapă o viaţă creştinească şi cum se poate desăvârşi, odată începută.

Semănatul şi creşterea vieţii creştineşti se deosebesc după firea lor de semănatul şi creşterea vieţii fireşti, datorită felului aparte de a fi al vieţuirii creştine, ca şi din pricina legăturii în care se află ea cu firea noastră. Omul nu se naşte creştin, ci

devine creştin după naştere. Sămânţa lui Hristos cade pe pământul unei inimi care deja bate. Dar de vreme ce cerinţele creştinismului îl rănesc şi-i sunt potrivnice omului născut în chip firesc – pe când într-o plantă, de pildă, începutul vieţii îl face încolţirea unei mlădiţe din sămânţă, adică o trezire, într-un fel, a puterilor adormite – înseamnă că ***începutul adevăratei vieţi creştine în om este un fel de re-zidire, o înzestrare cu puteri noi, cu o viaţă nouă.***

Apoi, să presupunem că legea creştină a fost primită, adică s-a luat hotărârea de a trăi o viaţă creştinească: această sămânţă de viaţă (hotărârea cu pricina) nu e deloc înconjurată în om de lucruri favorabile ei. În afară de aceasta omul în întregul său – trup şi suflet – rămâne neadaptat la noua viaţă, nesupus jugului lui Hristos. Aşadar din clipa aceea începe în om osteneala cu sudoare – truda de a-şi forma sinele şi toate facultăţile sale după legea creştină.

Iată de ce, în vreme ce creşterea plantelor, de pildă, înseamnă o sporire treptată a facultăţilor firească, nesilită, în creştin se dă o luptă cu sinele, cu multă osteneală, o luptă puternică şi anevoioasă, iar el trebuie să îşi îndrepte facultăţile către ceva spre care ele nu au nici o pornire. Asemeni unui războinic, trebuie să cucerească prin luptă de la vrăjmaşul său fiecare palmă de pământ, chiar şi pe al său, cu sabia cu două tăişuri a silirii şi împotrivirii sinelui propriu. În cele din urmă, după îndelungate osteneli şi nevoinţe, normele creştine ies biruitoare, domnind fără vreo împotrivire; ele pătrund întreaga alcătuire a firii omeneşti, izgonind din ea cerinţele şi pornirile vrăjmaşe lor şi o aşează într-o stare de nepătimire şi curăţie, învrednicind-o de fericirea celor curaţi cu inima – de a vedea pe Dumnezeu în ei înşişi în cea mai curată unire cu Dânsul.

Acesta este în noi locul vieţii creştine. Această viaţă are trei trepte care s-ar putea numi:
1) întoarcerea la Dumnezeu;
2) Curăţirea sau îndreptarea;
3) Sfinţirea.

- ✓ *În prima treaptă omul se întoarce de la întuneric la lumină, de la stăpânirea Satanei la Dumnezeu;*
- ✓ *în cea de a doua el curăţă cămara inimii lui de orice necurăţie, pentru a primi pe Hristos Domnul care vine la el;*
- ✓ *în cea de a treia Domnul vine, îşi face sălaş în inima lui şi Se uneşte cu el. Aceasta este fericita unire cu Dumnezeu – rostul tuturor ostenelilor şi nevoinţelor ascetice.*

A înfăţişa toate acestea, descoperindu-le şi vădindu-le legile după care ele se orânduiesc – înseamnă a arăta calea mântuirii.
Călăuza completă în materie va lua pe omul care se află la răspântiile păcatului, îl va duce de-a lungul drumului de foc până la curăţie, înălţându-l până la starea de desăvârşire care îi este cu putinţă, potrivit măsurii sale de sporire în Hristos.

Prin urmare ea ar trebui să arate:
1) cum începe în noi viaţa creştină;
2) cum se desăvârşeşte, sporeşte şi se întăreşte ea;
3) cum lucrează ea în starea de desăvârşire.

Sfântul Teofan Zăvorâtul: Pravila de rugăciune

Sfântul Teofan Zăvorâtul
(1815 – 1894)

Cuvânt înainte

În ceasurile în care lumea oarbă petrece în veselii zgomotoase şi nebuneşti, ***robii lui Hristos plâng în liniştea chiliilor, revărsându-şi rugăciunile pline de osârdie înaintea Domnului.***

Fiii lumii după ce îşi petrec noaptea într-o nebunească priveghere, întâmpină ziua următoare cu duhul întunecat şi scârbit, ***iar robii lui Dumnezeu întâmpină acea zi cu veselie şi cu duh îmbărbătat, stăpâniţi de conştiinţă şi de simţirea unei neobişnuite capacităţi pentru cugetarea de Dumnezeu şi pentru a reîmprospăta lucrurile bune, întrucât noaptea care a trecut ei au petrecut-o cu nevoinţa rugăciunilor.***

Domnul, în timpul rugăciunilor Sale a îngenunchiat, deci nici tu creştine nu trebuie să neglijezi îngenuncherile, dacă ai puteri suficiente pentru a le săvârşi. ***Prin plecarea noastră cu faţa la pământ, după lămurirea Sfinţilor Părinţi, se închipuie căderea noastră iar prin ridicarea de la pământ, Răscumpărarea noastră.***

Înainte de a începe pravila de seară, ***este deosebit de folositor să facem un număr de metanii, după putere; căci în urma lor trupul ţi se va încălzi, iar inima va primi un simţământ de tristeţe binecuvântată, iar prin una şi prin cealaltă se va pregăti o citire plină de osârdie şi de luare aminte a pravilei.***

În vremea săvârşirii pravilei şi a metaniilor nu trebuie să ne grăbim deloc. Atât pravila cât şi închinăciunile trebuie să le săvârşim cât se poate de încet. E mai bine să citim mai puţine rugăciuni şi să batem mai puţine metanii, pentru luare aminte, decât multe, şi fără de luare aminte.

Alege-ţi o pravilă corespunzătoare puterilor tale sau cea dată de duhovnic. Ceea ce a spus Domnul despre Sâmbătă (cum că ea este pentru om, iar nu omul pentru ea), se poate şi trebuie raportat către toate nevoinţele binecuvântate, iar printre ele şi către pravila de rugăciune. ***Pravila de rugăciune este pentru om, iar nu omul pentru pravilă. Ea trebuie să-1 ajute pe om să ajungă la sporirea în cele duhovniceşti, nu să-i servească drept o povară cu neputinţă de purtat, care zdrobeşte puterile trupeşti şi tulbură sufletul.*** Cu atât mai mult, ea nu trebuie să slujească drept un prilej de mândrie şi de o păgubitoare părere de sine, de pierzătoare osândire şi înjosire a semenilor.

O pravilă de rugăciune aleasă cu chibzuinţă, corespunzătoare puterilor şi felului de viaţă, serveşte drept un mare ajutor pentru cel ce se nevoieşte pentru mântuirea sa. Săvârşind-o în anumite ceasuri, dobândim o deprindere, o cerinţă firească şi necesară. Cel ce a căpătat această fericită deprindere, de îndată ce se va apropia de obişnuitul loc de săvârşire a pravilei, sufletul i se umple de o dispoziţie către rugăciune. El n-a început să pronunţe nici un cuvânt din rugăciunile citite de el, iar din inimă se şi revarsă umilinţă şi mintea se adânceşte în intregime în cămara dinlăuntru.

"Prefer, a spus un oarecare Părinte, o pravilă de scurtă durată dar mereu îndeplinită decât una de lungă durată dar în scurtă vreme părăsită. Iar o astfel de soartă o au întotdeauna pravilele de rugăciune ce nu sunt pe măsură puterilor".

În timpul primului avânt de râvnă şi fierbinţeală, nevoitorul le îndeplineşte un timp oarecare, dar desigur că dând atenţie mai mult cantităţii, decât calităţii mai târziu puterile îi slăbesc din cauza nevoinţelor ce întrec forţele trupeşti, ceea ce îl sileşte să-şi scurteze din ce în ce mai mult pravila.

Vai! Şi adeseori nevoitorii, rânduindu-şi fără nici o chibzuială o pravilă împovărătoare, trec de la pravila cea atât de grea direct la lepădarea oricărei pravile. După lepădarea pravilei şi chiar după scurtarea ei, năpădeşte numai-decât asupra nevoitorului o tulburare. Din tulburare, el începe să simtă un dezechilibru sufletesc. Din dezechilibru se naşte trândăvia care, întărindu-se, produce o slăbire şi o ieşire din fire, iar din lucrarea lor, nevoitorul fără judecată începe să se dea în mâinile unei vieţi deşarte şi risipite, căzând cu indiferenţă în cele mai grosolane greşeli. Vai!

După ce ţi-ai ales o pravilă de rugăciune pe măsura puterilor şi necesităţilor sufleteşti, luptă-te cu tine să o împlineşti, cu grijă şi fără abatere, căci aceasta este de trebuinţă pentru menţinerea puterilor morale ale sufletului tău, aşa cum este de trebuinţă pentru menţinerea puterilor trupeşti, un aer curat şi o hrană sănătoasă suficientă ce se întrebuinţează zilnic în anumite ceasuri.

"În ziua Judecăţii Sale, Domnul nu ne va osândi pentru că am lăsat psalmii - zice Sfântul Isaac Sirul - nu pentru că am lăsat rugăciunile, ci pentru că am dat putinţa demonilor să intre liber în noi. Demonii, când vor afla un loc, vor intra şi vor închide uşile ochilor noştri. Atunci ei îndeplinesc prin noi, care ne facem uneltele lor, în chip silnic şi necurat, cea mai cumplită răzbunare, tot ce nu este îngăduit de Dumnezeu".

Vai! Din pricină că am lăsat o mică pravilă, pentru că cei care o îndeplinesc, se învrednicesc de apărarea lui Hristos - noi ne facem supuşi diavolilor, după cum este scris de un oarecare înţelept: "***Cel ce nu-şi supune voia sa lui Dumnezeu, se va supune vrăjmaşilor săi***". ***Aceste pravile, care ţi se par mici, ţi se vor face nişte ziduri împotriva celor ce stăruie să ne robească.***

Săvârşirea acestor pravile înlăuntrul chiliei este stabilită cu înţelepciune de cei ce au aşezat Tipicul Bisericesc, după o descoperire de sus, pentru paza vieţii noastre.

Marii Părinţi ai Bisericii, care dintr-un prea mare belşug de lucrare a darului au petrecut într-o neîncetată rugăciune, nu-şi lăsau nici pravila lor, pe care s-au obişnuit să o săvâr şească în anumite ceasuri din zi şi din noapte. Multe din dovezile de acest fel le vedem în vieţile lor.

- Antonie cel mare, săvârşindu-şi pravila la ceasul al nouălea (ceasul al nouălea bisericesc corespunde ceasului al treilea de după amiază) s-a invrednicit de o descoperire dumnezeiască.
- Când prea cuviosul Serghii Radonejschi se ocupa cu citirea rugăciunilor sale, în timpul Acatistului Maicii Domnului i s-a arătat Prea Sfânta Fe-cioară însoţită de Apostolii Petru şi Ioan.

Citirea plină de rugăciune din Acatistul Prea Dulcelui Iisus, în afară de vrednicia sa proprie, serveşte drept o admirabilă pregătire pentru exercitarea cu rugăciunea lui Iisus, care se citeşte astfel: "***Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine păcătosul***". Această rugăciune alcătuieşte aproape unica îndeletnicire pentru nevoitorii sporiţi care au ajuns la simplitate şi curăţenie, pentru care orice multă cugetare şi multă cuvântare le este drept risipire împovărătoare.

Acatistul arată cu ce gânduri poate fi însoţită rugăciunea lui Iisus, care pentru un nou începător pare extrem de uscată. El, în toată întinderea lui, zugrăveşte numai cererea păcătosului ca Domnul Iisus Hristos să-l miluiască; dar acestei cereri i se dau felurite forme corespunzătoare cu munca minţii noilor începători. Aşa li se dă pruncilor hrană, care mai întâi este înmuiată.

Iubite frate, supune-ţi libertatea în folosul pravilei, căci ea, lipsindu-te de libertatea pierzătoare, te va lega numai pentru ca să-ţi aducă libertatea duhovnicească, libertatea lui Hristos. La început lanţurile ţi se vor părea grele, mai târziu însă, se vor face scumpe pentru cel legat de ele.

Toţi sfinţii lui Dumnezeu au luat asupra lor şi au purtat jugul cel bun al pravilei de rugăciune. Urmează şi tu lor, calcă şi tu pe urmele Domnului nostru Iisus Hristos, Care luând trup omenesc şi arătându-ne prin El Însuşi Chipul de purtare, a lucrat aşa cum lucra Tatăl Lui, vorbea ceea ce Îi poruncea Tatăl, având drept scop împlinirea întru totul a voii lui Dumnezeu. ***Voia Tatălui şi a Fiului şi a Sfântului Duh este una.*** ***Cu privire la oameni, ea se cuprinde în mântuirea oamenilor.***

Prea Sfântă Treime, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie! Amin.

Despre rugăciunea în Biserică

Aşezământul rugăciunilor obşteşti în Sfintele. lui Dumnezeu Biserici este o mare milă dumnezeiască pentru om. Aceste rugăciuni sunt rânduite de Apostoli, de

sfinţii lor ucenici şi de Sfinţii Părinţi din primele veacuri ale creştinismului, potrivit unei descoperiri de sus.

La aceste rugăciuni, fiecare creştin poate lua parte, chiar şi cel neştiutor de carte îşi însuşeşte cunoştinţele, vorbirile frumoase, poeziile duhovniceşti, ale sfinţilor cuvântători şi ale cărturarilor creştinismului. ***În timpul rugăciunilor citite, cel ce doreşte poate învăţa foarte uşor rugăciunea minţii, căci cantitatea rugăciunii, au spus Părinţii, duce la calitate şi de aceea rugăciunile îndelungate de prin mănăstiri ajută foarte mult pe nevoitor să treacă de la rugăciunea acută cu gura, spre cea care se face cu mintea şi cu inima.***
Venind tu în biserică, dacă nu ai vreo ascultare într-însa, stai cât mai retras, după stâlp, pentru ca să nu te risipeşti şi pentru ca evlavia ta să nu fie expusă spre ruşinarea altora; ***îndreaptă-ţi ochii minţii spre inimă, iar ochiul trupesc spre pământ şi roagă-te lui Dumnezeu cu duhul zdrobit, de nici un fel de vrednicie, nici un fel de faptă bună, cunoscându-te vinovat într-o nenumărată mulţime de păcate, ştiute şi neştiute de tine.***

Mai ales călugărul nou începător trebuie să frecventeze regulat Biserica. În anii bătrâneţilor şi ai neputinţelor când atât vârsta cât şi starea bolnăvicioasă îl închide pe călugăr aproape cu totul în chilie, el se va hrăni cu acea merinde duhovnicească pe care a adunat-o în timpul tinereţilor sale şi în timpul tăriei sale, cercetând casa lui Dumnezeu. Numesc ***merinde duhovnicească, rugăciunea minţii şi a inimii***.

Rugăciunea făcută cu gura

Preacuviosul Nil Sorschi spune că cel ce se roagă în auz şi cu gura, iară luare aminte, se roagă văzduhului, iar nu lui Dumnezeu.

E ciudată dorinţa ta frate! Tu vrei să te audă Dumnezeu când tu însuţi nu te auzi?" spune Sfântul Dimitrie al Rostovului împrumutând cuvintele de la Sfântul Mucenic Ciprian al Cartaginei. Iar acest lucru se întâmplă, întocmai, cu cel ce se roagă cu gura şi cu vocea fără luare aminte; ei până într-atâta nu se aud pe ei, până într-acolo îşi îngăduie risipirea şi aşa de mult se îndepărtează cu gândurile de rugăciune spre obiecte străine, încât, nu arareori, se întâmplă să se oprească pe neaşteptate, uitând ceea ce citesc; sau încep să spună, în locul cuvintelor rugăciunii citite, cuvinte din alte rugăciuni, cu toate că înaintea ochilor lor cartea este deschisă. Vai! Cum ar putea Sfinţii Părinţi să nu ocărască o astfel de rugăciune fără luare aminte, vătămătoare, nimicită de risipire!

"Luarea aminte, - spune Sfântul Simeon Noul Teolog, -_trebuie să fie atât de legată şi nedezlipită de rugăciune pe cât este de legat trupul cu sufletul, care nu pot fi despărţiţi, şi nu pot exista unul fără altul".

- **Luarea aminte** trebuie să preîntâmpine şi să ne păzească de vrăjmaşi ca o strajă; ea este cea dintâi care trebuie să se nevoiască împotriva păcatului, să se împotrivească gândurilor viclene ce vin în inimă;
- iar luării aminte să-i urmeze *rugăciunea*, care distruge şi omoară imediat toate gândurile viclene; gânduri viclene cu care luarea aminte a început lupta, cea dintâi, dar pe care ea singură nu le poate omorî.

De rezultatul acestei lupte, săvârşită de luare aminte şi de rugăciune, atârnă viaţa sau moartea sufletului.

Dacă vom păzi rugăciunea curată prin mijlocirea luării aminte, atunci vom spori. Dar dacă nu ne vom strădui să o păstrăm curată, ci o vom lăsa fără pază, atunci o vor spurca gândurile viclene, - şi noi ne vom face netrebnici şi lipsiţi de sporire. Vai! Vai! şi iar Vai!

Luarea aminte trebuie să întovărăşească negreşit rugăciunea care se face cu gura şi cu vocea, ca şi oricare alta. ***Folosul rugăciunii ce se face cu gura este nenumărat când este însoţită cu luare aminte.*** Cu ea trebuie să înceapă nevoitorul. Sfânta Biserică pe ea o predă în primul rând fiilor săi.

"Rădăcina vieţuirii monahale este cântarea de psalmi" a spus Sfântul Isaac Sirul.

"Biserica, spune Sfântul Ioan Damaschin, a primit cântările feluritelor tropare cu un scop bun şi plăcut lui Dumnezeu din pricina neputinţei minţii noastre, pentru ca noi, nechibzuiţii, atraşi de dulceaţa cântării, să-I cântăm lui Dumnezeu într-un fel chiar împotriva voii noastre. Acei ce pot înţelege şi cercetează cuvintele rostite de ei, ajung la umilinţă şi în felul acesta, se ridică ca pe o scară, spre gânduri bune".

Pe măsură ce sporim în deprinderea gândurilor dumnezeieşti, apare în noi dorinţa dumnezeiască şi ne atrage să ajungem până acolo încât să înţelegem închinarea către Tatăl în Duh şi Adevăr, potrivit cu porunca Domnului: *"Gura şi limba, adesea exercitată în rugăciunea şi în citirea cuvântului lui Dumnezeu, dobândesc o prospeţime, devin incapabile pentru vorbe deşarte, pentru râsete, pentru rostirea cuvintelor glumeţe, ruşinoase şi putrede".*

Vrei să sporeşti în rugăciunea minţii şi a inimii? Învaţă-te să fii cu luare aminte în cea făcută cu gura şi cu glasul, căci rugăciunea făcută cu gura, cu luare aminte, trece de la sine spre rugăciunea minţii şi a inimii.

Vrei să te înveţi să alungi repede şi cu putere gândurile semănate de vrăjmaşul comun al omenirii? Alungă-le când eşti singur în chilie, cu rugă-ciunea lui Iisus, făcută cu glasul şi cu luare aminte, rostindu-I cuvintele fără grabă, cu umilinţă. ***Văzduhul se umple de rugăciunea ce se face cu luare aminte***, cu gura şi cu vocea, şi pe demoni îi va cuprinde tremurul, le vor slăbi puterile, le vor putrezi şi se vor nimici cursele lor! ***Văzduhul se va îmbiba de rugăciunea făcută cu luare aminte, - cu gura şi cu vocea, - şi se vor apropia îngerii de cei ce se roagă şi cântă, se rânduiesc în ceata lor, iau parte la cântările lor duhovniceşti, cum s-au învrednicit să vadă acest lucru unii plăcuţi lui Dumnezeu, printre care şi, fericitul Stareţ din zilele noastre, Serafim de Sarov.***

Mulţi dintre marii Părinţi s-au îndeletnicit în toată viaţa lor cu rugăciunea ce se săvârşeşte cu gura şi cu vocea şi, pe deasupra, erau îmbelşugaţi de darurile Duhului. Pricina unei asemenea sporiri era că la ei, împreună cu vocea şi cu gura, erau unite mintea şi inima, întreg sufletul şi trupul***. Ei rosteau rugăciunea din tot sufletul şi din toată tăria lor, din toată fiinţa lor, din întreg omul.***

Fraţilor! ***Să fim cu luare aminte în rugăciunile noastre acute cu gura şi cu glasul, rostite de noi în timpul slujbelor bisericeşti*** sau în singurătatea chiliei. Să nu facem ca ostenelile şi viaţa în mănăstire să devină neroditoare prin neluare aminte şi prin neglijenţă în lucrul lui Dumnezeu.

Neglijenţa în rugăciune este pierzătoare de suflet. ,***Blestemat e, zice Scriptura, cel ce face lucrul lui Dumnezeu cu nebăgare de seamă***".

Rugăciunea şi lupta cu patimile

Îngrădindu-ne vieţuirea noastră de dinafară cu înfrânarea de la mâncărurile şi băuturile ce se întrebuinţează într-o măsură prisoselnică şi cu îndulcire, îngreunându-ne vieţuirea noastră cu însingurarea ce atârnă de ea, adică cu petrecerea fără ieşire din mănăstire şi abaterea de la cunoştinţele prieteneşti din afară şi dinlăuntrul mănăstirii, ne vom îndrepta luarea aminte spre patimile sufleteşti.

Ne vom îndrepta luarea aminte întâi de toate după porunca Domnului, asupra mâniei (Matei 5, 22), ***care îşi are temeiul în mândrie (Marcu Ascetul)***

Vom ierta părinţilor şi fraţilor noştri, care petrec aproape sau departe, vii şi răposaţi, toate ofensele şi supărările pe care ei le-au adus asupra noastră, oricât de grele ar fi aceste supărări. **Domnul ne-a poruncit:** "*Iar când staţi de vă rugaţi, iertaţi orice aveţi împotriva cuiva, ca şi Tatăl vostru Cel din ceruri să vă ierte vouă greşalele voastre. Că de nu veţi ierta voi, nici Tatăl vostru Cel din ceruri nu vă va ierta vouă greşalele voastre*" (Marcu 11, 25-26).

Întâi de toate, ***roagă-te pentru vrăjmaşii tăi şi binecuvântează-i*** (Mat. 5, 44) ca pe nişte unelte ale Proniei Dumnezeieşti, prin care ţi se răsplăteşte pentru păcatele tale în vremea scurtei tale vieţi pământeşti, ca să te izbăvească de răsplata de care eşti vrednic în veşnicile munci ale iadului.
Când tu vei proceda astfel, când îţi vei iubi vrăjmaşii şi te vei ruga pentru ei, pentru ca lor să li se dăruiască toate bunătăţile, vremelnice şi veşnice, numai atunci se va coborî spre tine Dumnezeu întru ajutor şi tu vei birui prin rugăciunea ta pe toţi potrivnicii tăi, vei intra cu mintea ta în templul inimii pentru ca să te închini Tatălui în Duh şi Adevăr (Ioan 4, 24).
Dar dacă vei îngădui inimii tale să se împietrească prin aducerea aminte a răului şi-ţi vei îndreptăţi mânia prin mândria ta, atunci Domnul Dumnezeul tău Se va întoarce de la tine şi vei fi dat să îi călcat sub picioarele satanei. El te va călca prin toate gândurile şi simţăminte spurcate, iar tu nu vei fi în stare să-i stai împotrivă. ***Dar dacă Domnul te va invrednici să-ţi pună la temelia nevoinţei în rugăciune, nerăutatea, dragostea, neosândirea oamenilor, iertarea lor acută cu milă, atunci cu o deosebită uşurinţă şi grabă vei birui pe potrivnicii tăi, şi vei ajunge la rugăciunea curată.***

Să ştii că toate patimile şi toate duhurile căzute se găsesc în cea mai apropiată rudenie între ele. Această rudenie, această unire, este păcatul. Dacă tu te-ai supus unei patimi, atunci prin supunerea la acea singură patimă, tu te-ai supus şi la toate celelalte patimi. Dacă tu ai îngăduit unui singur duh al răutăţii să te robească, prin convorbirea cu gândurile băgate de el şi prin ademenirile şi închipuirile ce se fac prin aceste gânduri, atunci tu ai intrat în robia tuturor duhurilor. După înfrângerea ta, ele te vor trece, - vai! - de la unul la altul, ca pe un prizonier.

Acest lucru ne învaţă Sfinţii Părinţi, acest lucru ne învaţă însăşi experienţa. Observă-te şi vei vedea că dacă ţi-ai îngăduit să te laşi înfrânt de ceva, de bună voie, în urma acestei înfrângeri vei fi înfrânt, de nevoie în altceva, adică într-o ispită cu totul deosebită în care tu n-ai fi vrut să cedezi biruinţa, până când, printr-o pocăinţă plină de grijă nu-ţi vei restabili libertatea. ***De aceea, punându-ţi la temelia nevoinţei de rugăciune, nemânierea, dragostea şi mila faţă de aproapele,***

poruncite de Evanghelie, respinge cu hotărâre orice convorbire cu gândurile şi orice închipuire.

Lucrarea păcii lui Hristos este în om semnul petrecerii omului în poruncile lui Hristos, în afară de pacea falsă ce provine din rătăcire şi înşelare de sine; dimpotrivă, tulburarea cea mai subţire, oricât s-ar acoperi ea prin tot felul de îndreptăţiri, serveşte drept un semn adevărat care arată abaterea de la calea strâmtă a lui Hristos, spre calea largă - care duce la pierzare. Nu osândi nici pe nelegiuit, nici pe răufăcător. "*Cine eşti tu, ca să judeci pe sluga altuia ? Pentru stăpânul său stă sau cade*" (Rom 14. 4). Să nu urăşti nici pe clevetitor, nici pe defăimător, nici pe tâlhar nici pe ucigaş , căci ei te răstignesc de-a dreapta Domnului, potrivit cu rânduiala neajunsă a judecăţilor lui Dumnezeu, pentru ca tu să poţi spune, dintr-o conştiinţă şi încredinţare pornită din inimă: ***"Primesc cele ce le merit după faptele mele, pomeneşte-mă Doamne întru Împărăţia Ta!".***

Înţelege, din necazurile ce ţi s-au îngăduit, buna călăuzire în alegerea ta de către Dumnezeu şi roagă-te cu cea mai caldă rugăciune pentru acei binefăcători ai tăi, prin mijlocirea cărora ţi se dă fericirea, prin mâinile cărora tu te smulgi din lume şi te omorî faţă de ea, prin mâinile cărora tu te ridici către Dumnezeu. ***Să simţi faţă de ei milă asemănătoare cu mila pe care o simte Dumnezeu pentru omenirea nenorocită ce se îneacă în păcate, Dumnezeu, Care Şi-a dat Fiul drept jertfă de răscumpărare în locul creaturii duşmănoase Creatorului, ştiind că această creatură, în majoritatea ei , îţi va bate joc de această jertfă, şi nu o va lua în seamă. O asemenea milă ce se întinde până la dragostea de vrăjmaşi, ce se revarsă în rugăciunile făcute cu lacrimi pentru ei, ne aduce la cunoaşterea Adevărului, prin experienţă.***

Adevărul este Cuvântul lui Dumnezeu, Evanghelia. Adevărul este Hristos!

Lupta în rugăciune

Frate! Dacă tu n-ai simţit ***unirea minţii, sufletului şi trupului***, atunci ocupă-te de rugăciune cu multă luare aminte, unind-o pe cea făcută cu gândul cu cea făcută cu mintea. Petrece în poruncile Evangheliei luptându-te cu răbdare şi cu îndelungă răbdare împotriva patimilor, nu te lasă cuprins de trândăvie şi de deznădejde atunci când eşti biruit de gânduri şi simţăminte păcătoase. De vei cădea, scoală-te; căzând din nou, iarăşi te ridică, până când te vei învăţa să mergi fără să te poticneşti. ***Paharul neputinţei îşi are folosul său în viaţa nevoitorului, căci el este îngăduit de către Pronia Dumnezeiască până la un anumit timp, pentru curăţirea de***

mândrie, de mânie, de pomenirea de rău, de osândire, de înaltă cugetare şi de slavă deşartă. Este deosebit de important ca să observăm în noi lucrarea slavei deşarte şi s-o înfrânăm.Atâta timp cât ea lucrează, omul nu este capabil să păşească în ţara vieţuirii duhovniceşti a cărei intrare este nepătimirea, care se dăruieşte prin venirea păcii lui Hristos.

Pacea lui Hristos

Dar dacă tu ai simţit că mintea ţi s-a unit cu sufletul şi cu trupul, că tu nu mai eşti tăiat în bucăţi de către păcat, ci formezi ceva unitar şi întreg, că sfânta pace a lui Hristos a adiat în tine, atunci păstrează cu cea mai mare grijă posibilă darul lui Dumnezeu.

Principala ta lucrare să-ţi fie rugăciunea şi citire cărţilor sfinte; celorlalte lucrări să le dai o însemnătate de mâna a doua, iar faţă de lucrurile pământeşti să fii rece, - dacă se poate, chiar străin de ele. ***Sfânta pace ca una ce este adierea Sfântului Duh***, este subţire, se retrage imediat din sufletul care se poartă fără băgare de seamă în prezenţa Lui, care nimiceşte evlavia, care distruge credincioşia, prin slăbirea pricinuită de păcat, care îşi îngăduie lipsa de grijă.

Odată cu pacea lui Hristos, dintr-un suflet nevrednic se retrage rugăciunea harică şi în suflet se implântă ca nişte fiare flămânde patimile, care încep să-l tortureze pe cel ce s-a adus singur ca o jertfă în mâinile lor şi care, prin părăsirea lui Dumnezeu, rămâne ca o victimă lăsată la propriile ei puteri.

- *Dacă tu te vei îmbuiba, dar mai ales te vei îmbăta, sfânta pace a lui Hristos va înceta să lucreze în tine.*
- *Dacă te vei mânia, lucrarea ei se va curma pentru multă vreme.*
- *Dacă îţi vei îngădui o cutezanţă, ea va înceta să lucreze.*
- *Dacă vei îndrăgi ceva pământesc, dacă te vei molipsi de vreo altă patimă faţă de lucruri, faţă de vreo rucodelie sau faţă de o deosebită dispoziţie pentru vreun om sfânta pace se va retrage negreşit de la tine.*
- *Dacă îţi vei îngădui o îndulcire cu gânduri desfrânate, ea te va părăsi pentru foarte multă vreme, ca una ce nu rabdă nici un fel de putoare păcătoasă, mai ales putoarea desfrâului şi a slavei deşarte.*

Vei căuta-o şi nu o vei dobândi. Vei plânge pentru pierderea ei, dar ea nu-ţi va da nici o atenţie nici ţie, nici plânsului tău, pentru ca să te înveţe să dai preţul cuvenit darului lui Dumnezeu şi s-o păstrezi cu grijă cuviincioasă şi cu evlavie.

Mila lui Dumnezeu faţă de omul păcătos

Tu, frate, te uiţi la mine şi văzând în faţa ta un aşa de mare păcătos, te întrebi dacă oare în acest om, în care lucrarea patimilor este atât de vădită şi de puternică, lucrează intr-adevăr Sfântul Duh? ! Întrebarea este dreaptă, căci şi eu rămân nedumerit, îngrozit! ***Iată, mă risipesc, greşesc, preacurvesc cu păcatul, Îl trădez pe Dumnezeul meu, Îl vând pentru mârşavul preţ al păcatului. Şi fără să ţină seama de necontenita mea trădare, de purtarea mea trădătoare şi călcătoare de credinţă, El petrece neschimbat fiind fără răutate, El aşteaptă cu îndelungă răbdare pocăinţa mea, mă atrage spre pocăinţă prin toate mijloacele,spre indreptare***, ***tu ai auzit, ce spune Fiul lui Dumnezeu în Evanghelie ?:*** "***Nu cei sănătoşi au nevoie de doctor, spune El, ci cei bolnavi. N-am venit să chem la pocăinţă pe cei drepţi, ci pe cei păcătoşi***" (Mat. 9, 12). Aşa vorbea Mântuitorul, aşa şi lucra. El a şezut cu vameşii, cu păcătoşii, îi conducea prin întoarcerea spre credinţă şi fapte bune, spre înrudire duhovnicească cu Avraam şi cu ceilalţi drepţi.

Pe tine te miră, te surprinde bunătatea nesfârşită a Fiului lui Dumnezeu? Să ştii că tot atât de bun este şi Prea Sfântul Duh, tot aşa însetează după mântuirea omului, este tot aşa de blând, fără răutate, îndelung răbdător, mult milostiv. Duhul Sfânt este Una din Cele Trei Feţe deopotrivă de cinstite ale Prea Sfintei Treimi, care constituie în Sine, într-un chip despărţit şi neîmpărţit, o Singură Fiinţă Dumnezeiască, care are o Singură fire.

Şi tocmai păcatul, asadar, atrage pe Sfântul Duh spre om! Îl atrage păcatul, dar nu cel ce ia fiinţă prin faptă, ci cel ce se vede în mine, cel ce este recunoscut, spovedit, cel pentru care eu plâng. În măsura în care omul îşi adânceşte privirea în păcatul său, în măsura în care se plânge pe sine, în aceeaşi măsură el este mai plăcut, mai aproape pentru Sfântul Duh, Care ca un Doctor, nu se apropie decât de cei ce se recunosc bolnavi şi, dimpotrivă, se întoarce din faţa celor ce se "îmbogăţesc" cu deşarta lor părere de sine.

Priveşte-te şi adânceşte-te cu privirea în păcatul tău! Să nu-ţi iei ochii de la el. Leapădă-te de sine să nu-ţi ai sufletul cinstit în faţa ta(Faptele Apostolilor 20, 24). Predă-te cu totul vederii păcatului tău şi plânsului pentru el. Atunci, la timpul potrivit, vei vedea că crearea ta din nou este neajunsă şi cu atât mai mult neexplicată, prin lucrarea Sfântului Duh. El va veni la tine când tu nu-L aştepţi, va lucra în tine, când tu te vei recunoaşte cu totul nevrednic de El.

Dar dacă în tine se ascunde aşteptarea dăruirii păzeşte-te, căci te afli într-o periculoasă situaţie! O astfel de aşteptare mărturiseşte despre o ascunsă vrednicire de sine iar invrednicirea de sine mărturiseşte despre părerea de sine care se

tăinuieşte şi în care se află mândrie! Vai! În urma mândriei vine uşor şi se lipeşte foarte lesne înşelarea.

Înşelare este abaterea de la Adevăr şi de la Sfântul Duh care conlucrează cu Adevărul; înşelarea este abaterea spre minciună şi spre duhurile lepădate ce conlucrează cu minciuna. Înşelarea se află deja în părerea de sine, există în învrednicirea de sine, în chiar însăşi aşteptarea darului. Acestea sunt formele ei începătoare, aşa cum mugurele, floarea, germenele sunt formele începătoare ale rodului copt.

Din înţelegerile mincinoase apar simţămintele mincinoase. Din înţelegerile şi simţămintele mincinoase se formează înşelarea de sine. La lucrarea înşelării de sine se uneşte lucrarea înşelătoare a demonilor. Demonii ocupă locurile cele mai de frunte şi domnesc în ţinutul minciunii.

Cel ce se supune de bună voie demonilor, intră sub influenţa lor silnică. Ca unul ce este întunecat şi înşelat de minciună, recunoscută de el drept adevăr, el se lipseşte de stăpânirea de sine, iară să bage de seamă acest lucru. O asemenea stare e o stare de înşelare. Noi intrăm într-însa şi ne prăbuşim prin mândrie şi prin iubirea noastră de sine. "***Cel ce-şi iubeşte sufletul, îl va pierde; iar cel ce-şi urăşte sufletul în lumea aceasta, îl va păstra în viaţa veşnică***" (Ioan 12, 25). Amin!

Foloasele rugăciunii lui Iisus

Folosul ce se trage din învăţătura tainică ce vine din ***rugăciunea lui Iisus sau din aducerea aminte de Dumnezeu***, - ce se face mai ales prin rugăciunea lui Iisus, - este nenumărat. Este mai presus de cuvinte, mai presus de locul unde ar putea ajunge puterile omeneşti. Şi de aceea, cei care 1-au simţit nu sunt în stare să-1 lămurească pe deplin. Rugăciunea neîncetată, ca o poruncă dumnezeiască şi ca un dar, nu se poate explica prin mintea şi cuvântul omenesc. ***Rugăciunea scurtă adună mintea, care de nu va fi legată de învăţătură, a spus cineva din Părinţi, nu se poate opri de la risipire şi rătăcire în toate părţile.*** Nevoitorul poate avea rugăciunea scurtă în orice loc, în orice timp, în vremea oricărei îndeletniciri, mai ales din cele trupeşti. Chiar ascultând la slujbele bisericeşti este folositor să ne ocupăm cu ea, nu numai în timpul citirilor insuficient de atente, ci chiar în timpul citirilor clare. Ea ajută să fim atenţi la ceea ce se citeşte, mai ales când ea (rugăciunea scurtă) se va înrădăcina în suflet, când se va face ca şi cum ar fi firească pentru om.

Învăţătura în general, şi rugăciunea lui Iisus în special, servesc drept o admirabilă armă împotriva gândurilor păcătoase. Următoarele cuvinte ale ***Sfântului Ioan Scărarul*** sunt repetate de mulţi scriitori sfinţi: ***"Cu Numele lui Iisus loveşte pe potrivnicii ce vin împotriva ta, căci nici în cer nici pe pământ nu vei găsi o armă mai puternică".***

Datorită rugăciunii lui Iisus, nevoitorul ajunge la sărăcia duhovnicească, căci învăţându-se să ceară neîncetat ajutorul lui Dumnezeu, el, treptat-treptat pierde nădejdea într-însul (în sine) şi dacă ar face ceva bun în propăşire, nu vede acolo succesul său, ci mila lui Dumnezeu pe care o are neîncetat de la Dumnezeu.

- ***Rugăciunea neîncetată ne conduce către dobândirea credinţei****, pentru că* ***cel ce se roagă neîncetat începe, treptat-treptat, să simtă prezenţa lui Dumnezeu.*** *Această simţire încetul cu încetul poate creşte şi se poate întări până într-atât ca ochiul minţii va vedea mai limpede pe Dumnezeu, în Pronia Lui, decât aşa cum vede ochiul simţit (trupesc) lucrurile materiale ale lui Dumnezeu;* ***inima va simţi prezenţa lui Dumnezeu****. Văzându-L pe Dumnezeu în felul acesta şi simţindu-I prezenţa, nevoitorul nu poate să nu creadă în El decât printr-o credinţă vie, care se arată prin fapte.*
- ***Rugăciunea neîncetată nimiceşte vicleşugul vrăjmaşului****, prin nădejdea în Dumnezeu ne introduce în sfânta curăţenie, dezvăţând mintea de felurite gânduri, de la formarea ideilor preconcepute referitoare la sine şi la semeni, ţinând-o mereu în sărăcia şi în smerenia gândurilor.*
- *Cel ce se roagă neîncetat, treptat-treptat îşi pierde deprinderea de a-şi închipui, de a se risipi, de a se îngriji în deşert şi grijă de multe o pierde, o pierde cu atât mai mult cu cât sfânta şi smerita învăţătură se va adânci în sufletul lui şi va prinde rădăcini într-însul.În sfârşit, el poate ajunge la starea copilăriei, poruncită de Evanghelie, să se facă nebun pentru Hristos, adică să-şi cheltuiască mintea cea lumească, cea cu nume mincinos, şi să primească de la Dumnezeu o minte duhovnicească.*
- ***Prin rugăciunea neîncetată se nimiceşte curiozitatea, părerile, şi bântuiala. Din această stare tot oamenii incep să pară buni iar dintr-un asemenea zălog al inimii faţă de oameni se naşte iubirea faţă de ei.***
  Cel ce se roagă neîncetat, petrece mereu cu Domnul, Îl cunoaşte pe Domnul ca pe Domnul, dobândeşte frica de Domnul, prin frică intră în curăţenie; prin curăţenie, în dragostea dumnezeiască; din dragostea dumnezeiască îşi umple templul său cu darurile Duhului.

Cum se descoperă robia lăuntrică

Următoarele nevoinţe duhovniceşti descoperă unui nevoitor robia lăuntrică, care serveşte drept pricină ce deşteaptă războiul în gânduri şi simţiri:

l. Adevărata ascultare. În timpul ei, nevoitorul nou începător, tăindu-şi pentru Dumnezeu voia sa şi înţelegerile sale pentru ca să împlinească voia şi înţelegerea unui nevoitor sporit, care a dobândit o neabătută ascultare faţă de Dumnezeu,va trezi negreşit spre o lucrare potrivnică pe trufaşul înger căzut şi prin aceasta va descoperi prezenţa lui în sine. Dacă nevoitorul nu se va amăgi de înfăţişările vicleanului celui rău, care năzuieşte sub diferite pretexte să-1 abată de la ascultare, şi va rămâne stăruitor în nevoinţă, atunci va trezi pe vrăjmaşul nevăzut spre zavistie şi spre o cumplită luptă; va deştepta pe vrăjmaşul care nu se va lăsa până nu va ridica în nevoitor o cumplită împotrivire împreună cu diferite închipuiri păcătoase, cugetări, simţiri, distracţii, şi prin aceasta va da pe faţă răul care se ascunde într-o neobişnuită lărgime în adâncul inimii şi care face impresia că nu există deloc.

2. Citirea, învăţarea şi împlinirea poruncilor Evanghelice, acestea, tăind păcatul făptuit,nimicesc îndeosebi păcatul din mintea şi din însăşi inima ta. Împlinirea acestor porunci, sau mai bine zis stăruinţa de a împlini poruncile în chip necesar, dezvăluie păcatul care trăieşte în noi şi deşteaptă o aspră luptă lăuntrică la care iau parte cu cea mai mare putere duhurile răutăţii.

3. Necinstirile şi alte scârbe, de asemenea descoperă păcatul ce se ascunde în adâncul sufletului. ***Tocmai de aceea necazul ce vine asupra noastră se numeşte ispită pentru că el dă pe faţă starea ascunsă a inimii.*** Firește că în omul care încă se află sub stăpânirea păcatului, ocara pe care i-o aduc alţii, dezvăluie păcatul care trăieşte în adâncul sufletului lui, care se arată în afară prin amărăciunea inimii, prin mâhnire, prin gânduri de cârtire, prin indignare, prin îndreptăţirea de sine, prin răzbunare, prin ură. Lucrarea puternică a acestor patimi în suflet, mai ales năvala şi atacul gândurilor şi închipuirilor, servesc drept un semn neîndoielnic despre lucrarea trufaşului înger căzut.

4. Rugăciunea făcută cu luare aminte, mai ales rugăciunea cu numele Domnului nostru Iisus Hristos, în vremea stăruinţelor de a uni inima cu mintea, scoate la iveală balaurul ce se cuibăreşte în adâncurile inimii şi rănindu-1 îl trezeşte spre mişcare. Oh!...

Să nu cădem în deznădejde

Greşesc foarte mult aceia care, aflându-se sub stăpânirea patimilor, cer de la ei înşişi nepătimirea. În cazul unei asemenea cerinţe nedrepte, care provine dintr-o nedreaptă înţelegere despre sine, ei se lasă cuprinşi de o neobişnuită tulburare

atunci când apare într-un chip oarecare păcatul, care trăieşte într-însul. Atunci lor li se pare, din pricina privirii nedrepte cu care se uită la ei înşişi, că apariţia păcatului e ceva neobişnuit, ceva ce se săvârşeşte în afară de rânduială. Şi cu toate acestea, apariţia păcatului în gânduri, în simţiri, în cuvinte, în fapte - aici nu e vorba de păcatele de moarte şi nici de păcatele de voie, ci de risipire - este o apariţie logică, firească, necesară.

"Dacă ne tulbură o patimă, spune prea cuviosul Avva Dorotei, atunci noi nu trebuie să ne tulburăm de acest lucru." Căci ca să ne tulburăm de faptul că ne deranjează o patimă, este un lucru nechibzuit şi plin de mândrie şi provine de acolo că noi nu cunoaştem starea noastră sufletească şi că fugim de oboseală, cum au spus Părinţii. Tocmai de aceea noi nici nu propăşim, pentru că nu ne cunoaştem măsura noastră şi nu avem răbdare în lucrurile începute de noi, ci vrem să dobândim fapta bună fără osteneală. ***Pentru ce se miră pătimaşul când îl tulbură o patimă? Pentru ce se nelinişteşte? Tu ai dobândit-o, o ai în tine şi te tulburi. Ai recunoscut în tine arvunele ei şi spui: de ce mă tulbură ea?*** **Mai bine e să rabzi, să te nevoieşti şi să te rogi lui Dumnezeu.**

Nevoitorul nostru rus, stareţul Serafim de Sarov spune cum trebuie să îndurăm ispitele: "Trebuie să facem pogorământ sufletului nostru în ce priveşte neputinţele şi nedesăvârşirile lui şi să suferim neajunsurile noastre, aşa cum le suferim pe ale altora, dar să nu ne lenevim, ci să ne silim spre cele mai bune. Fie că ai mâncat prea mult sau ai făcut ceva asemănător, ceva înrudit cu slăbiciunea omenească, nu te tulbura şi nu adăuga rău la rău, ci nevoieşte-te bărbăteşte spre îndreptare şi totodată caută să-ţi păstrezi pacea sufletească, potrivit cu cuvântul Apostolului: "Fericit este cel ce nu se osân-deşte singur în ceea ce se ispiteşte" (Romani 14, 22).

Rostul şi folosul ispitelor

Cauza pentru care Dumnezeu îngăduie să fie ispitit nevoitorul, de către duhurile răutăţii şi de către păcat, se cuprinde în necesitatea pe care o are omul de a-şi cunoaşte cu exactitate şi în amănunţime căderea sa, lucru fără de care Răscumpărătorul nu poate fi cunoscut şi primit cum trebuie. ***Este de trebuinţă să ne cunoaştem firea noastră căzută, inclinările ei, acţiunea ei proprie, pentru ca în cele din urmă primind darul Sfântului Duh, pe care ni-L dă Răscumpărătorul, să nu-1 întrebuinţăm spre răul nostru, să nu ne atribuim nouă înşine lucrarea Lui, ci să fim un vas şi o unealtă vrednică de acest dar.***

Sfântul Grigorie Sinaitul ***spune: "Dacă omul nu va fi părăsit şi înfrânt, stăpânit şi robit de orice patimă şi de orice gând, dacă nu va fi biruit şi cu duhul, fără să capete vreun ajutor nici de la lucruri, nici de la Dumnezeu, nici de la altcineva, din care pricină el cade aproape în deznădejde, ca unul ce este ispitit de pretutindeni, atunci el nu poate ajunge la zdrobirea duhului, nici să se considere mai mic decât toţi, cel mai de pe urmă şi robul tuturor, mai prejos decât înşişi demonii, ca unul ce este chinuit şi robit de ei. Aceasta este o mare smerenie îngăduită de Dumnezeu, este o smerenie pedepsitoare, în urma căreia se dăruieşte de către Dumnezeu o a doua smerenie, înaltă, care este puterea dumnezeiască, ce lucrează prin Dumnezeu şi care săvârşeşte prin Dumnezeu totul. Omul o vede în sine ca pe o armă şi cu această armă săvârşeşte minunile dumnezeieşti***".

Aşa se explică acea minunată privelişte pe care o înfăţişează **Sfinţii lui Dumnezeu** prin viaţa lor.

- ***Ei fiind vase ale Sfântului Duh totodată au văzut, au recunoscut, s-au mărturisit drept cei mai păcătoşi, vrednici de chinurile vremelnice şi veşnice.***
- ***Ei au cunoscut temeinic şi au învăţat bine firea lor căzută în care nu este nimic nepângărit şi de aceea ei au atribuit cu o deplină încredinţare darului dumnezeiesc tot binele, care prin mijlocirea lor s-a desăvârşit de către Darul de sus şi mereu tremurau ca să nu răsară din firea căzută vreun gând sau vreo simţire ce ar fi jignitoare pentru Sfântul Duh.***

Pentru om nu este folositoare trecerea bruscă din starea de luptă spre starea libertăţii duhovniceşti.

Sfântul Macarie cel mare ***observă că "adeseori unele suflete, care erau părtaşe la darul dumnezeiesc fiind pline de dulceaţă cerească şi bucurându-se de liniştea duhului, dar nefiind ispitite şi mărturisite, prin scârbele aduse din partea duhurilor rele, petrec în pruncie şi, ca să spun aşa, nu sunt capabile de Împărăţia Cerurilor". "Dacă sunteţi fără certare (pedeapsă), spune dumnezeiescul apostol, de care toţi au parte, atunci sunteţi feciori din desfrânare şi nu fii adevăraţi*** (Evrei 12, 8). ***De aceea atât ispitele cât şi necazurile sunt trimise omului spre folosul lui, pentru ca sufletul încercat de ele, să se facă mult mai puternic şi mai cinstit înaintea Domnului său.*** Dacă el va suferi până la sfârşit, cu nădejdea în Dumnezeu, atunci e cu neputinţă să nu primească bunătăţile făgăduite de Sfântul Duh şi desăvârşită eliberare de răutăţile pa-timilor".

Din această cauză, afară de câteva cazuri, în urma unei deosebite rânduieli dumnezeieşti, nevoitorii lui Hristos petrec cea mai însemnată parte din călătoria lor

pământească într-o amară lupta cu păcatul, sub jugul nemilostivului Faraon. În vremea ieşirii din Egipt, - din ţara unde se făceau cărămizi şi se îmbuibau cu cărnuri, prin care se zugrăveşte starea trupească, slujitorii adevărului şi ai adevăratului Dumnezeu îi pradă pe egipteni, adică iau cu ei bogăţia minţii lucrătoare, care se dobândeşte în lupta cu păcatul şi cu duhurile răutăţii. Astfel este aşezământul dumnezeiesc al Legii duhovniceşti.

Pocăinţa sfinţilor

Noi vedem că mulţi dintre păcătoşii care au dus o pocăinţă, au atins desăvârşirea creştină în gradul cel mai înalt. Ei au restabilit într-înşii darul Botezului nu numai în gradul în care se dă, ci şi în gradul în care el se dezvoltă mai târziu, din vieţuirea potrivit cu poruncile Evangheliei. ***Dobândind şi recâştigându-şi libertatea duhovnicească, ei nu se opreau la aceasta, nu se mulţumeau cu atât, căci ei nu încetau să se pocăiască şi să plângă; lucru prin care li s-a întors libertatea. Neputinţa cunoscută bine de ei prin experienţa şi bună folosinţă a omului, posibilitatea lui de a se schimba repede, îi deştepta mereu spre lacrimi.*** "***Nu te lăuda cu ziua de mâine, căci nu ştii ce poate aduce***" (Pilde 27, 1) vorbeau ei zilnic, pentru ei înşişi, prin gura Scripturii. Din cauza curăţeniei, lor li s-a descoperit că: "***Legea Domnului e fără hotar***" (Psalmul 118,96). Comparându-şi împlinirea poruncilor făcută de ei cu porunca necuprins de largă a necuprinsului Dumnezeu, ei recunoşteau că această împlinire este cu totul insuficientă. ***Împlinirea poruncilor pe care o făceau ei o recunoşteau drept o spurcare a poruncilor (Sfântul Petru Damaschin).*** Ei îşi spălau faptele bune ca pe nişte păcate, cu râuri de lacrimi. Niciodată un păcătos orbit nu-şi plânge păcatele sale cele mai grozave, aşa cum îşi plâng robii lui Hristos faptele lor cele bune "***Cerul însuşi nu este curat înaintea Lui. Cu cât mai vârtos urât şi necurat este omul care bea nedreptatea ca apă***." (Iov 15 15-16) adică în faţa lui Dumnezeu. Sfinţii Îngeri cei ce sunt curaţi, ca unii ce au o curăţie mărginită, sunt necuraţi în faţa prea desăvârşitei curăţenii a lui Dumnezeu. Sunt necuraţi în faţa Lui şi oamenii sfinţi a căror viaţă, deşi este pe pământ, ***dar totodată este şi în ceruri*** (Filipeni 3, 20). De aceea ei plâng şi aducându-şi pocăinţă, se scufundă din ce în ce mai mult în pocăinţă. ***Căci deşi nu mă ştiu vinovat cu nimic, a spus Sfântul apostol Pavel, nu intru aceasta m-am îndreptat. Cel care mă judecă pe mine este Domnul***"(I Corinteni 4, 4). ***Fără să ţină seama de marile daruri duhovniceşti, fără să ţină seama de prea îmbelşugatul Dar al lui Dumnezeu, care locuia în apostol, el spune:*** " ***Iisus Hristos a venit în lume ca să mântuiască pe cei păcătoşi dintre care cel dintâi sunt eu***" (I Timotei l, 15).

Calea spre sfinţenie

Rânduiala, prin care păcătosul ce se pocăieşte se ridică prin pocăinţă spre sfinţenie, este arătată de prea cuviosul Macarie cel mare astfel: "Cel ce vrea să se apropie de Domnul şi să se învrednicească de viaţa veşnică (să se facă deci casă lui Dumnezeu şi să se învrednicească de Sfântul Duh pentru ca să primească putinţa să aducă roadele Duhului fără prihană şi curat, potrivit cu poruncile lui Dumnezeu), trebuie să înceapă astfel:

- *mai întâi el trebuie să aibă o credinţă tare în Dumnezeu, să se predea cu totul poruncilor Lui.*
- *să se lepede de lume, întru toate, pentru ca mintea să nu fie ocupată cu nimic din lucrările cele văzute ale lumii.*
- *să petreacă nezdruncinat în rugăciune, ziua şi noaptea.*
- *să nu cadă în deznădejde (trândăvie sau descurajare) în vremea când aşteaptă cercetarea şi ajutorul de la Domnul, care întârzie.*
- *să aibă tot timpul mintea necontenit îndreptată către Domnul.*
- *să se forţeze neîncetat spre orice lucru bun şi spre toate poruncile Domnului, chiar dacă inima n-ar dori acest lucru din cauza păcatului care petrece într-însa; el trebuie să se îmboldească cu sila spre smerenie înaintea tuturor oamenilor, spre starea de a se vedea cel mai mic şi mai păcătos dintre toţi.*
- *el nu trebuie să-şi caute cinste sau slavă sau laudă de la cineva, aşa cum este scris în Evanghelie, ci să aibă întotdeauna înaintea ochilor numai pe Domnul şi poruncile Lui, să se străduiască să-I placă numai Lui.*
- *trebuie să-şi facă silă şi spre blândeţe, chiar dacă inima i s-ar împotrivi, potrivit cu cele spuse de Domnul: "**Învăţaţi-vă de la Mine că sunt blând şi smerit cu inima şi veţi dobândi odihna sufletelor voastre**".*
- *el trebuie să fie milostiv, înţelegător, compătimitor şi bun, forţându-se cu sila spre aceasta, cum a spus Domnul: "**Fiţi milostivi, precum Tatăl vostru Cel Ceresc milostiv este**". Şi încă: "**Dacă Mă iubiţi pe Mine, poruncile Mele veţi păzi**". Şi încă: "**Siliţi-vă, pentru că silitorii răpesc Împărăţia Cerurilor**". Şi încă: "**Nevoiţi-vă să intraţi prin poarta cea strâmtă**".*
- *el trebuie să aibă întotdeauna înaintea ochilor smerenia Domnului, viaţa Lui, purtarea Lui, pe care, pe acestea toate să le ţină mereu în minte, ca pe un chip şi o pildă, neîngăduind să fie răpite de uitare.*
- *el trebuie, pe cât îi stă în putinţă, să se silească spre o neîncetată petrecere în rugăciune".*

Sfârşit şi lui Dumnezeu Slavă. Amin.

Despre Sfântul Teofan Zăvorâtul, episcop rus, care a scris această lucrare, ştim că a stat treizeci de ani închis în chilie, fără a vedea faţă de om.

Din copilăria Sfântului Teofan Zăvorâtul

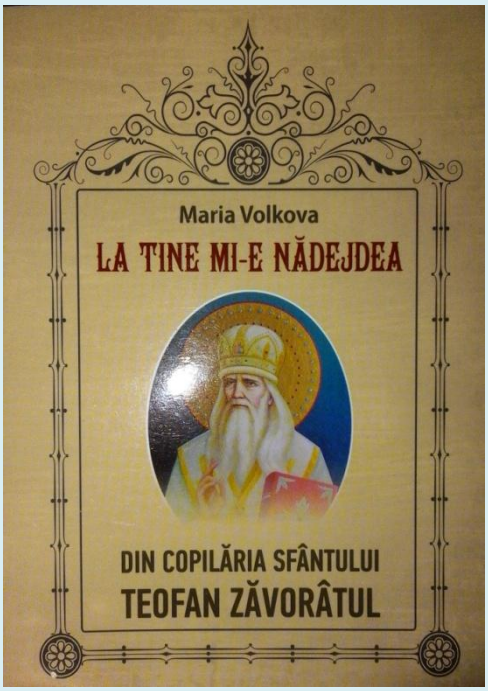

Volkova, Maria - La tine mi-e nădejdea. Din copilăria Sfântului Teofan Zăvorâtul - Pdf:
https://www2.slideshare.net/steaemy1/din-copilaria

https://www.academia.edu/45098088/Din_copil%C4%83ria_Sf%C3%A2ntului_Teofan_Z%C4%83vor%C3%A2tul

https://archive.org/details/din-copilaria

Din copilăria Sfântului Teofan Zăvorâtul

„Ding, dong!"- se aude clopotul mare, chemând la slujbă, îl acompaniază cel mic, răsunător, şi vesel se strigă unul pe altul. Glasurile lor zboară peste case, peste iarba îngândurată, peste râul grăbit. Seara se lasă încetişor pe pământ din cupa răsturnată a cerului si din vâlcele i se furişează în întâmpinare şerpişori sfioşi de ceaţă.

Tatăl şi fratele lui Egor [1] sunt de mult timp la biserică. Tatăl este preot, iar în biserică sunt o mulţime de lucruri de făcut: trebuie să se pregătească pentru slujbă, să

[1] *Diminutivul de la numele Gheorghe (n. tr.).*

aprindă candelele mari, ca ele să strălucească precum steluţele în semi-întuneric. Aici sunt o mulţime de lucruri uimitoare! Biserica seamănă cu un palat din basme, fiindcă aici trăiesc sfinţii. Ei sunt serioşi, privesc sever sau doar trist spre oameni.

- Mamă, întreabă câteodată Egor, de ce sfinţii sunt atât de trişti?

Mama nu răspunde de îndată, mai întâi priveşte la icoana Sfintei muceniţe Tatiana, o icoană mare, în altarul lateral din stânga, sau la Sfântul Nicolae - el este în dreapta - de parcă le-ar cere voie. Apoi zâmbeşte, îl ia pe Egor în braţe, ca el să poată vedea mai bine biserica imensă, adâncită în linişte şi semi întuneric, şi numai atunci îi răspunde:
- Egoruşca, oare cum ar putea să fie veseli?! Doar oamenii vin la ei, fiecare cu durerea sa. Vine fierarul, el este bătrân, îl doare piciorul. Şi îl roagă: „Ajută-mă, îmi este atât de greu să merg!" Sau vine tuşa Maria, fiindcă i-a dispărut vaca din ogradă:„Ajută-mă să o găsesc", îl roagă ea. Fără vacă este greu, de unde să ia lapte, smântână, unt? Iar fără lapte şi unt nu se poate fierbe terciul şi atunci micuţii Petia şiTania ar rămâne flămânzi. Ce să facă?

- Şi sfântul îi ajută?
- Da, însă nu îndată.
- De ce?
- Fiindcă el vrea ca mai întâi noi să-i ajutăm.

Egor nu are astâmpăr în braţele mamei sale, se uită întrebător în ochii Sfântului Nicolae. Mama ştie totul, fiindcă ea vorbeşte cu sfinţii. Ea ştie că Sfântul Nicolae i-a ajutat pe cei săraci, le-a adus bani, mâncare, îmbrăcăminte şi acum vrea ca noi să procedăm la fel.

După slujbă, Egor îl aşteaptă la ieşire pe bătrânelul fierar, pentru a-l ajuta să coboare scările înalte, apoi aleargă la tuşa Maria, vecina, cu o ulcică de lapte şi simte în inimă atâta bucurie, căldură şi nu ştie de ce îi vine să plângă.

Mama spune că aceste lacrimi apar atunci când te apropii mai mult de Dumnezeu, dar Egor încă nu înţelege aceasta, fiindcă lângă Dumnezeu este bine, lângă El întotdeauna simţi bucurie. Atunci de unde aceste lacrimi?

Şi la Paşti, când toată lumea vorbeşte despre bucuria Paştelui, când corul cântă vesel: „Hristos a înviat!", oamenii stau şi plâng. De ce plâng? Căci zâmbesc tot-odată!

- Înţelegi, Egoruşca, inima în piept arde, fiindcă Dumnezeu este aproape.

Aproape? Straniu. Egor se uită împrejur. Aici peste tot e Dumnezeu. Hristos este pe icoane, pe pereţi şi pe cruce, iată Cina cea de Taină - El împarte ucenicilor pâinea. Mama spune că aceasta e o pâine diferită, iar Iuda se întinde pe furiş spre bucăţică, iată şi Maica Domnului cu Fiul, atunci când El abia Se născuse. De ce oamenii mari spun că Dumnezeu poate fi aproape? El întotdeauna e aproape. Ori asta înseamnă că El uneori este departe?

- Nu El este departe, Egoruşca, oftează mama. Noi ne îndepărtăm mereu de El.
- De ce ne îndepărtăm?
- Pentru că păcătuim.

Egor priveşte gânditor către lumânările ce licăresc. Apoi spune cu seriozitate:
- Mamă, hai să nu mai păcătuim!

Ea zâmbeşte şi îl coboară din nou pe duşumea.

- Hai! Dacă nu vom păcătui, vom ajunge fericiţi, pentru că vom învăţa să ne bucurăm întotdeauna. Ştii cum spune apostolul Pavel? „Bucuraţi-vă pururea. Rugaţi-vă neîncetat. Daţi mulţumire pentru toate" (I Tes. 5,16-18).

- Mamă, o trage de fustă, Egor. Aceasta înseamnă că întotdeauna vom plânge?
- De ce?
- Pentru că Dumnezeu va fi întotdeauna aproape?

***

Egor (sau Gheorghe) Govorov s-a născut pe 10 ianuarie 1815 în familia preotului din satul Cernavsk. Tatăl său, Vasile Timofeievici, la scurt timp după naşterea lui Egor a fost numit protoiereu. Toţi îl iubeau, şi superiorii săi, şi subordonaţii.

Mama lui Egor, Tatiana Ivanovna, provenea de asemenea dintr-o familie preoţească. Egor a moştenit de la ea inima blândă şi iubitoare. De la tatăl său - mintea viguroasă şi profundă.

Toată viaţa băiatului se desfăşura în biserică: ori făcea ascultare în altar, ori cânta la strană. Bineînţeles, el nu-şi imagina existenţa sa fără biserică. Biserica a avut un mare rol în viaţa sa de mai departe, dând lumii nu doar un nou preot, ci un învăţător al Bisericii Ruse, un teolog şi un ascet - Sfântul Teofan Zăvorâtul.

(Extras: Volkova, Maria - La tine mi-e nădejdea. Din copilăria Sfântului Teofan Zăvorâtul)

Sfântul Teofan Zăvorâtul - Cărţi

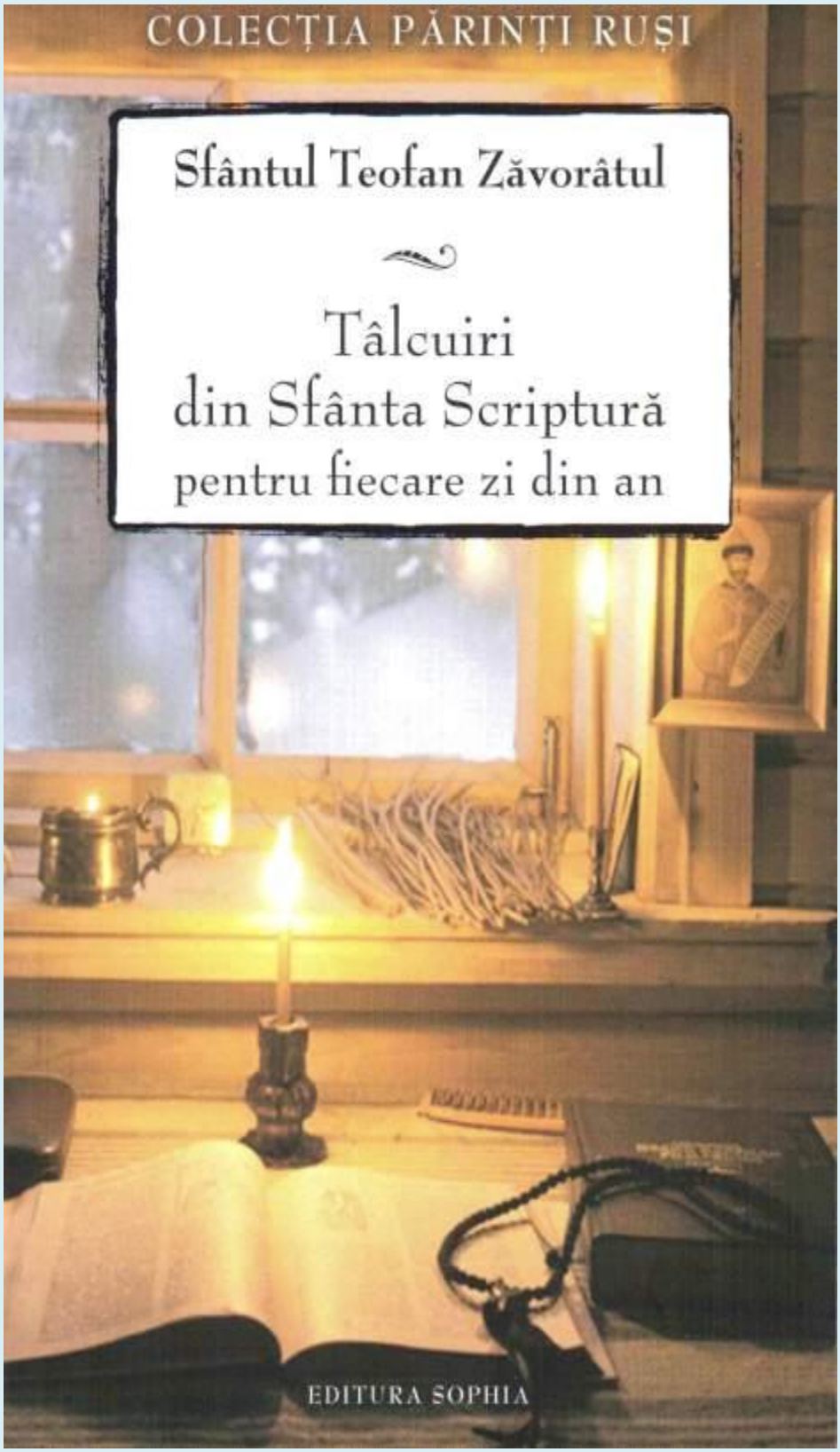
COLECȚIA PĂRINȚI RUȘI
Sfântul Teofan Zăvorâtul
Tâlcuiri
din Sfânta Scriptură
pentru fiecare zi din an
EDITURA SOPHIA

sfântul teofan zăvorâtul

calea spre mântuire

Sfântul Teofan Zăvorâtul

Colecția Părinți ruși

viața lăuntrică

Sfântul Teofan Zăvorâtul

Sfaturi înțelepte

Despre rugăciune
Viața lumească
Mândria duhovnicească
Grija pentru copii
Nevoile familiei
Lupta cu patimile

Sfântul Teofan Zăvorâtul

CĂLĂUZIRE CĂTRE VIAȚA DUHOVNICEASCĂ

Sfântul Teofan Zăvorâtul

VIAȚA DUHOVNICEASCĂ ȘI CUM O PUTEM DOBÂNDI

SFÂNTUL

TEOFAN ZĂVORÂTUL

ȘTIINȚA RUGĂCIUNII

Sfântul Teofan Zăvorâtul

Colecția Părinți ruși

Pregătirea pentru spovedanie și pentru Sfânta Împărtășanie

Predici la Triod

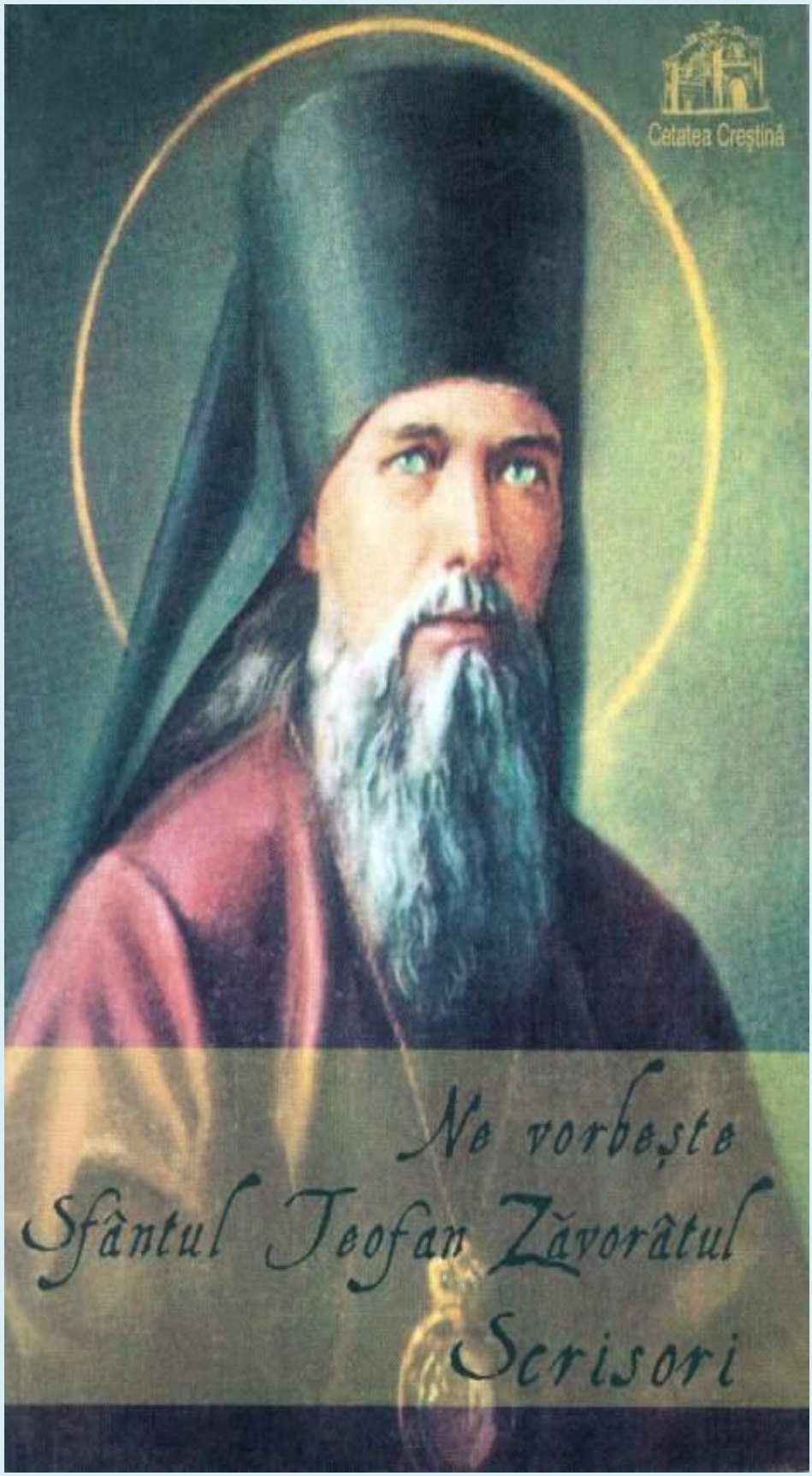
Cetatea Creștină
Ne vorbește
Sfântul Teofan Zăvorâtul
Scrisori

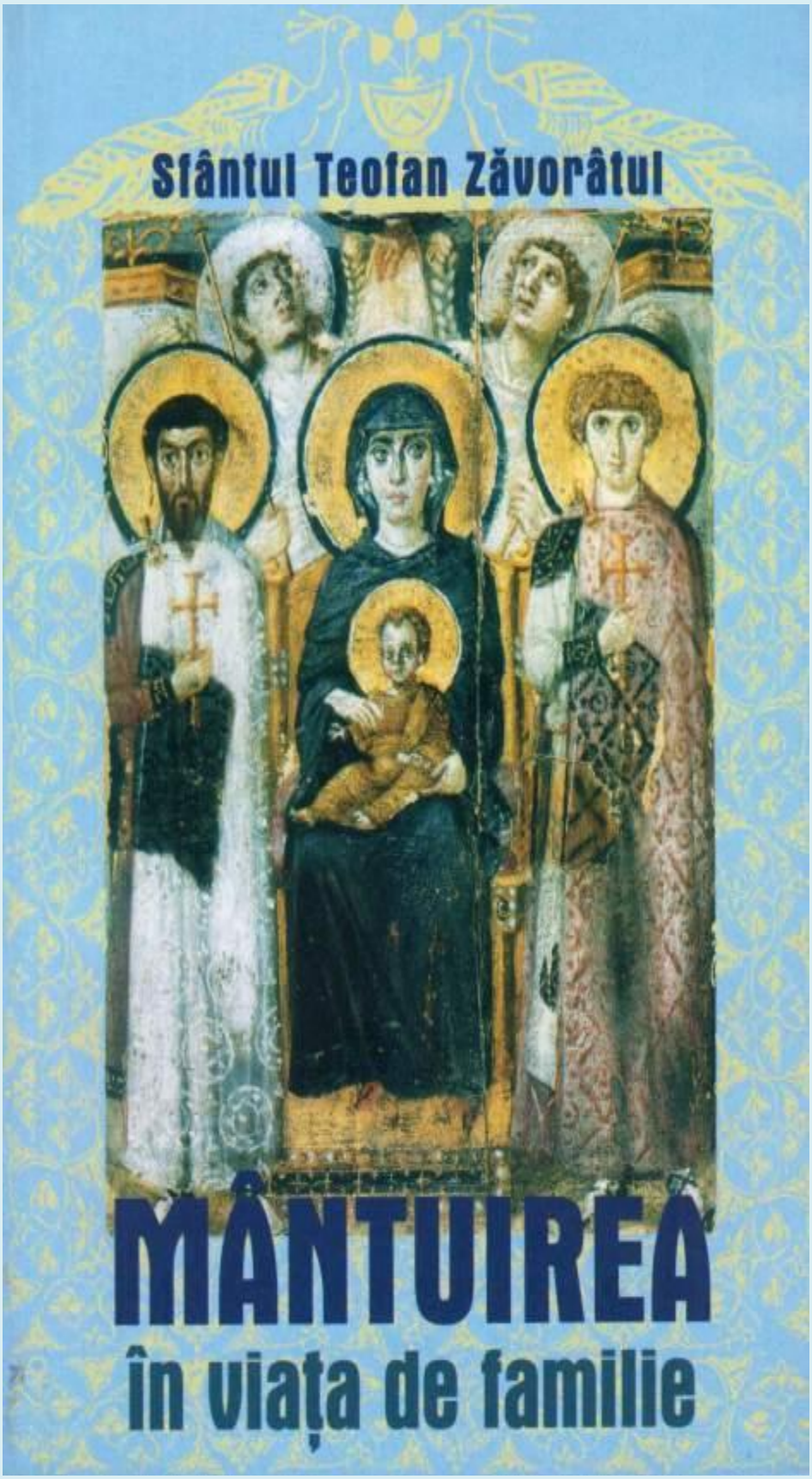
Sfântul Teofan Zăvorâtul
MÂNTUIREA
în viața de familie

Cartea „Cum luptăm cu gândurile?”

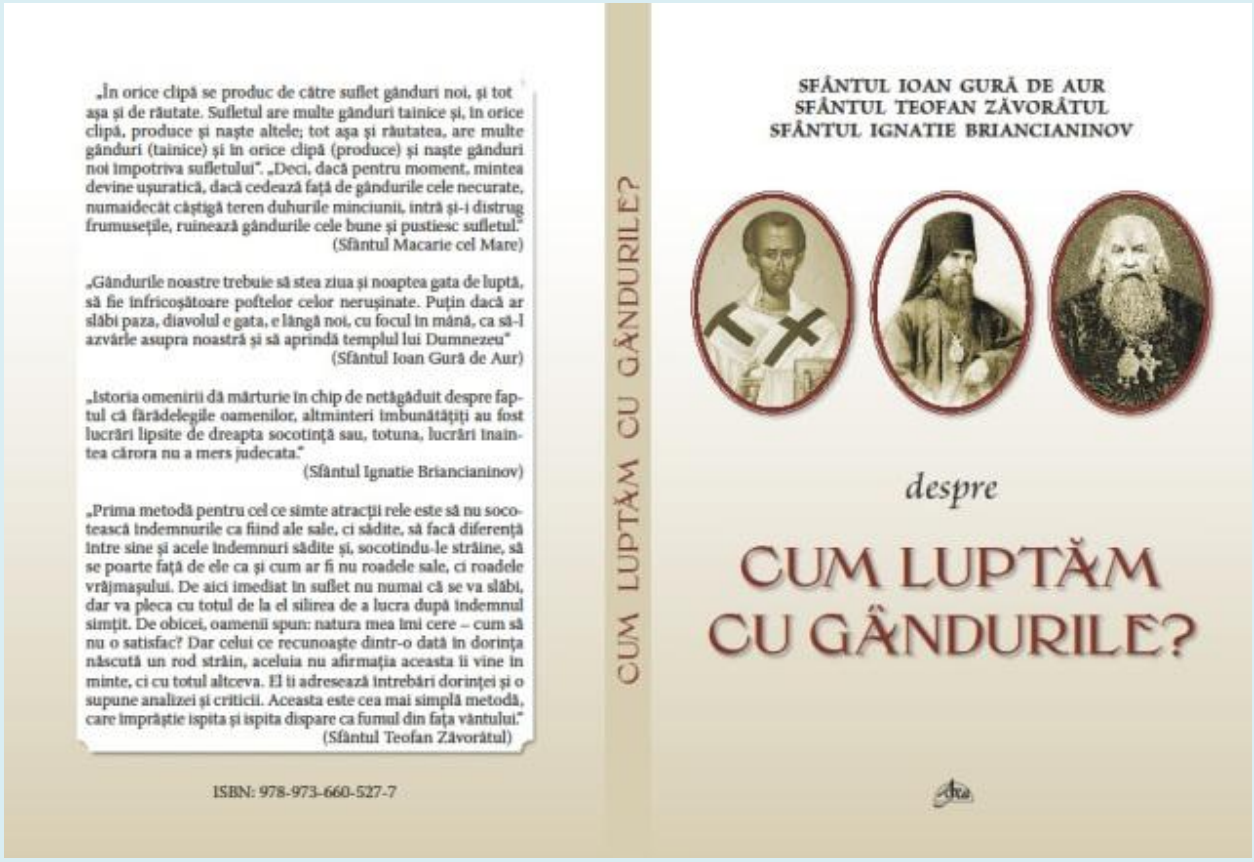

https://invataturilesfintilorparinti.files.wordpress.com/2017/02/int-sfintii-parinti-cum-luptam-cu-gandurile.pdf

Materiale pe net ale Sfântului Teofan Zăvorâtul:
http://www.catehetica.ro/sf-teofan-zavoratul

http://www.cuvantul-ortodox.ro/category/sfinti-parinti-recenti/sf-teofan-zavoratul/

Icoane

СТЛЬ
ѲЕОФА́НЪ
ЗАТВО́РЫ
ВЫШЕНСКІЙ

СВ ФЕОФАН
ЗАТВОРНИК

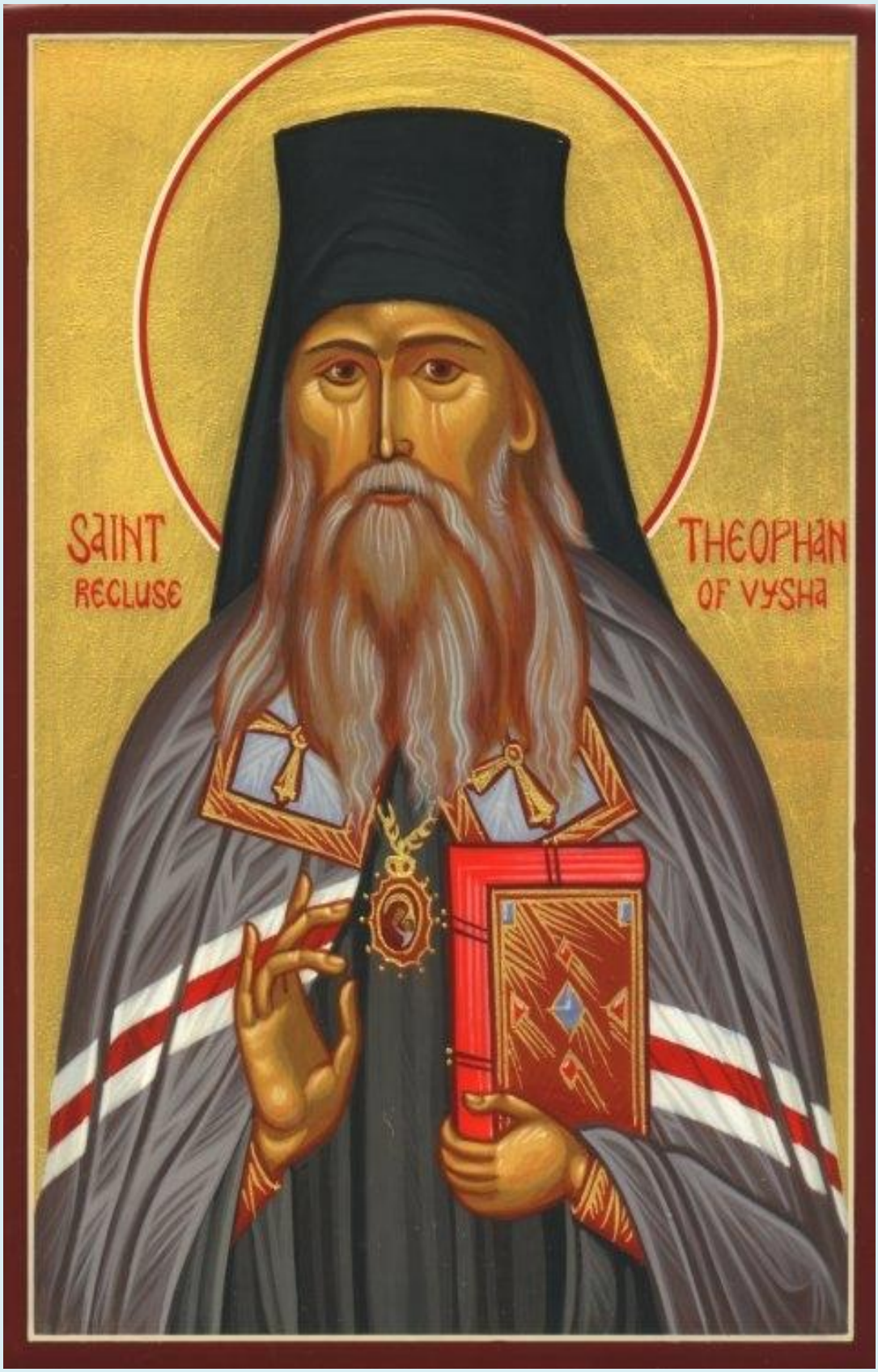
SAINT
RECLUSE
THEOPHAN
OF VYSHA

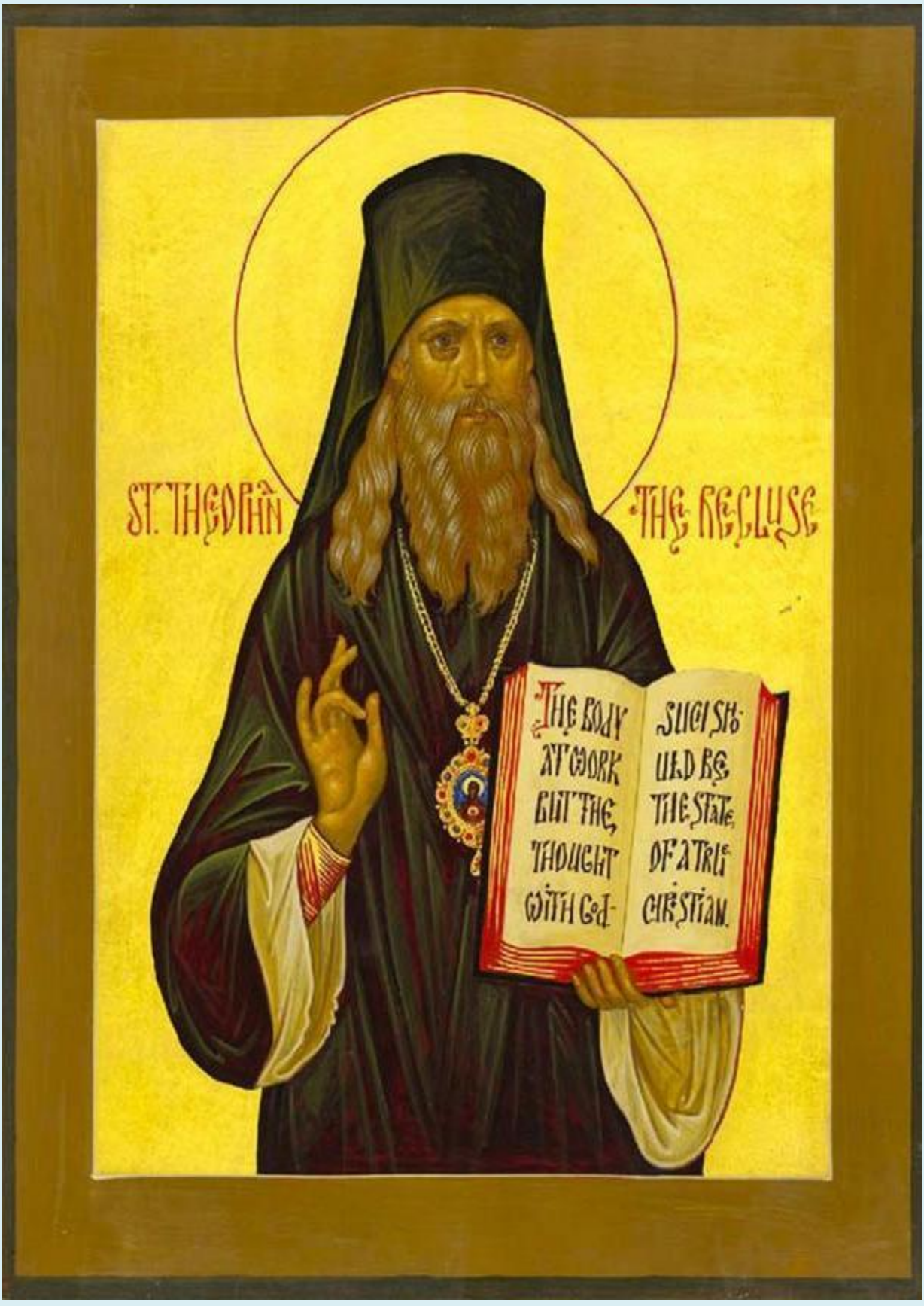
ST. THEOPHAN
THE RECLUSE
THE BODY AT WORK BUT THE THOUGHT WITH GOD
SUCH SHOULD BE THE STATE OF A TRUE CHRISTIAN.

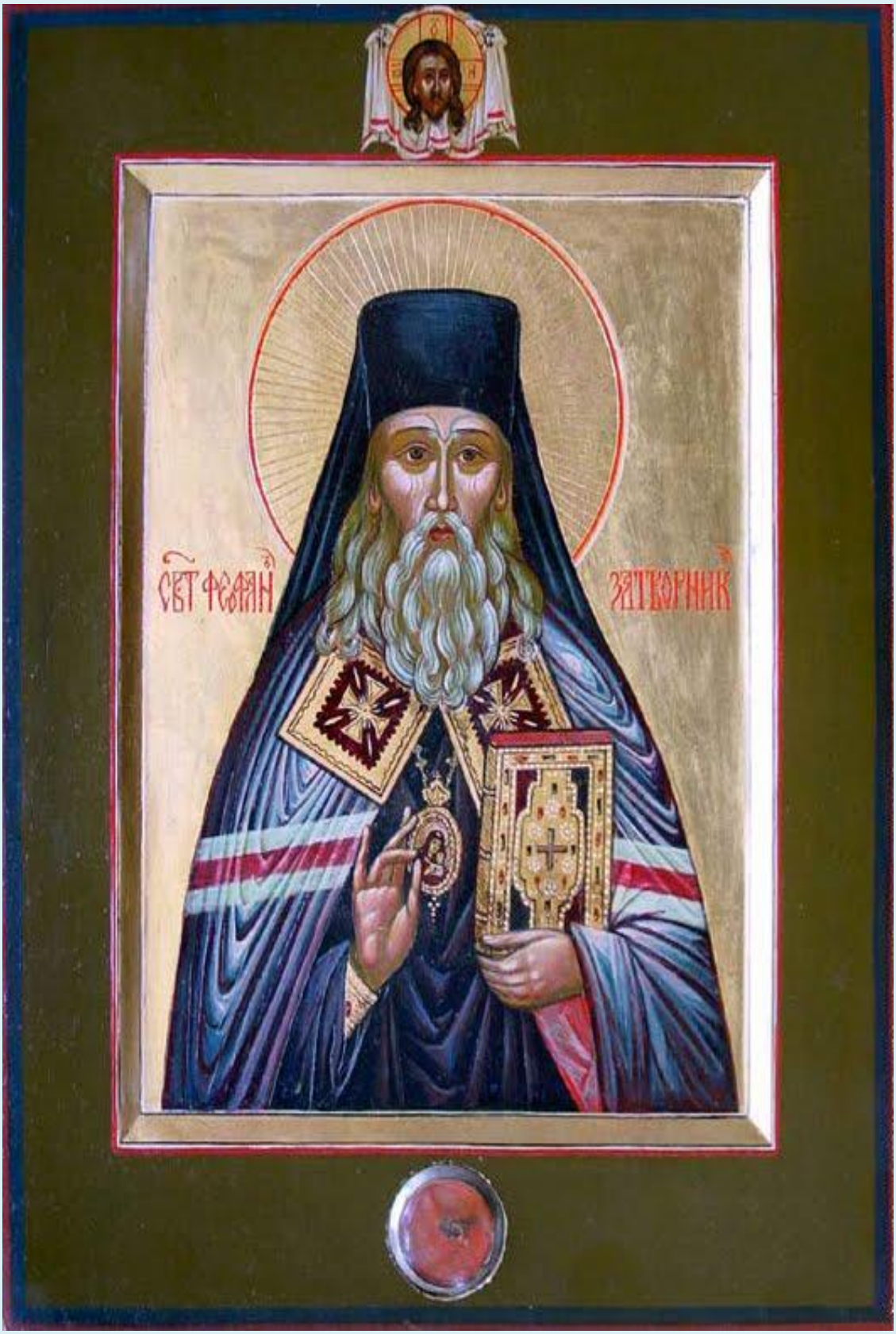
СВТ ФЕОФАН
ЗАТВОРНИК

СВ҃Т ѲЕОФА́НЪ ЗАТВО́РНИКЪ

Свят Йосафат Затворник

ΘЄОФАНЪ

СВ ФЕОФАНЪ ЗАТВОРНИКЪ

ФЕОФАНЪ ЗАТВОРНИК

SAINT
THEOPHAN
THE
RECLUSE

СТЫЙ ѲЕОФАНЪ ЗАТВОРНИКЪ
СИЛА МОЛИТВЫ ДУХЪ СО КРУШЕНЪ

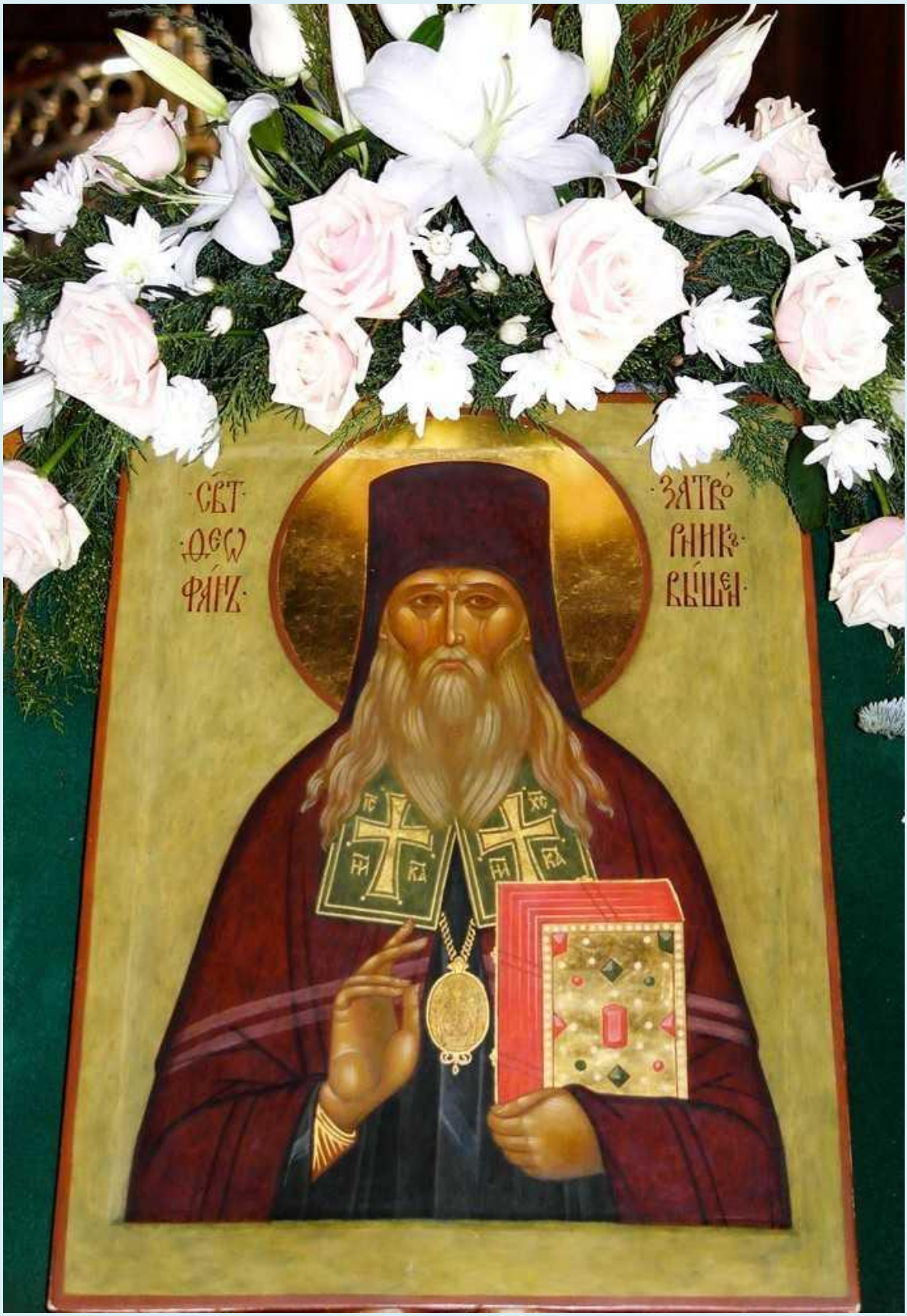
СВТ
ѲЕѠ
ФАНЪ
ЗАТВО
РНИКЪ
ВЫШЕН

ST. THEOGEN
THE RECLUSE

SAINT
THEOPHAN
THE RECLUSE
St Theophan
the Recluse

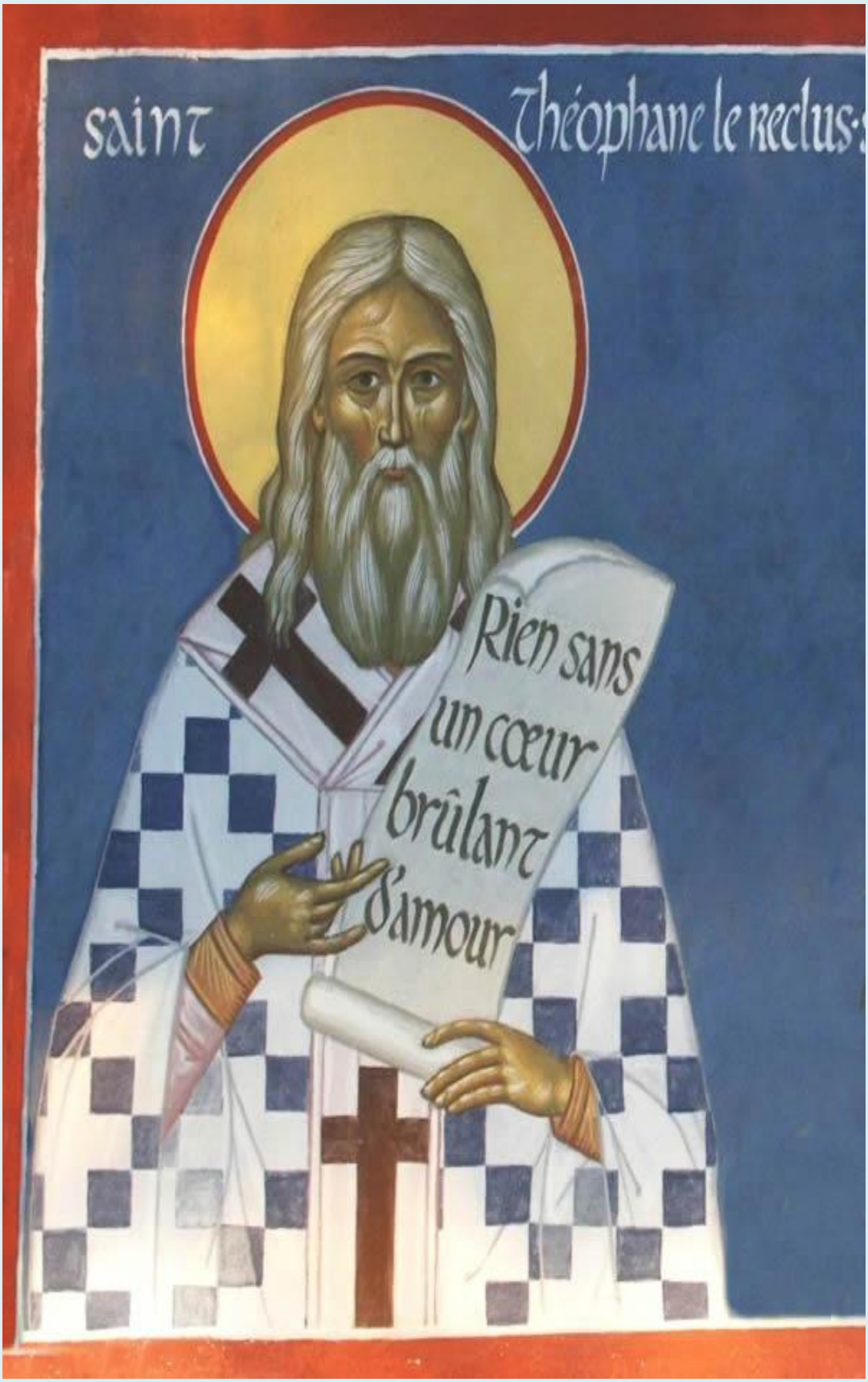
saint Théophane le reclus
Rien sans un cœur brûlant d'amour

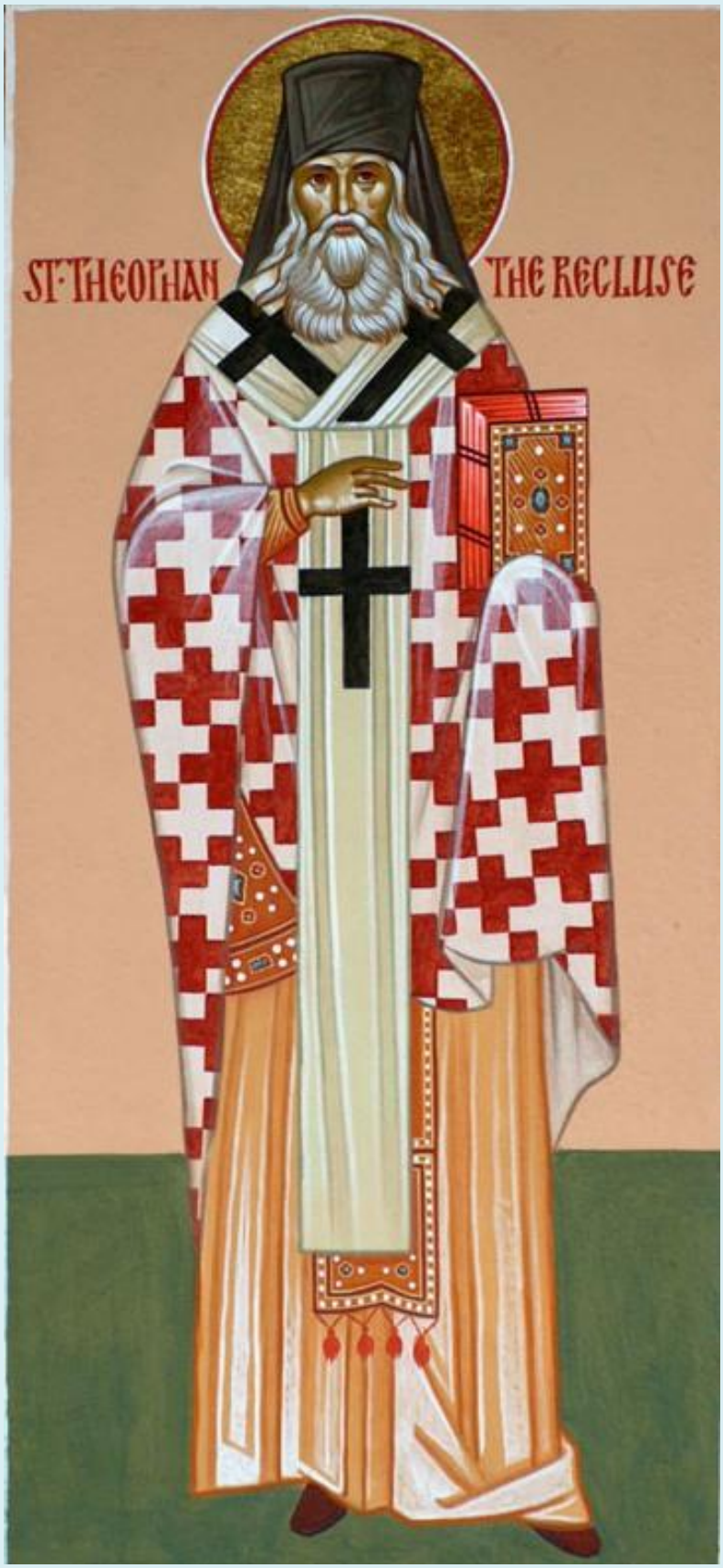
ST·THEOPHAN
THE RECLUSE

Св. Ософан
Вышенский затворник

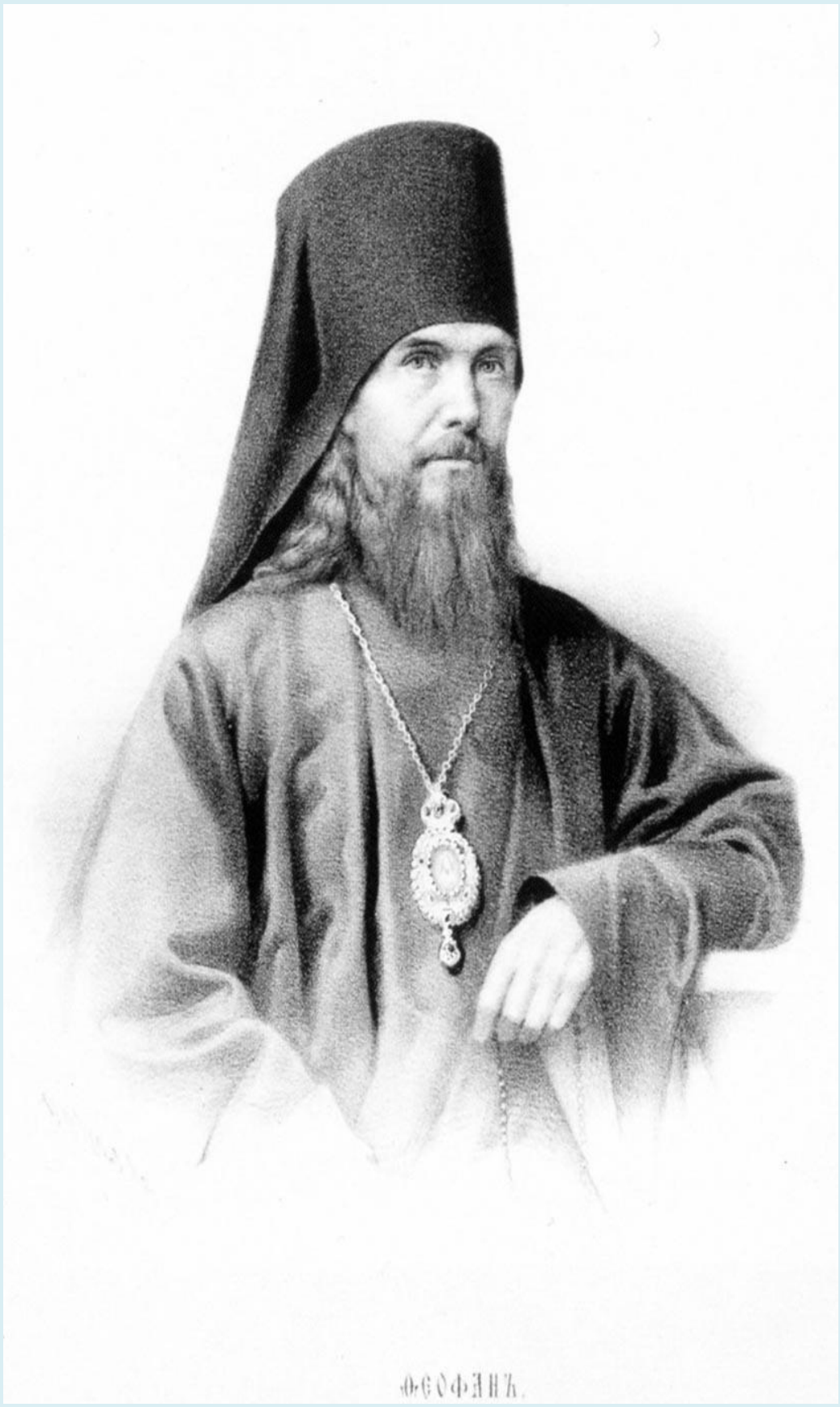
ѲЕОФАНЪ.

Х. БРОВКИНЪ
ТАМБОВЪ.

10 ianuarie

”
Cea mai bună
rugăciune este:
„Doamne! Tu știi totul.
Fă cu mine
așa cum vrei! ”
SF. TEOFAN ZĂVORÂTUL
BASILICA.RO

"Începutul a tot răul
sunt gândurile. Nu
primi gânduri rele si
astfel vei închide
satanei pentru
totdeauna ușa
sufletului tău."

Sf. Teofan Zăvorâtul

Acum este vremea nu pentru
învățături, ci pentru slavoslovire,
nu pentru povețe, ci pentru
mulțumire, nu pentru
a propune lecții,
ci pentru a vădi
bucurie. Deci,
cu recunoștință
să dăm
slavă Domnului
și să ne bucurăm
întru numele
Lui cel sfânt.
Sf Teofan Zăvorâtul
sfaturiduhovnicesti

”

Când lucrul nu vă permite
să vă săvârşiţi pe deplin
pravila de rugăciune,
săvârşiţi-o pe scurt.
Dar niciodată nu trebuie
să vă grăbiţi. Dumnezeu
este pretutindeni. Dimineaţa
să-I daţi mulţumire
şi să-I cereţi binecuvântare
cu cuvintele voastre, făcând
câteva metanii şi este de
ajuns!

Sfântul Teofan Zăvorâtul

BASILICA.RO

Eu întreb
Sfinții răspund
Ce suntem datori să cunoaștem?
Eu
Toți trebuie să cunoaștem voia lui Dumnezeu, apoi care fapte sunt virtuți și care sunt păcate. Și cine nu face aceasta, greșește înaintea lui Dumnezeu. De aici reiese că cel ce rămâne în întuneric și în neștiință, greșește de două ori: prin faptul că nu cunoaște voia lui Dumnezeu și prin faptul că nu folosește mijloacele necesare pentru a o afla.
Sfântul Teofan Zăvorâtul
portal ortodox
DOXOLOGIA.ro

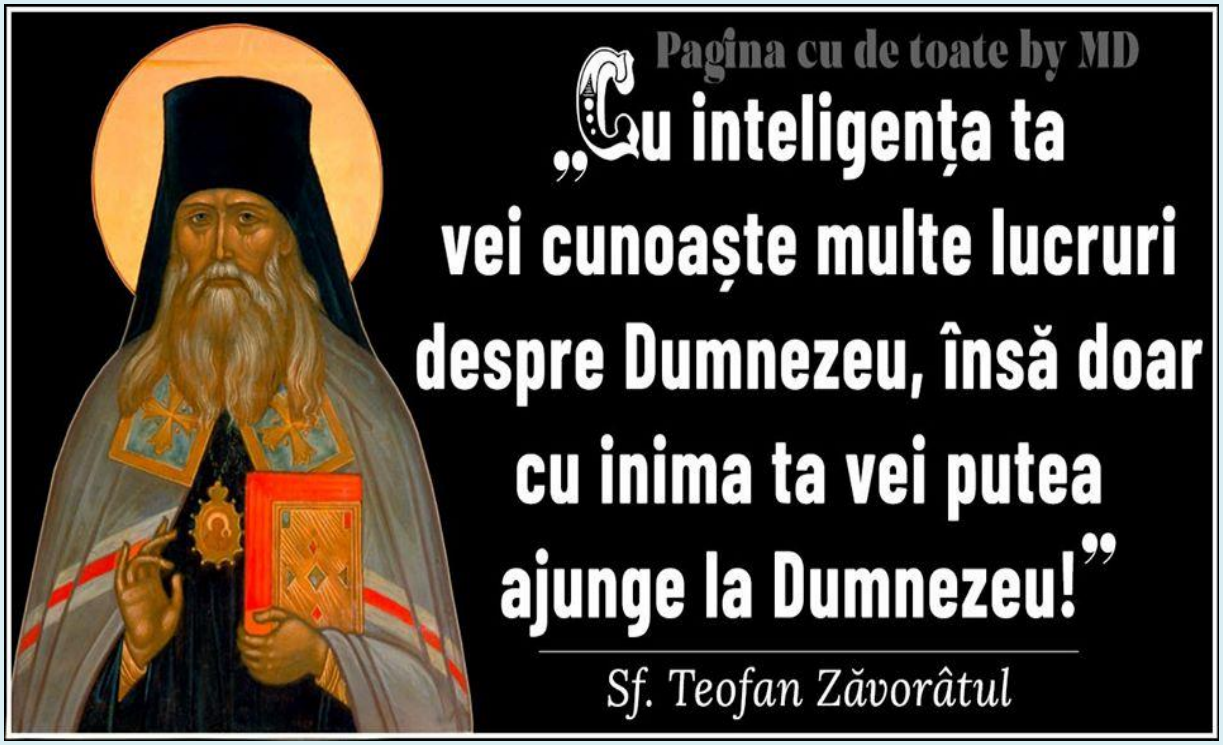
Pagina cu de toate by MD
„Cu inteligența ta vei cunoaște multe lucruri despre Dumnezeu, însă doar cu inima ta vei putea ajunge la Dumnezeu!”
Sf. Teofan Zăvorâtul

"Greu, greu! Da, vă este greu, dar altfel ce-aţi avea de răbdat? Iar fără răbdare nu este mântuire. Iată că Domnul, care vă rânduieşte mântuirea, vă şi dă prilejuri să arătaţi răbdare şi să înaintaţi pe calea mântuirii.
Un sfat pentru Dumneavoastră: când vă este greu, trebuie să vă întoarceţi către Dumnezeu atât cu graiul, cât şi cu simţirea, zicând:
„Slavă Ţie, Doamne!"."
(Sfântul Teofan Zăvorâtul, 1815 – 1891)
Sf. Teofan Zăvorâtul, Mântuirea în viaţa de familie, Editura Sophia, București, 2004, p. 51.

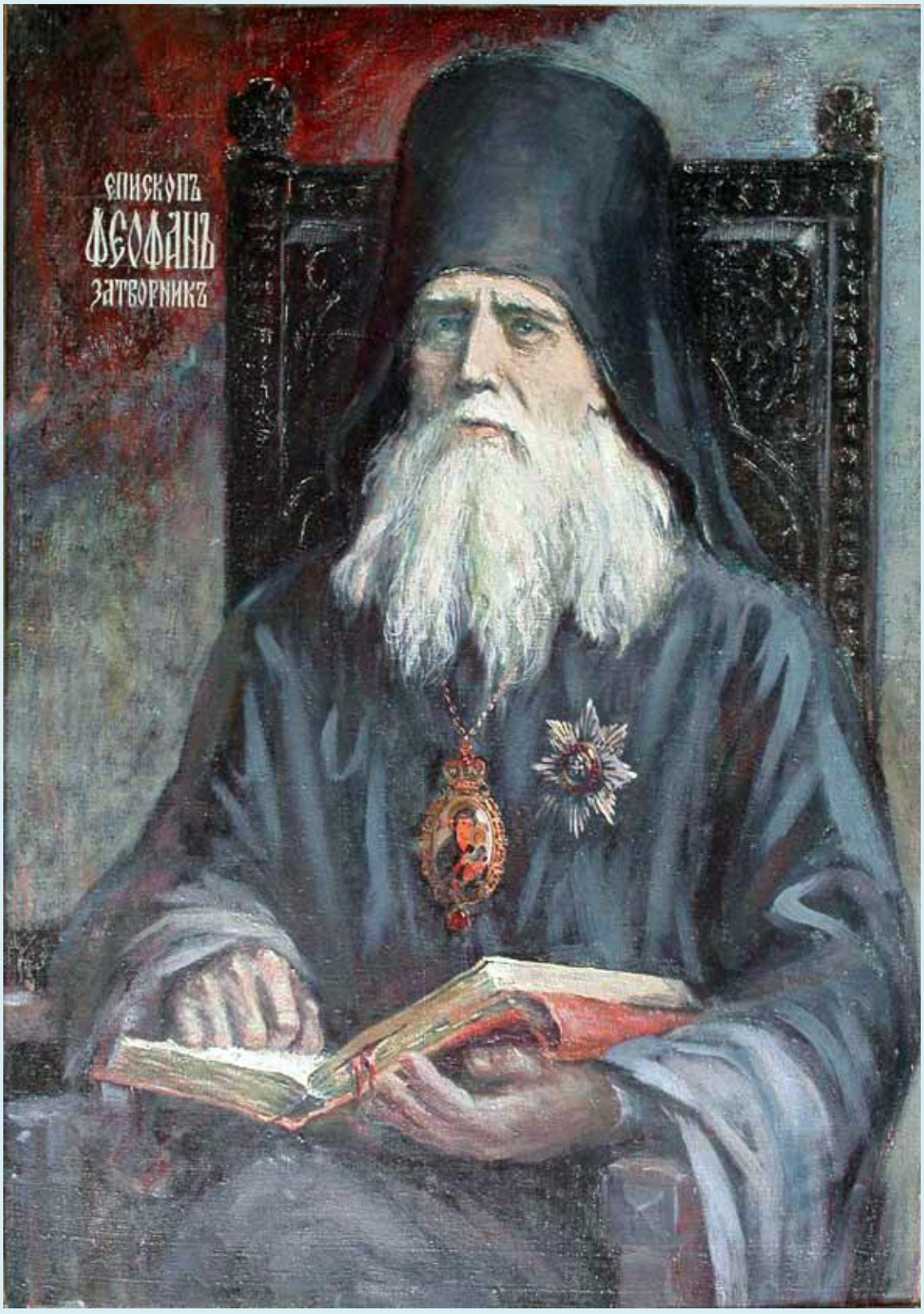

Bucură-te, Sfinte părinte, ierarh Teofan, cel ce te-ai zăvorât şi prin cuvinte de aur viaţa creştinilor o ai povăţuit!